

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

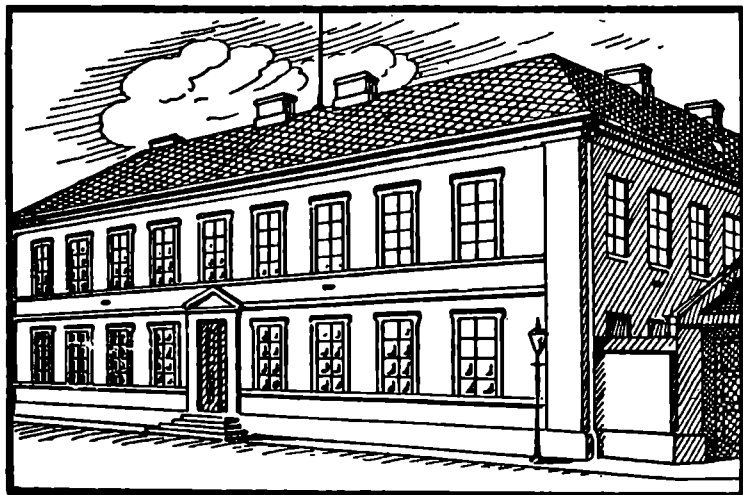
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LÆRERNE
VED
KOLDING LATIN- OG
REALSKOLE
OG
KOLDING HØJERE
ALMENSKOLE
1880-1930

**LÆRERNE
VED
KOLDING LATIN- OG REALSKOLE
OG
KOLDING HØJERE ALMENSKOLE
1880-1930**

**LÆRERNE
VED
KOLDING LATIN- OG
REALSKOLE
OG
KOLDING HØJERE
ALMENSKOLE
1880-1930**

UDARBEJDET AF
AKSEL NELLEMANN
OG
KNUD MOSEHOLM

KOLDING MXMI

SPONSORER

Rektor Georg Bruuns Mindelegat

Sparekassen Bikuben

Kreditforeningen Danmark

Nordisk Solar Compagni

INDHOLD

Lidt om Kolding Latin- og Realskole og Kolding højere Almenskole	VII
Arkivalier og andet kildemateriale anvendt under udarbejdelsen af bogen	XI
Første afsnit: Fast ansatte lærere	1
Andet afsnit: Timelærere	73
Register	87

LIDT OM KOLDING LATIN- OG REALSKOLE OG

KOLDING HØJERE ALMENSKOLE

KOLDING LATIN- OG REALSKOLE

I 1856 blev den kongelige lærde skole i Kolding nedlagt, og Vejle Amts højere Realskole rykkede ind i den moderne skolebygning fra 1845. Kolding savnede hårdt sin latinskole, og efter langvarige forhandlinger mellem by, amt og ministerium oprettedes i 1880 Kolding Latin- og Realskole. Byen havde igen en lærd skole, den første af sin slags i landet: en kommunal latinskole. Realskolen blev nedlagt, og den højtidelige indvielse af Kolding Latin- og Realskole i 1845-bygningen fandt sted den 7. oktober det nævnte år.

I overensstemmelse med Lov om undervisningen ved de lærde skoler i Danmark af 1. april 1871 kom Kolding Latin- og Realskole til at bestå af følgende tre afdelinger:

En elementarafdeling for de 8-11-årige.

En fireårig middelskoleafdeling med sideordnede studerende klasser og realklasser. De studerende klasser førte til IV klasses hovedeksamen, realklasserne til almindelig forberedelseseksamen.

En toårig gymnasialafdeling, der førte til afgangseksamen for studerende af den sproglig-historiske retning. (Loven gav også mulighed for oprettelsen af en matematisk-naturvidenskabelig retning, men den mulighed udnyttedes ikke i Kolding).

Latinskoleeleverne kunne vælge mellem følgende tre afsluttende prøver, som hver for sig gav adgang til videregående uddannelser og forskellige livsstillinger:

Almindelig forberedelseseksamen, som eleverne tog efter det fyldte 15. år på baggrund af normalt 7 års latinskolegang. De elever, der tog denne eksamen, kunne ved Landbohøjskolen uddanne sig til landinspektører, dyrlæger, land- og havebrugslærere, de kunne læse til juridisk eksamen for ustuderede (de blev danske jurister), de kunne blive optaget på Farmaceutisk Lærestanstalt, de havde "fortrinsvis" adgang til jernbane-, post- og telegrafvæsenet. Yderligere kunne de, der bestod eksamen med tre fremmede sprog (det normale var to) indstille sig

til adgangseksamen ved Den polytekniske Lærestalt, prøven for forstmænd ved Landbohøjskolen og efter en særlig optagelsesprøve få adgang til officersskolens næstældste klasse.

IV klasses hovedeksamen, som eleverne ligeledes tog efter 7 års skolegang gav samme rettigheder som almindelig forberedelseseksamen og var endvidere grundlaget for gymnasialafdelingen, der som nævnt efter 2 års yderligere skolegang førte frem til

Studentereksamen.

Kolding-studerterne efter 1871-loven kunne altså - når de forlod skolen - se tilbage på 9 års latinskolegang.

KOLDING HØJERE ALMENSKOLE

I 1903 skiftede Kolding Latin- og Realskole navn til Kolding højere Almenskole. Navneskiftet skyldtes loven af 24.4.1903 om de højere almenskoler. Den lov ændrede radikalt eksamensskolevæsenet i Danmark.

I overensstemmelse med loven kom Kolding højere Almenskole til at bestå af følgende tre afdelinger:

En fireårig mellemskoleafdeling.

En etårig realafdeling.

En treårig gymnasieafdeling.

Efter normalt 5 års skolegang i folkeskolen eller andetsteds meldte eleverne sig i en alder af 11-12 år til optagelse i 1. mellemskoleklasse. Igennem 4 etårige klasser førtes de frem til den afsluttende årsprøve efter 4. mellemskoleklasse, den såkaldte mellemskoleeksamen, der gav mulighed for optagelse enten i den etårige realklasse, der afsluttedes med realeksamen, eller i den treårige gymnasieafdeling, der afsluttedes med studentereksamen.

Den ny realeksamen skulle afløse den gamle skoleordnings almindelige forberedelseseksamen, men loven gav ikke den ny eksamen alle den gamles rettigheder. Det første hold realister forlod skolen i 1908 efter 10 års skolegang, 5 år før optagelsen i Kolding højere Almenskole, 5 år i denne.

Loven gav mulighed for at opdele den treårige gymnasieafdeling, der afsluttedes med studentereksamen, i tre linjer: den nysproglige, den matematisk-naturvidenskabelige og den klassisk-sproglige linje. Af dis-

se tre linjer fik Kolding højere Almenskole til at begynde med kun den nysproglige linje (første studenterhold 1910), først senere fulgte den matematisk-naturvidenskabelige linje (første studenterhold 1919). Den klassisk-sproglige linje blev ikke oprettet i Kolding.

Kolding Latin- og Realskole var blevet indviet ved en særlig højtidelighed i 1880. Noget sådant lod sig ikke gøre med Kolding højere Almenskole. Overgangen til den nye skoleordning var glidende og skete i takt med afviklingen af den gamle. Det sidste studenterhold fra Kolding Latin- og Realskole blev dimitteret i 1909, det første fra Kolding højere Almenskole som nævnt i 1910. Studenterne efter den ny lov kunne se tilbage på 12 års skolegang, 5 år før optagelsen i Kolding højere Almenskole, 7 år i denne.

NOGLE OVERSIGTER VEDRØRENDE ELEVER OG LÆRERE

Skolen havde fra 1880 til og med 1929 i alt 2887 elever. Af disse tog 104 sproglig-historisk studentereksamen til 1909, fra 1910 til og med 1929 tog 211 nysproglig studentereksamen, fra 1919 til 1929 tog 120 matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen. Almindelig forberedelseseksamen blev til 1907 taget af 215 elever, og den sideordnede IV klasses hovedeksamen af 154. Fra 1908 til og med 1929 tog 424 realeksamen og 997 mellemskoleeksamen.

Imellem 1880 og 1930 havde skolen 50 fast ansatte lærere og lærerinder. Den første lærerinde blev ansat i 1897, fra det år blev piger optaget i skolen. Af de 50 fast ansatte lærere og lærerinder var de 34 mænd, de 16 kvinder. 20 havde skoleembedseksamen, af dem var 18 mænd, 2 kvinder; 2 af de 20 var cand. philol.'er, 18 cand. mag.'er; af cand. mag.'erne var én tillige cand. theol., i øvrigt fik kun én cand. theol. embede; én lærer var cand. polyt., én forstkandidat. 2 lærere havde kvalificeret sig igennem flerårige universitetsstudier, men havde ikke taget embedseksamen; én lærer afbrød studier ved Den polytekniske Lærestalt og tog lærereksamen, én havde bestået den filosofiske prøve.

Af 2 specielt uddannede gymnastiklærerinder forsvandt den ene meget hurtigt, den anden kvalificerede sig yderligere ved deltagelse i årskurser og studieophold i udlandet; én lærerinde havde almindelig forberede-

delseseksamen, én havde ingen eksamen, men kvalificerede sig på anden vis; én lærerindes uddannelsesforhold er uoplyst.

Ved oprettelsen af mellemskoleafdelingen ifølge 1903-loven fik seminarieuddannede lærere og lærerinder øgede muligheder for ansættelse ved gymnasieskolerne. Ved skolen i Kolding var der i hele perioden 1880-1930 ansat 18 seminarieuddannede lærere og lærerinder, 9 mænd og 9 kvinder. De fleste af dem videreuddannede sig ved deltagelse i forskellige kurser.

Lærernes pligtige timetal var indtil 1897 ugentlig 30 timer. Efter nogle år viste der sig tilbøjelighed til at forhøje dette, og først efter mange forhandlinger bøjede skolens styrelse sig for lærerpersonalets krav om kun at læse 30 ugentlige timer, dog med den tilføjelse, at lærerne under kollegaers sygdom havde pligt til at overtage 3 timer uden betaling. I 1897 gik lærerpersonalet ind på i stedet for 30 ugentlige timer at læse 33 ugentlige lektioner à 45 minutter, hvilket i virkeligheden var en forøgelse, ikke af arbejdstid på skolen, men af hjemmearbejde til forberedelse. Denne ordning holdt sig til 1920. Fra 1920 blev lærernes pligtige timetal 24 ugentlige timer, der i praksis omsattes til 27 lektioner.

SKOLENS STYRELSE

Højeste lokale myndighed i skolesager var Kolding byråd, som fra 1880 til 1903 igennem et særligt forstanderskab på fem medlemmer varetog styrelsen af Kolding Latin- og Realskole. Med den ny skolelov af 1903 kom Kolding højere Almenskole til lokalt at sortere under skoleudvalg og skolekommission med byrådet som overordnet myndighed.

ARKIVALIER OG ANDET KILDEMATERIALE ANVENDT

UNDER UDARBEJDELSEN AF BOGEN

I KOLDING LATINSKOLES ARKIV (i Landsarkivet for Nørrejylland):

Journal over indkomne sager 1880-1929.

Kopibog over udgåede skrivelser 1880-1929.

(Begge protokoller har lakune 1890-1900).

I KOLDING AMTSGYMNASIUMS ARKIV:

Et antal kartotekskort med oplysninger om skolens lærere (fødselsdato, ansættelsestidspunkter, uddannelser m.v.), adskillige af kortene med mange data, en del med kun få.

Et manuskript - delt i to afdelinger på tilsammen 448 håndskrevne sider - med "en udvidet skildring af Kolding Latin- og Realskoles og Kolding højere Almenskoles Historie 1880-1930". I 1945 blev dette manuskript afleveret til Kolding kommune af rektor Georg Bruuns søn Svend Bruun. Det var da anbragt i en forsegleet pakke, som - ifølge en påtegning uden på den - ikke måtte åbnes før 1975 (se herom også side 58). Skildringen i manuskriptet er "udvidet" i forhold til den bog, Georg Bruun udgav i 1930 under titlen: Halvtreds Aar Blade af Kolding Latin- og Realskoles og Kolding højere Almenskoles Historie 1880-1930. Der findes fotokopier af manuskriptet i Landsarkivet for Nørrejylland og i Kolding Stadsarkiv.

I KOLDING STADSARKIV:

Skolekommissionsprotokoller for perioderne 1862-1934 og 1934-1954.

Skoleudvalgsprotokoller for perioderne 1919-1930 og 1930-1948.

Kopibog for Kolding borgmesterkontor 1913-1916.

Skoleinspektør N. P. Tradsborgs kopibøger for perioderne 1898-1909 og 1909-1923.

Skrivelser vedrørende Kolding højere Almenskoles forhold, relevante for de her i bogen meddelte personalhistoriske beskrivelser.

I VEJLE AMTS ARKIV (i Landsarkivet for Nørrejylland):

Fem provstebøger tilsammen omfattende tiden 1902-1920.

Ud over facts hentet i forannævnte arkivalier indeholder bogen oplysninger fundet i kirkebøger, i folketællingslister og i diverse trykte publikationer. Nogle af de vigtigste trykte kilder er Kolding Latin- og Realskoles og Kolding højere Almenskoles årsskrifter. Hertil kommer tidsskrifter som Gymnasieskolen (med nekrologer) og Almindelig dansk cand. mag. Organisations Meddelelser til Medlemmerne (bl. a. årgangene 1929 og 1942) samt værker som Dansk Skole-Stat IV (1934), Magister-Staterne 1926, 1944, 1962, 1967, Groshennig og Hauch-Fausbølls og Paul Nedergaards præstehistorier. Endvidere er der hentet oplysninger i følgende publikationer:

Oplysninger om 397 Translatører og Translatricer, der fik Bevilling i Aarene 1849-1907 (om Laurits Heeno og Hans Peter Holst).

Ejnar Poulsen: Ranum Staten 1849-1949, 1949 (om Hans Peter Holst og Johannes Peter Lund).

Biografiske Oplysninger angaaende Den polytekniske Lærestalts Kandidater 1829-1929, 1930 (om Richard Peter Jessen).

L. S. Ravn: Lærere i Nordslesvig ca. 1814-1920 (om Henrik Larsen).

Sofus Elvius: Danmarks Præstehistorie i Aarene 1869-1884, side 43 (om Niels Peter Andreas Holm).

Johan Hvidtfeldt og Peter Kr. Iversen: Åbenrå Bys Historie III, 1974, side 163, samt Henrik Becher-Christensen og Jørgen Witte: Fra Købstad til Storkommune, bind 4, 1985, side 186 (om Jens Martinsen Thau).

Jelling Seminarium 1841-1941, 1941 (om Jens Martinsen Thau og Henrik Mathias Løding).

Soraner-Biografier 1901-1960, 1970 (om Hans Hendrik Nissen).

Jens Lampe: Tønder Seminariestat, 1963, og Aksel Thyssen: Danske Forstkandidater II, 1956 (om Ahrent Emanuel Otterstrøm).

A. Falk-Jensen og H. Hjorth-Nielsen: Candidati . . . (om Olaf Børup).
Tønder Statsskoles Jubilæumsbog 1970 (om Ernst August Kiørboe).

1. LAURITS HEENO

født 7.1.1851 i Hee i Ringkøbing amt, ændrede i 1902 sit efternavn Olsen til Heeno, død 2.5.1933 på Frederiksberg.

Laurits Heeno bestod lærereksamen ved Jelling Seminarium i 1872 og tog tillægseksamen i tysk og engelsk i 1875. Senere var han to gange med offentlig understøttelse i Oxford og Cambridge, og i 1882 fik han bevilling som translator i engelsk.

Sidst på året i 1872 virkede Laurits Heeno som huslærer på Viufgård ved Kolding, i 1873 blev han lærer på en friskole i Nykøbing på Mors, og i samme by udnævntes han i 1876 til bestyrer af en privat realskole. 1.8.1880 blev han ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole), i 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og ved udgangen af skoleåret i 1921 tog han sin afsked. I alle de år, han var ansat i Kolding, var hans hovedfag engelsk. Desuden underviste han i matematik og regning og havde i nogle år fysik i mellemskoleafdelingen samt i to år - fra 1914 til 1916 - matematik i 1. gymnasieklasse. Da han i 1907 førte det første hold i den ny mellemskoleafdeling op til eksamen i matematik, var han så uheldig, at flertallet af eleverne fik 3 eller 2 eller 0 i karakter. Han rettede sig i de følgende år, men noget tyder på, at erindringen om katastrofen pinte ham i mange år.

I 1888 oprettede Laurits Heeno og hans kollega Karl Hansen (se under 7) sammen Kolding Handelsskole.

I 1899 indberettede Kolding Latin- og Realskoles bestyrer Sigurd Müller, at Laurits Olsen (som navnet var dengang) var en til det yderste samvittighedsfuld og meget energisk lærer, der underviste med dygtighed i matematik og regning og endnu bedre i engelsk. Rektor Georg Bruun karakteriserede Heeno som en pligtopfyldende og samvittighedsfuld lærer, som tålmodig og udholdende, dog noget monoton, tør og ensformig. Heenos kollega Hans Hansen Misfeldt (se under 33) skrev i 1933 i en nekrolog, at Laurits Heeno i mange henseender var den ideelle lærer, fast og myndig, men samtidig fin og elskelig.

Trods alle positive tilkendegivelser slap Heeno ikke for - sammen med flere kolleger - et par gange at blive udsat for en diskvalificerende behandling. Herom kan følgende oplyses:

I 1914 bevilgede skoleudvalget i Kolding et løntillæg på 300 kr. årlig til de lærere, som havde mindst 8 timer om ugen i gymnasieafdelingens læsefag. Det havde dengang Brusendorff, Tang Petersen, Børup og Galster (se under henholdsvis 17, 25, 29 og 30). Samtidig bestemte udvalget, at lærerne Heeno, Jessen, Moth, Thau og Vyff (om de fire sidstnævnte se under henholdsvis 3, 12, 16 og 26) ikke måtte få 8 timer i gymnasieafdelingen. Den sidstnævnte bestemmelse blev to år senere - i 1916 - frafaldet for Thaus vedkommende.

I 1917 blev der vedtaget nye lønbestemmelser, og ved den lejlighed bevilgede skoleudvalget et løntillæg på 600 kr. årlig til de lærere, der læste mindst 8 timer om ugen i gymnasieafdelingen. Samtidig fastholdt udvalget, at Heeno, Jessen, Moth og Vyff ikke måtte få 8 timer i gymnasieafdelingen.

Laurits Heeno blev gift med Louise Marie Rudolphs, der var ansat som timelærerinde ved skolen fra 1894 til 1907 (om hende se under 62). I 1930 forlod ægtefællerne Kolding og slog sig ned på Frederiksberg.

2. HANS PETER HOLST

født 30.4.1844 i Medelby sogn i Sydslesvig, død 4.2.1913 i Kolding.
Forældre: Bolsmand Carsten Jacobsen Holst i Holt og Hanna Maria Petersen.

Hans Peter Holst var elev på Tønder Seminarium, da krigen 1864 udbrød. I 1865 flyttede han til Ranum Seminarium, og dér bestod han så lærereksamen i 1868. Allerede som dreng havde han været i stand til at tale tysk jævnsides med dansk, og den færdighed vedligeholdte og udbyggede han, så han i 1879 opnåede at få bevilling som translatør i tysk.

I 1868 blev Hans Peter Holst ansat som lærer ved Vejle Amts højere Realskole i Kolding. Da den skole blev nedlagt i 1880, knyttedes han endnu samme år til Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole), hvor han derefter virkede som lærer og pladsinspektør indtil ganske kort tid før sin død. Sideløbende med, at han passede arbejdet ved Kolding Latin- og Realskole, underviste han

lejlighedsvis andetsteds, f. eks. ved Kolding Døtreskole af 1881 og ved Frøken Strarups Pigeskole i Blåsbjerggade.

Hans Peter Holst underviste først og fremmest i tysk, men havde også timer i skrivning. Ifølge rektor Georg Bruun beherskede Holst godt nok tysk som sit modersmål, men var under undervisningen i de højere klasser hæmmet af den svaghed, at hans kendskab til tysk litteratur var begrænset. I det manuskript, som Kolding byråd i 1945 fik overdraget af rektor Georg Bruuns søn (se herom under 40), kan man blandt andet læse følgende om Hans Peter Holst:

". . . Hans økonomiske kår var små . . . For at skaffe midler til sin voksende families underhold måtte han påtage sig regnskabsarbejde i en bank samt læse mange private timer for en ussel betaling . . . Hans samlede arbejdstid var i almindelighed 12 timer. Han havde et stærkt helbred, var næsten aldrig syg, en smuk mand, med smukt hår, høj, slank, spænstig i sin gang, altid - trods sin forholdsvise fattigdom - pænt påklædt, oftest i høj hat. Man måtte lægge mærke til ham, når han om morgenen rask ilede til skolen, for som dennes inspektør at åbne hoveddøren 10 minutter før skolens begyndelse. Som inspektør på legepladsen - med en del skriftligt arbejde - særligt karakterbøgerne, protokollerne og eksamensbeviserne - lønnedes han med 200 kr. årligt, nedsat i begyndelsen af halvfemserne til 150 kr., senere atter hævet. Han gennemførte sin inspektion på legepladsen med fasthed, efter min opfattelse uden anvendelse af hårde midler . . . Som skrive lærer har han aldrig hævet sig over det jævne. Hans metode var den, han havde tilegnet sig på Tønder og Ranum Seminarium før 1868, og han havde aldrig senere interesse for de nye skrivesystemer. Men han var et ordensmenneske, hans egen skrift var fast, tydelig og ren, og han krævede orden og pænhed af eleverne. Dette bevidnes også udtrykkelig af adskillige elever. Som lærer i tysk gjorde han i det hele fyldst i de lavere studerende og realklasserne. Han terpede grammatik, men krævede også en tydelig oplæsning og en korrekt oversættelse. Hans eksamensresultater var tilfredsstillende. I V + VI klasse trådte hans svagheder, både sprogligt og kulturelt, tydeligt frem, og her ydede han kun det eksamensmæssigt set nødvendige, medens hans bidrag til gennem beskæftigelsen med tysk litteratur at give eleverne åndsudvikling var yderst ringe. Det var en lykke for ham, at han i sine sidste lærerår - fra 1906 - fritoges for denne undervisning i de højeste klasser og i stedet fik lov til frit at tumle med det talte

sprog i mellemskolens klasser. Han følte det selv som en befrielse. Han var en pligtopfyldende og samvittighedsfuld lærer. Han var stolt af at være lærer ved Kolding højere Almenskole. Han elskede sin gerning . . . ".

Hans Peter Holst blev gift 29.12.1865 i Tønder med Anna Maria Petersen, født 25.11.1845 i Tønder, død 4.9.1927 i Kolding. Hun var datter af gæstgiver Sønnich Chresten Petersen og Maren Nicolaisen.

3. RICHARD PETER JESSEN

født 31.12.1850 i Svaneke, død 17.2.1924 i Kolding.

Forældre (viet 22.8.1849 i Frederiksberg): Carl Andreas Laurits Jessen, født 2.5.1821 i København, førstelærer ved Svaneke Borgerskole fra 1849 til 1852, senere sognepræst, sidst i Stenløse og Veksø sogne, død 22.5.1897 i Stenløse, og Ida Marie Tofte, født 1.4.1816 i København, død 15.11.1901 i Stenløse.

Richard Peter Jessen var civilingeniør. Han bestod eksamen som cand. polyt. i 1879 og blev i 1880 ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole). I 1904 blev han skolens førstelærer og blev samtidig skriftlig inspektør (se herom i det følgende), i 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og 31.7.1920 tog han sin afsked. Betegnelsen førstelærer ændredes på en eller anden måde i hans vennekreds til overlærer, hvilket faktisk var en utilladelig tilsnigelse. Kun ved statens latinskoler samt ved kommunale folkeskoler fandtes personer, der havde ret til at kalde sig overlærer.

Richard Jessen var en af de fem lærere, som i 1914 - ifølge en beslutning i skoleudvalget - fik forbud mod at få 8 timer i gymnasieafdelingen (se herom under 1), og en af de fire lærere, som i 1917 fik forbudet opretholdt. Han underviste i alle de 40 år, han var ansat ved skolen, i matematik og regning, fysik og astronomi samt i en kortere tid i tegning. Desuden underviste han i en del år i matematik og fysik i Kolding Døtreskole af 1881. Efter alle bevarede udsagn om ham at dømme var han ikke nogen stor kapacitet som lærer. Rektor Georg Bruun har blandt andet anført følgende om ham:

"Han havde gode kundskaber, hans eksamen var en stor anden karakter, han var i det hele en godmodig natur og var i det hele ret godt lidt af eleverne. Men han havde ingen interesse for sin gerning. Han

følte det vist som en krænkelse, at han ved skæbnens ugunst var blevet lærer og ikke praktisk ingeniør. Hans eksamensresultater var oftest små, undertiden meget tarvelige. Dette var, efter hans mening, på grund af elevernes dumhed og dovenskab . . . Han passede i og for sig sine timer, arbejdede også i disse, men uden større interesse, så at han heller ikke formåede at afvinde eleverne interesse for stoffet . . . Han var ikke partisk over for eleverne, men han så ned på børn fra de små hjem, idet han følte sig som tilhørende overklassen . . . Da brødrene Dalsgaard i begyndelsen af halvfemserne oprettede Kolding Realskole, var det almindeligt i forældre kredse at sammenligne matematikundervisningen i denne med hr. Jessens . . . Han havde både litterære og musikalske interesser, var en behagelig selskabsmand og sammen med Klein en forgrundsfigur i bourgeoisiets selskabsliv. Han var i politisk henseende stærkt reaktionær, var f. eks. i 1885 medindbyder til en politisk Højre-fest. Dette blev skarpt påtalt af Kolding Folkeblad, som ved samme lejlighed spottede over, at han undertegnede sig civilingeniør og ikke lærer".

I 1898 kom det til et sammenstød mellem Richard Jessen og skolens bestyrer Sigurd Müller. Sidstnævnte havde foretaget en udregning af Richard Jessens og Laurits Olsens (Laurits Heenos, se under 1) gennemsnitsresultater i matematik ved almindelig forberedelseksamen og IV klasses hovedeksamen. Resultatet var $3 \frac{2}{3}$ for Jessen, $5 \frac{2}{3}$ for Olsen. Sigurd Müller bestemte så, at Olsen skulle have matematik og regning hvert andet år, medens han tidligere kun havde haft det hvert fjerde år, og at Jessen skulle have timer i tegning i stedet for de timer i matematik, han måtte afgive til Olsen.

Sigurd Müller tog sin afsked i 1901. Fra tiden derefter har Georg Bruun gjort følgende notater vedrørende Richard Jessen:

"Han var i min bestyretid tilsyneladende tilfreds med forholdene på skolen, og han stillede sig altid loyalt over for mig. Hertil bidrog også, at jeg i 1904 ved den ny skoleplan skaffede ham en særstilling med et løntillæg på 400 kr. årligt for som skolens førstelærer at hjælpe mig med skriftlig administration og lede skolen i min fraværelse . . . Han var mig en god hjælp ved den skriftlige administration, altid villig og ivrig for at aflevere alt i sirlig og god stand".

Trods alt var der vedblivende en ret udbredt utilfredshed med Richard Jessen, og det medførte, at et medlem af skolekommissionen, redaktør Knud Hansen, i et kommissionsmøde i november 1914 forespurgte, om

det ikke var muligt at afskedige Jessen, da han var så ilde lidt og i almindelighed ansås for en dårlig lærer. Kommissionens formand, pastor Kiørboe (om ham se under 65), mente dog, at noget sådant ville være vanskeligt.

Da det i 1915 var vedtaget at oprette en matematisk gymnasielinje ved skolen, erklærede Richard Jessen, at han ikke kunne overtage matematik eller fysik i denne.

Richard Jessen blev gift 16.5.1883 i Stenløse kirke med Claudia Bindebøll Behrend, født 3.10.1856 i Ålborg. Hun var datter af adjunkt i Ålborg, senere sognepræst i Harridslev og Rakkeby sogne Peter Georg Behrend og Sophie Henriette Poulsen.

4. VALDEMAR KANARIS-KLEIN

født 11.10.1853 i Silkeborg, død 7.5.1923 i Vejle.

Valdemar Kanaris-Klein blev student fra Haderslev Læreres Skole i København i 1870, tog filosofisk eksamen i 1872 og bestod philologisk-historisk skoleembedseksamen i 1880. Han var ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1880, indtil han i 1900 blev bestyrer for Vejle Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Vejle højere Almen-skole). I 1904 fik han titelændring til rektor, og som sådan virkede han derefter til sin død i 1923. Han blev ridder af dannebrogordenen i 1915. Han var gift med Dagmar Marie Zeltner, der ligesom han var født i Silkeborg.

I det manuskript, som rektor Georg Bruun efterlod sig (se herom under 40), kan man blandt andet læse følgende om Kanaris-Klein:

"Hans filologiske embedseksamen var meget lille, og hans kundskaber ikke store. I årene 1880-1889 underviste han i latin kun i I-III klasse, i græsk i III, kun én gang i IV. Han læste altså aldrig disse fag i V og VI, aldrig latin i IV, kun én gang græsk i IV, så at Wiwel altid måtte overtage eleverne i latin i IV og næsten altid ligeledes i græsk. Dette var i høj grad medvirkende til hans overanstrengelse, hans misfornøjelse med eleverne og påfølgende hidsighed. Da undervisningsinspektøren, prof. Gertz, i 1889 påtalte dette forhold og energisk krævede en parallellærer i de to fag i de højeste klasser, og Klein ikke kunne påtage sig denne opgave, måtte der ansættes en ny filologisk lærer. Valgt blev daværende stud. mag., senere cand. mag. Rasmussen. Da denne i 1890 udtalte ønsket om, at Klein, som i skoleåret 1889-

1890 havde haft II st. i latin, skulle føre klassen op til IV st. eksamen, frabad Klein sig dette og opgav fra den tid al undervisning i latin og græsk. Han havde undertiden dansk og historie i de lavere klasser, desuden fransk i hele skolen. Hans kundskaber var heller ikke store i dette fag, som han jo ikke havde haft til sin embedseksamen . . . Heller ikke hans udtale var tilfredsstillende, så at i 1894 censoren, professor Kr. Nyrop, påtalte dette til bestyreren, med det resultat at Klein i sommerferien tog et kursus i sproget i Paris.

I rent faglig henseende stod Klein altså ikke højt. Men han havde andre egenskaber, som i høj grad opvejede dette. Han var et ordensmenneske i stort og småt, samvittighedsfuld med hensyn til skolens ordensregler, præcis til sine timer. Han var en mild og venesæl mand, der vist aldrig slog sine elever, meget sjældent brugte hårde ord, endsigse skældsord. Han evnede at gennemføre en god disciplin i sine klasser med milde midler, han var mild og velvillig, tjenstvillig, altid i ligevægt, forstod at vinde alle med smil og imødekommenhed. Derfor var han almindelig afholdt af sine elever, og da undervisningen i hans timer ikke hindredes af disciplinære forhold, da eleverne holdt af ham og forstod, at han gerne ville lære dem noget, og da arbejdet altså foregik under ro og interesse, førte han i sit hovedfag, fransk, næsten altid eleverne frem til respektable resultater. Han var altså, efter min mening, en lærer, der gjorde god fyldest, og som skolen kunne være glad ved. Alle hans gode egenskaber kom ham i endnu højere grad til gode, da han blev rektor i Vejle, således som det også bevidnes i mindeordene om ham i Vejle højere Almenskoles program for 1923. Pædagogiske spørgsmål af almen karakter beskæftigede han sig ikke med. Hverken som lærer eller senere som rektor deltog han skriftligt eller mundtligt i diskussionerne om de store sager, der optog dansk skoleverden i halvfemserne og de første tiår af det tyvende århundrede. Han havde en del æstetisk og megen musikalsk interesse og var en af lederne inden for byens dramatiske selskab, som opførte dilettantkomedier, hvor han og hans hustru spillede hovedrollerne, og Klein deklamerede digte fra guldalderens periode. Hans hustru havde bragt en stor medgift, så at de deltog meget i bourgeoisiets selskabsliv . . . ".

Til supplerung af ovenstående kan anføres, hvad Viggo Schjørring, student 1886, skrev i Kolding Avis 9.7.1926:

"Til gengæld elskede vi vor fransklærer V. Kanaris-Klein, der døde

som rektor i Vejle. Da Kolding Latin- og Realskole blev oprettet i 1880, var Klein den yngste af lærerne (26 år). Han var lapset og alt for sirlig, gik med pandehår (!) og vandt vore unge hjerter ved den livfuldhed, hvorved han underviste os i Molières skønne sprog. Da jeg i 1893 første gang var i Paris, opdagede jeg, at jeg kunne fransk og sendte en venlig tanke til den elskværdigste og mest charmerende af alle den gamle skoles lærere".

I det program for Vejle højere Almenskole, som Georg Bruun henviser til, kan man blandt andet læse følgende:

"Rektor Kanaris-Klein var en dygtig, samvittighedsfuld og pligtopfyldende skolemand med udpræget interesse for sin gerning. I 23 år har han ledet og styret Vejle højere Almenskole, netop en tid, hvor skolen har gennemgået en stor og rig udvikling, under hvilken rektors aldrig svigtende energi og store kærlighed til sin gerning i fuldeste mål er kommet skolen til gode. Ved sin personlige elskværdighed og sit noble og retskafne sind har han forstået i en sjælden grad at gøre sig afholdt af eleverne, lærerne og forældrene. Mangen gammel elev vil altid mindes det håndtryk med en venlig lykønskning, som man modtog på sin fødselsdag, når man om morgenen passerede rektor på 1. trappeafsats. Også efter skoletiden fulgte han sinetidligere elever med største interesse og glædede sig altid, når det gik dem godt . . . Ved sit milde og venlige væsen og uden skrappe midler har han formået at skabe en god ånd og tone i skolen. Han døde i sin gerning, og han havde ondt ved under sin sygdom at give skolens ledelse fra sig. Hans tanker dvælede ved den og dens arbejde . . .".

5. HENRIK LARSEN

født 21.10.1833 i Brændelydinge i Brahetrolleborg sogn.

Forældre: Husmand Lars Christensen og Dorthea Henriksdatter i Brændelydinge.

Henrik Larsen blev optaget på Skårup Seminarium i sommeren 1851, efter at han forud var blevet forberedt dertil af skolelærer Jørgensen i Ludvigsmindes Skole ved Trolleborg. Tre år senere - 1854 - bestod han lærereksamen ved seminariet med hovedkarakteren meget duelig. Efter at have været hjælperlærer i Fodsløtte blev han i 1856 femtelærer i Fåborg og i 1857 fjerdelærer sammesteds. I 1863 overtog han et lærerembede i Anslet i Fjelstrup sogn, men beklædte det kun til 1867,

da han blev afskediget, fordi han som så mange andre dansksindede embedsmænd i Sønderjylland nægtede at aflægge ed til kongen af Preussen.

Efter at have forladt Sønderjylland ernærede Hans Larsen sig en tid - hvor længe vides ikke - som timelærer i København. I 1879 blev han ansat ved Vejle Amts højere Realskole i Kolding, og da denne skole blev nedlagt i 1880, ansattes han endnu samme år ved Kolding Latin- og Realskole, hvor han derefter virkede de følgende fjorten år. I den tid underviste han særligt i naturhistorie og tegning, desuden i religion, skrivning og regning.

I den første del af Henrik Larsens Kolding-periode tegnede fremtiden sig rimelig lys for ham. I november 1881 anførte skolens daværende bestyrer Karl Theisen følgende i en udtalelse om ham: "Jeg . . . kan bevidne, at han er en særdeles samvittighedsfuld og pålidelig lærer, der med den strengeste pligtopfyldelse forbinder evne til at lære fra sig og solide kundskaber, hvilke han ved stadigt selvstudium søger at forøge. Ved sin humane og sindige optræden har han forstået i kort tid at vinde såvel sine medlæres som disciplenes velvilje og tillid". - Det bør bemærkes, at Karl Theisen også skrev, at han kendte Henrik Larsens private forhold og vidste, at denne i en lang årrække havde måttet kæmpe hårdt for tilværelsen.

Senere ændrede forholdene sig for Henrik Larsen. Hans økonomi kom i uorden, og noget tyder på, at uheldige forhold på hjemmefronten plagede ham. Flere gange måtte han bede om forskud på sin løn, og til sidst blev han nødt til at søge sin afsked. Herom anfører skolens forstanderskabs protokol under 22.10.1894: "Larsen får efter begæring afsked fra 1.11. og sin andel af pensionsfonden udbetalt med fradrag af, hvad han har fået udbetalt forskudsvis . . .".

Efter sin afsked rejste Hans Larsen til Odense. Hans senere skæbne kendes ikke. Han var gift med Cecilie Caroline Burchart, født 1.1.1839 i Bogense som datter af forhenværende købmand og gæstgiver Niels Valenthin Burchart og Jensine Lund.

6. HYLING GEORG WIWEL

født 3.9.1851 i Hillerød, død 22.4.1910 i Ålborg.

Forældre: Skolelærer, forfatter Niels Peter Wiwel (1818-1874) og Ingeborg Jørgine Frederikke Middelthun (1822-1856). Niels Peter Wiwel var

gift tre gange; i 1858 ægtede han sin anden hustru (der tidligere havde været gift med gårdejer Carsten Hansen) Hanne Christiane Hansen (1813-1858), og i 1859 ægtede han sin tredje hustru Vilhelmine Johanne Jørgensen (1832-1870).

Hylling Georg Wiwel blev student fra Frederiksborg Statsskole i 1869 og bestod philologisk-historisk skoleembedseksamen i 1876. I de nærmest følgende år var han en overgang huslærer og havde en tid timer dels ved Borgerdydskolen, dels ved Krebs' Skole i København, derefter var han fra 1880 til 1889 førstelærer ved Kolding Latin- og Realskole. Resten af sin tid var han ansat ved Ålborg Katedralskole, først fra 1889 som timelærer, så fra 1892 som adjunkt og endelig fra 1907 som overlærer.

Allerede som ung blev Hylling Georg Wiwel beundret på grund af sit sprogtalent og sin musikalske begavelse. Senere indskrev han sit navn i dansk grammatiks historie med bogen Synspunkter for dansk Sproglære. Den udkom i 1901 som et resultat af mange års sprogvidenskabelige studier og vakte overordentlig opsigt. Det ligger uden for denne bogs rammer at referere de synspunkter, der er fremsat i den; der må i den henseende henvises til bogen selv og til omtalen af den i Dansk biografisk Leksikons artikel om forfatteren.

I de ni år, Hylling Georg Wiwel var ansat ved Kolding Latin- og Realskole, underviste han i latin og græsk i alle de øverste klasser og havde også timer i oldnordisk. Det var ret store byrder, som på den måde var lagt på hans skuldre, og han følte dem måske ekstra tunge, fordi han livet igennem led af et svagt helbred. Når hertil kom, at han var yderst kolerisk og let lod sig ophidse, skete det uundgåeligt, at han gang på gang tabte fatningen og hæmningsløst straffede eleverne korporligt, oftest med lussinger. Herom foreligger der så mange tilsyneladende plausible efterretninger, at de næppe kan afvises som beretninger om ekstreme undtagelsestilfælde. Som et enkelt eksempel på, hvad disse efterretninger fortæller, skal her meddeles et uddrag af, hvad Otto Kralund, student 1887, senere læge, har berettet. Først anfører Kralund i sin beretning, at Wiwel var en dygtig klassiker, hvis undervisning han mindes med glæde og taknemmelighed, og derefter fortsætter han: "Men han var ensidig og utrolig hidsig og desuden ret uciviliseret i manerer og ydre optræden. Han tyranniserede sine elever, som rystede for ham og frygtede ham, når han i sine raserianfald kom færende og smækkede lussinger for et godt ord".

Til supplerung af denne udtalelse fra en elev skal meddeles lidt af en beskrivelse, som en af Wiwels kolleger, Laurits Heeno (se under 1), har givet. Heeno oplyser, at Wiwel var et ejendommeligt og alsidigt begavet menneske, ikke blot i sproglig retning, han var f. eks. godt inde i slaviske sprog, men også på andre områder. Han var således meget musikalsk og sang folkeviser og sange i mange forskellige tunge mål, hele Bellmann kunne han synge udenad fra ende til anden med gestus og stemning, så det var en oplevelse at høre derpå. Han sagde selv, at han kunne lære en melodi ved blot at høre den et par gange, og når først melodien sad fast, så havde han også teksten i hovedet med det samme, uden at det kostede ham nogen anstrengelse. Det store ansvarsfulde arbejde, hr. Wiwel havde her ved skolen, overanstrengte ham, og han blev meget nervøs, hvilket vel nok var grunden til, at han undertiden blev noget ubehersket og kunne forløbe sig over for eleverne.

Hylling Georg Wiwels forhold til skolens bestyrer fra 1886 Sigurd Müller blev hurtigt dårligt. Herom skrev Sigurd Müller 5.5.1889 i et brev til professor Gertz: ". . . For det andet har hr. Wiwel for et par dage siden opsagt sin tjeneste her ved skolen og vil fratræde ved skoleårets udgang. Han kan, siger han, ikke længere udholde at arbejde sammen med mig, der stadig har tilføjet ham den ene krænkelser efter den anden og pint og chikaneret ham på alle måder; jeg er fuld af løgn og lumske og i det hele ikke til at have at gøre med. For mig kom dette voldsomme udbrud overraskende; vel har jeg i de år, jeg har været herovre, meget jævnlige døjet forfærdeligt med hr. Wiwel og, af hensyn til hans sygelighed, tålt mere af ham, end jeg ville fundet mig i af noget andet menneske af min omgangskreds, men på et sådant overfald kunne jeg dog umuligt være forberedt . . .".

Sigurd Müller var magister i æstetik, grundtvigianer og modstander af korporlig revselse. Det er forståeligt, at et samarbejde mellem ham og den sprænglærde klassiske filolog med det koleriske temperament ikke lod sig etablere.

Hylling Georg Wiwel blev gift 12.5.1883 i Kolding med Johanna Fernanda Beck, født 30.12.1847 i Løgstør, død 16.8.1930 i København. Hun var datter af læge i Løgstør, senere distriktslæge i Kolding, justitsråd Ove Frederik Beck (1815-1898) og Caroline Vilhelmine Nancy Darre (1817-1893).

7. HANS JØRGEN KARL HANSEN

født 11.7.1852 i Østerlindet sogn, død 1.10.1911 i Kolding.

Forældre: Skolelærer Jens Hansen af Stenderup og Caroline Lasthein. Hans Jørgen Karl Hansen (i det følgende kaldt Karl Hansen) bestod lærereksamen ved Reimers og Søborgs Seminarium i 1875 og virkede de følgende fem år som huslærer på adskillige gårde syd for Kolding. I 1880 oprettede han en forberedelsesskole i Kolding. Det skete samtidig med, at Kolding Latin- og Realskole blev oprettet og efter opfordring fra denne skoles bestyrer Karl Theisen. I 1881 blev han ansat som timelærer ved nævnte latin- og realskole og i 1884 fast ansat ved den. Derefter passede han både sin ledergerning ved forberedelsesskolen og sin lærergerning ved latin- og realskolen indtil 1901. Det år overgik forberedelsesskolen til og forenedes med Kolding Latin- og Realskole, og Karl Hansen fik ansættelse som inspektør og leder af den overførte forberedelsesskole. Til disse hans poster må føjes, at han i 1888 sammen med Laurits Heeno (om ham se under 1) oprettede Kolding Handelsskole, som han derefter bestyrede i 17 år. Endelig må det nævnes, at han i 1895 og 1896 har undervist i Kolding Døtreskole af 1881.

Om Karl Hansens forberedelsesskole kan kortelig oplyses, at den - efter nogle gange at have skiftet adresse - i 1887 flyttede ind i en til skolen opført ny skolebygning i Platangade (der senere skiftede navn til Vesterbrogade). Undervisningen blev givet af Karl Hansen selv, hans kone Anna Hansen (se under 18) og nogle af latinskolens lærere. Skolen var delt i tre klasser og havde i de 21 år, den bestod, i alt cirka 500 elever, der normalt var i alderen 6-9 år.

I Kolding Latin- og Realskole underviste Karl Hansen i religion og naturhistorie i middel- og underklasserne samt i regning i underklasserne. Efter 1903, da Kolding Latin- og Realskole var blevet til Kolding højere Almenskole, underviste han i religion, naturhistorie, regning og sløjd i mellemskoleafdelingen samt i naturfag i gymnasieafdelingen.

Karl Hansen blev kun 59 år gammel. Han døde tolv dage efter at have gennemgået en operation for en underlivssygdom, der pludselig var blevet opdaget. I en lang nekrolog, der blev optrykt i Kolding højere Almenskoles årsskrift 1912, skrev rektor Georg Bruun blandt andet følgende:

"Karl Hansen var den fødte børneven og børneopdrager. Dette var det særlige ved ham, som gjorde ham til den personlighed, han var. Jeg har aldrig truffet en lærer, der som han rent instinktmæssig forstod de små børn, evnede at vinde deres kærlighed og tillid og derigennem samtidig formåede at udvikle og opdrage dem. Han forstod de små børn ganske umiddelbart og havde et meget skarpt blik for den enkeltes karakter. Og han elskede dem alle med en kærlighed, som børnene forstod, fordi der i ham selv altid var noget af barnets umiddelbarhed, frimodighed og åbenhed. Han straffede aldrig. Han har sikkert aldrig slået et barn. Han gav aldrig en anmærkning for forseelser mod ham selv. Det var ham en pine, når han skulle dadel. Født pædagog som han var, forstod han, at en lille smule ros har langt mere opdragende værdi end fortsat dadel. Når der var større børn, som trængte til moralsk retledning, søgte og fandt han lejlighed til at lade dem gøre noget godt, så han kunne takke og rose dem. Dette sikre syn på det godes overlegenhed i børneopdragelsen havde han fået som en naturgave. Det var knyttet til det dybeste i hans væsen, derfor svigtede det ham aldrig".

Karl Hansen blev gift 20.7.1883 i Kolding med Anna Magdalene Johanne Antoinette Jørgensen, født 19.11.1853 i Søby i Randers amt. (Om hende se under 18).

8. NIELS CHRISTIAN JOHAN HAAGERUP

født 18.5.1851 i Hillerød, død 23.7.1923 i København.

Niels Christian Johan Haagerup blev student i 1871 og tog senere filosofisk eksamen. Derefter var han huslærer og i nogle år fuldmægtig på Hillerød gasværk. Så forlod han sin fødeby og kom til at virke som lærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1882 til 1900. I begyndelsen af denne periode underviste han spredt i forskellige fag, senere underviste han i geografi i de fleste af sine timer og havde derudover enkelte timer i skrivning samt varetog en del af karakterindskrivningen på skolen. Han var interesseret i alle skolespørgsmål, men formåede ikke at holde disciplin. Hans eksamensresultater var dog ret hæderlige.

Da hans hustru døde, fik han et sjæleligt sammenbrud, og efter et års fritagelse fra sin tjeneste måtte han tage sin afsked fra 1.8.1900 at regne. Senere havde han i nogle år noget skrivearbejde i ministeriet.

Haagerup blev gift 18.5.1888 i Kolding med lærerinde ved borgerskolen Anna Metha Jensine Kirstine Jørgensen, født 9.5.1864 i Kolding, død sammesteds 27.5.1897. Hun var datter af snedkermester Niels Jørgensen og Sophie Amalie Abel.

9. NIELS PETER ANDREAS HOLM

født 30.9.1857 i Roskilde.

Forældre: Peter Alberg Holm, født 24.3.1823 i Kirkjuteyg, en tid adjunkt i Roskilde, senere en tid sognepræst i Dalum, og (viet 9.8.1851) Petra Conradine Stæger, født 19.8.1831 i København, død 30.11.1869. Niels Peter Andreas Holm bestod studentereksamen fra Odense Katedralskole i 1876 og blev cand. theol. i 1881. Han var ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1883 til 1889 og underviste i løbet af den tid i flere fag: dansk, tysk, historie, latin, geografi og regning, dog aldrig i eksamensklasser. De overleveringer, der findes om ham fra hans Kolding-tid, viser tydeligt, at han ikke egnede sig til at være lærer. Hans timer var altid præget af uro og larm, fortælles der.

10. CLAUDIUS NICOLAI HANSEN

født 22.9.1837 i Jullingsholm i Sønder Omme sogn, død 3.3.1909 i Kolding.

Forældre: Proprietær Niels Theilgaard Hansen og Christiane Johanne Wilstrup.

Claudius Nicolai Hansen blev student fra Ribe Katedralskole i 1858 og bestod filosofisk eksamen i 1859. Derefter begyndte han at studere jura, men opgav dette og var senere bestyrer af Oddense Højskole i Salling. Fra 1886 til 31.1.1909 var han ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole), hvor hans hovedfag var historie. Endvidere har han undervist i dansk og religion. Han var en dygtig, samvittighedsfuld og energisk lærer, agtet og afholdt af elever, kolleger og forældre. I Kolding Folkeblad 2.6.1926 karakteriserede en tidligere elev ham således:

"Han var israelitten uden svig; for ham var der kun to store opgaver: at tjene Gud og Danmark. Ham har jeg haft i bibelhistorie, dansk, historie, så han har været med til at vække min historiske sans og min

kærlighed til modersmålet. Endnu ser jeg ham for mig siddende eller gående og trække sig i skægget, mens han fortalte os træk fra historien. Det var ikke tør føde han gav os, men han prøvede tit på at lade skikkelserne og begivenhederne blive levende og næsten nærværende for os. Han havde oplevet 1848, og hans fader havde fortalt ham om de store begivenheder i sidste århundredes første halvdel, så alt dette blev levende i Nicolai Hansens fremstilling".

Da Nicolai Hansen fratrådte sin stilling, overrakte tidligere elever ham en kunstnerisk udstyret adresse med deres tak for alt, hvad han havde været for dem. Desuden var der indsamlet et beløb til et maleri af ham og truffet aftale med Svend Hammershøj om arbejdet. På grund af Nicolai Hansens sygdom og død blev han ikke malet, og på sit dødsleje udtalte han ønsket om, at de indsamlede penge skulle bruges til et legat, således at renterne hvert år den 23. december uddeltes til en flittig, dygtig og trængende elev. Mindelegatet, som var på 550 kr., blev ved testamente efter hans hustru forøget til 2000 kr., hvis renter hvert års 23. december skulle tildeles en elev i en af skolens tre øverste klasser efter rektors bestemmelse.

Claudius Nicolai Hansen var gift med Marie Kirstine Hansen, født 31.3.1829 i Nykøbing på Falster, død 13.1.1910 i Kolding. Hun var datter af gartner Carl August Hansen og Cecilie Oline Jensen.

11. MARTIN RASMUSSEN

født 12.6.1865 i Kongens Lyngby, død 6.2.1930.

Martin Rasmussen bestod studentereksamen fra Frederiksborg Statskole i 1883 og blev i 1891 cand. mag. med latin som hovedfag, græsk og historie som bifag. Han var ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1889 til 1895 og underviste i alle disse seks år hovedsagelig i latin, desuden dimitterede han én gang (1895) i græsk og havde spredt timer i dansk, regning, historie og tysk i de lavere klasser.

Martin Rasmussens forhold til skolens daværende bestyrer Sigurd Müller var til en begyndelse udmærket, senere ændredes det, og 1894-1895 kom det gentagne gange til sammenstød mellem de to. Endvidere blev Martin Rasmussens forhold til Georg Bruun - dengang lærer ved skolen, senere dens bestyrer - også dårligt, da Georg Bruun var en af Sigurd Müllers faste støtter.

Efter at have forladt Kolding var Martin Rasmussen lærer ved Østerbros Latin- og Realskole i København fra 1895 til 1897, bestyrer for Hellerup Latin- og Realskole fra 1897 til 1905, vikar ved forskellige skoler (Horsens, Birkerød, Århus) fra 1905 til 1908, lærer ved Hesselager kostskole fra 1908 til 1913 og endelig resten af sin tid ansat ved Ålborg Katedralskole, først fra 1913 som adjunkt, derefter fra 1921 som lektor. Han blev 26.4.1923 gift med Asta Rigmor Knudsen.

12. CLAUS FREDERIK MOTH

født 23.4.1861 i Grindsted, død 16.10.1930 på Frederiksberg, begravet i Haderslev.

Forældre: Frederik Peter Christian Moth, sognepræst i Grindsted fra 1859 til 1864, i Vinding, Bryrup og Vrads sogne fra 1864 til 1891, og Elisabeth Augusta Holm.

Claus Frederik Moth bestod studentereksamen i 1881 (privat dimitteret), blev cand. mag. i græsk, latin og historie i 1888 og erklæret dr. phil. i 1898. I årene fra 1888 til 1895 var han lærer ved forskellige private skoler i København, i august 1895 blev han ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole), i 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og fra 1920 til 1929 var han lektor ved Haderslev Katedralskole.

Claus Frederik Moth var dybt fortrolig med renæssancens og tysk humanismes latinske litteratur og fik i tidens løb udgivet en række værdifulde værker. Denne side af hans virksomhed skal imidlertid ikke omtales her; der må henvises til artiklen om ham i Dansk biografisk Leksikon.

I Kolding Latin- og Realskole underviste Claus Frederik Moth i fagene latin og græsk på alle klassetrin i middel- og gymnasialafdelingen. Efter at almen-skoleloven af 1903 var trådt i kraft, underviste han dels i den gamle skoleordnings klasser, indtil disse ophørte, dels i mellem-skole- og gymnasieklasserne, der blev oprettet ifølge 1903-ordningen. Indtil 1912 underviste han i latin i gymnasieafdelingen, i en årrække i tysk efter både den gamle og nye skoleordning, fra 1907 i historie i et efterhånden voksende antal mellem-skole- og forberedelsesklasser og fra 1909, indtil han i 1920 forlod skolen, i oldtidskundskab i gymnasieafdelingen.

Det lader sig ikke bestride, at Claus Frederik Moth - skønt højt begavet og kundskabsrig - manglede visse elementære forudsætninger, der er nødvendige for en lærer, som underviser børn. I latin- og realskolens tid formåede han at fængsle eleverne i de højere klasser gennem begejstrede foredrag om oldtidskulturen, men efter at almenskoleordningen af 1903 var indført og undervisningen i græsk efterhånden faldt bort, fik han - som ovenfor anført - stadig flere mellemskoleklasser, og i dem formåede han ikke at holde disciplin. I 1907 kom det så vidt, at der i skolekommissionen blev stillet forslag om at afskedige ham. Det blev dog forpurret. Han var en af de fem lærere ved skolen, som i 1914 - ifølge en beslutning i skoleudvalget - fik forbud mod at få 8 timer i gymnasieafdelingen (se herom under 1), og en af de fire lærere, som i 1917 fik forbudet opretholdt.

Ved Haderslev Katedralskole fik Claus Frederik Moth timer i den klassisk-sproglige linje og kom til særligt at arbejde i gymnasieafdelingen, hvilket passede langt bedre til hans forudsætninger.

Claus Frederik Moth blev gift 9.8.1895 i Ørum i Bjerre herred med Else Katrine Magdalene Hartvigsen, født 18.6.1863 på Withsminde, død 14.2.1927 i Haderslev. Hun var datter af gårdejer Hans Hartvigsen og Karen Jørgensen.

13. AGNETE BUHL

Agnete Buhl er betegnet som "eksamineret lærerinde" i Kolding Latin- og Realskoles årsskrift 1898. Hun var ansat ved skolen fra 1897 til 1901 og virkede i alle fire år som skolens inspektrice. De to første år var hun timelærerinde, de to sidste fast ansat lærerinde. Hun var den første faste lærerinde ved skolen og underviste i hele sin tid ved den 32 eller 33 timer om ugen i en række forskellige fag. Det år, hun tiltrådte - 1897 - er identisk med det år, da skolen første gang optog piger som elever.

14. HOLGER VILHELM HØPFNER

født 15.3.1869 i København, død 10.4.1937.

Holger Vilhelm Høpfner var ansat som lærer ved Kolding Latin- og Realskole i ét år, skoleåret 1900-1901, og underviste i den tid i fagene fransk, dansk og engelsk. Han havde bestået studentereksamen fra

Det von Westenske Institut i København i 1888 og var i 1895 blevet cand. mag. med fransk som hovedfag, latin og engelsk som bifag. Inden han i 1900 kom til Kolding, havde han virket som lærer ved tre forskellige skoler i København: Borgerdydskolen, Østerbros Latin- og Realskole og Købmandsskolen. I 1901 vendte han tilbage til hovedstaden, hvor han atter en tid var lærer ved Østerbros Latin- og Realskole samt ved Købmandsskolen. Senere knyttedes han til Metropolitan-skolen. Ved den blev han ansat som timelærer i 1906, blev adjunkt i 1907 og lektor i 1916. Han har udgivet lærebøger i fransk og engelsk. 1.12.1895 indgik han ægteskab med Anna Kirstine Larsen, født 13.10.1870 i København.

15. ERNA LORENZEN

født 15.3.1865 i Odense, død 13.7.1918 i Kolding.

Forældre: Entreprenør Jakob Heinrich Lorenzen og Mette Nørgaard.

Erna Lorenzen er betegnet som "eksamineret lærerinde" i Kolding Latin- og Realskoles årsskrift 1901. Endvidere anføres der, at hun var videre uddannet på statens årskursus, samt at hun tidligere havde været ansat ved realskolen i Lyngby. Hun begyndte sin virksomhed ved Kolding Latin- og Realskole 1.8.1900. I årene efter 1903, da skolens navn var ændret til Kolding højere Almenskole, underviste hun især i religion, dansk og geografi, hovedsagelig i mellemskoleafdelingen. Skolens årsskrift 1919 bragte følgende oplysninger om hende:

Den 13. juli 1918 døde inspektrice frk. Erna Lorenzen. Hun havde været sygemeldt i omtrent 1½ år og havde i den tid forgæves søgt at genvinde sit helbred ved specialbehandling og ved sanatorieophold. Til sidst mistede hun talens brug og kunne kun med besvær spise. Hendes lidelser var store, men hun vidste at bære dem med karakterfasthed. Hun havde været knyttet til skolen som lærerinde siden 1. august 1900 og som inspektrice siden 1. august 1901. I begge stillinger virkede hun med stor dygtighed og med stor kærlighed til sin gerning, lige udmærket som lærerinde og som opdrager, og skolen skylder hende stor tak for hendes trofaste arbejde for ungdommens dygtiggørelse og åndelige udvikling. Hun havde en sjælden evne til at kende og omgås mennesker, og hun var i høj grad afholdt af kollegaer, forældre og elever, egenskaber, der var til stor støtte for hende i hendes ansvarsfulde og ofte vanskelige gerning som tilsynshavende med de unge piger, ikke

mindst i fællesskolens første år. Efter translokationen 1918 overrakte på forældres, tidligere elevers og kollegaers vegne hr. købmand Colding og rektor Bruun frk. Lorenzen en adresse med tak for hendes arbejde og en sparekassebog med ca. 3600 kr., som udtryk for vore følelser over for hende ved hendes bortgang fra skolen. Hun var overvældet af glæde ved dette bevis på hendes venners kærlighed til hende, og i de følgende dage tilbragte hun mange timer med at læse adressen og underskrivernes navne. Hun måtte skriftligt takke overbringerne og bede dem bringe takken videre. Og til takken føjede hun en skriftlig udtalelse om, at det var hendes ønske, at pengesummen, hvis hun døde, skulle bruges til gavn for skolen. I overensstemmelse med dette ønske blev der efter hendes død oprettet et legat. Det fik navnet Inspektrice Frk. Erna Lorenzens Mindelegat til Kolding højere Almenskole.

16. JENS MARTINSEN THAU

født 13.7.1877 i Branderup sogn i Sønderjylland, død 10.10.1960 i Århus.

Forældre: Martin Hansen Thau, født 3.10.1837 i Hjerting sogn, skolelærer og gårdmand i Branderup sogn, senere rentier og avlsbruger, tog bopæl i Kolding i 1888, og Pethrea Hansine Gaarde.

Jens Martinsen Thau bestod lærereksamen ved Jelling Seminarium i 1899. Allerede før han begyndte på seminariet, havde han virket som lærer, først i 1895 i Lindknud, så i 1896 i Heldgård. Fra 1.9.1899 kom han til at undervise ved Karl Hansens forberedelsesskole i Kolding (se under 7), og i året 1900 ansattes han som lærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole). I 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24). Han var en af de fem lærere, som i 1914 - ifølge en beslutning i skoleudvalget - fik forbud mod at få 8 timer i gymnasieafdelingen (se herom under 1). For hans vedkommende hævedes forbudet dog i 1916. Det år tillod udvalget nemlig, at han måtte overtage naturfag i gymnasiets matematiske afdeling, så at han i 1918 fik 8 timer i gymnasieafdelingen.

Thau gjorde i tidens løb en betragtelig indsats for at videreudanne sig. Han gennemgik 1903-1904 et årskursus på Statens Lærerhøjskole, foretog flere studierejser med offentlig understøttelse - i 1914 til Sverige, i 1915 til Tyskland, i 1916 til Island - og deltog i tidens løb i adskillige feriekurser. I den tid, han var ansat ved Kolding højere

Almenskole, underviste han i fagene geografi, naturhistorie, gymnastik og sløjd i mellemskoleafdelingen samt fra 1917 i naturfag i gymnasieafdelingen. I april 1913 overtog han stillingen som pladsinspektør efter Hans Peter Holst (se under 2).

Fra 1909 til 1913 var Jens Martinsen Thau forstander for Kolding Handelsskole, og i 1917 blev han medbestyrer af en privat forberedelsesskole, som frøken Marie Theisen i 1915 havde oprettet efter aftale med rektor Georg Bruun. I det manuskript, som Georg Bruun efterlod sig (se herom under 40), kan man læse følgende om denne forberedelsesskole:

"Efter bestyrelsens opfordring og frk. Theisens ønske trådte hr. adjunkt Thau i foråret 1917 til som medbestyrer. Skolens forældre sammenskød en betydelig sum (17000 kr.), købte den tidligere bygning i Platangade, i hvilken hr. Karl Hansens skole havde haft lokale, indrettede den igen til skole og byggede en gymnastiksal. Skolen fik rivende tilgang af elever, både drenge og piger, så at elevtallet i 1921 nåede op til 176. Så begik hr. Thau, der i 1920 var blevet udnævnt til overlærer i Åbenrå, den næsten utrolige fejl, at han ikke samtidig trådte tilbage som bestyrer, men vedblev at lede skolen sammen med frk. Theisen. Forældrene forlangte, da nogen tid var gået, at der skulle ansættes en ny bestyrer. Skolens bestyrelse optog så en forhandling om sagen med frk. Theisen og hr. Thau, uden resultat. Med stor forretningsmæssig dygtighed havde hr. Thau i 1917 fået kontrakten affattet således, at han og frk. Theisen havde skøde på bygningen, og dette gav dem overtaget. Misfornøjelsen steg, det kom til hidsige opgør på generalforsamlingerne, og da ved optagelsesprøven i 1922 kun 12 af de indstillede 28 blev optagne i almenskolen, bristede forældrenes tålmodighed. En stor kreds tog deres børn ud af skolen og oprettede i 1922 en ny skole "Forskolen til den højere Almenskole" under ledelse af de hr. lektorerne Bøggild og Galster. De to skoler bestod et år ved siden af hinanden, men da forberedelsesskolens elevtal stadig mindskedes, måtte hr. Thau og frk. Theisen i 1923 gå ind på at afhænde bygningen til den ny forældrekræds, så at deres egen skole ophævedes".

10.5.1920 bragte Kolding Folkeblad en artikel af Jens Martinsen Thau. Den indeholdt en skarp kritik af en nylig offentliggjort liste med navne på dem af Kolding højere Almenskoles lærere, der var indstillet til

forfremmelse til lektorer (se mere herom under 38). Thau hævdede, at veltjente lærere som adjunkt Heeno, dr. phil. Moth og adjunkt Vyff stod nærmere til en lektorudnævnelse end mange af de indstillede, og han oplyste, at ved statsskolerne var lektorudnævnelserne næsten overalt sket efter anciennitetsprincippet. Dette ville - ifølge den foreliggende liste - ikke blive tilfældet i Kolding, påpegede han og tilføjede, at der heller ikke ville blive tale om udnævnelse efter kvalifikationer. I Kolding var det overordnede mål tydeligvis at sikre den matematiske linje, og det havde medført, at man var kommet til at forbigå flere af skolens ældre og veltjente lærere. Og om midlet at sikre den matematiske linje skrev han: "Er byens borgere og skatteydere nu egentlig særlig stærkt interesserede i at bringe så store ofre, som her er tale om, for at bevare den matematiske gymnasieafdeling, hvori der for tiden af skolens 315 elever går 15 fra Kolding by og landsogn".

Thau nævnte ikke rektor Georg Bruun i sin artikel, men det er tydeligt, at artiklens kritiske bemærkninger var rettet mod denne. Det samme var tilfældet med et indlæg, han ni dage senere - 19.5.1920 - indrykkede i Kolding Folkeblad. I det skrev han atter om principperne for lektorudnævnelser og fandt endvidere anledning til at rejse spørgsmålene: "Hvem bestemmer fag-timefordeling? Hvem bestemmer f. eks, at en lærer, der i de sidste år kun har læst ca. 7 timer i gymnasiet, nu læser 14? Hvem bestemmer, at en lærer, der har særlige kundskaber for gymnasieundervisning, skal slide sig op i underskolen?"

I 1920 blev Jens Martinsen Thau udnævnt til overlærer og skoleinspektør ved den dansksprogede borgerskole i Åbenrå og blev snart kendt og populær dér i byen. I tidens løb fik han flere offentlige hverv betruet. Han var formand for Folkeligt Samfund fra 1920 til 1930, blev i 1924 næstformand for en Venstre-forening, blev i 1920 forstander for teknisk skole, var en tid formand for Grænseforeningen for Åbenrå amt, formand for Dansk Ligbrændingsforenings Åbenrå-afdeling og formand for Kræftforeningen for Åbenrå.

11.5.1906 blev Jens Martinsen Thau gift med Christiane Marie Beiter, født 12.6.1881 i Tarm, død 29.6.1976 i Århus. I 1947 forlod ægtefællerne Åbenrå og flyttede til Strandhuse ved Kolding. Derfra flyttede de i 1948 til Hovedgård, Gedved, for endelig i 1950 at slå sig ned i Århus.

17. ERNST OCTAVIUS BRUSENDORFF

født 16.9.1867, død 1.10.1934 i Charlottenlund.

Ernst Octavius Brusendorff - søn af kontorchef ved telegrafvæsenet J. H. T. E. Brusendorff - bestod studentereksamen fra Efterslægtsselskabets Skole i 1886 og blev i 1893 cand. mag. med tysk som hovedfag, fransk og latin som bifag. Fra 1.4.1893 til 31.7.1901 var han lærer ved Frederikshavn Realskole. 1.8.1901 ansattes han som lærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole), i 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og i 1920 udnævntes han til lektor fra 1.10.1919 at regne (se også under 38). Han underviste hovedsagelig i fagene tysk og fransk og havde i årenes løb timer i begge fag i såvel gymnasie- som mellemskoleafdelingen. I perioden fra sommerferien til juleferien 1929 fik han bevilget tjenestefrihed samt fri vikar på grund af sygdom. To år senere - 30.9.1932 - måtte han tage sin afsked som følge af tiltagende hjertesvaghed.

Ved siden af sin gerning som lærer ved Kolding højere Almenskole virkede E. O. Brusendorff fra 1905 til 1909 som forstander for Kolding Handelsskole. Han var gift med Jacobine Oline Larssen.

Den 20. oktober 1934 bragte Gymnasieskolen en nekrolog, hvori det blandt andet hed:

"Den 1. oktober afgik lektor E. O. Brusendorff ved døden i sit hjem i Charlottenlund, hvortil han var flyttet for 2 år siden . . . Han nærede lige til det sidste en levende interesse for litteraturen og læste med forkærlighed moderne danske og tyske bøger. Han var tillige en skarp iagttager af sproglige ejendommeligheder og gjorde omgående indsigelse, når han i samtalens løb stødte på urigtig sprogbrug. Dette kom i høj grad hans elever til gode, idet han derved på en frisk og fornøjelig måde skærpede deres sprog- og stilsans. Ved siden deraf optog dagens spørgsmål ham meget, og han vandt sig ved sin sympatiske indstilling og sin åndslivlighed mange venner ikke mindst blandt eleverne, hvoraf mange i årenes løb atter og atter besøgte ham i hans hjem".

18. ANNA MAGDALENE JOHANNE ANTOINETTE HANSEN, født JØRGENSEN

født 19.11.1853 i Søbygård, Søby, Randers amt.

Anna Magdalene Johanne Antoinette Hansen (i det følgende kaldt

Anna Hansen) tog ophold i Kolding i 1880 og blev gift dér 20.7.1883 med Hans Jørgen Karl Hansen (om ham se under 7).

Anna Hansen bestod aldrig nogen lærerindeeksamen, men kom alligevel til at virke som lærerinde i mange år. Først underviste hun i den forberedelsesskole, hendes mand havde oprettet, og da den i 1901 blev forenet med Kolding Latin- og Realskole, fik hun ansættelse som lærerinde ved denne skole. Den ansættelse blev opretholdt, efter at latin- og realskolen i 1903 var blevet til Kolding højere Almenskole. I tiden efter 1901 underviste hun hovedsagelig i fagene dansk og håndgerning. For det meste underviste hun i forberedelsesafdelingen, men fik dog også timer i mellemskoleafdelingen.

På grund af svagelighed blev Anna Hansen nødt til i marts 1911 at ansøge om afsked fra sin stilling fra den følgende 1. august at regne. Ansøgningens gang gennem systemets instanser trak ud, så hun først fik et endeligt svar på den med et brev dateret 30.12.1911. Det vil sige, at hun først fik svar, tre måneder efter at hendes mand - uventet - var afgået ved døden. Hendes pension blev sat til 488 kr. årlig.

19. MARIE MAGDALENE LAURIDSEN

født 1.11.1869 i Kolding, død sammesteds 9.9.1946.

Forældre (viet 7.12.1867 i Kolding): Christen Lauridsen, født 4.5.1825 i Hodde sogn, hosekræmmer, senere arbejdsmand i Kolding, død 5.12.1888 i Kolding, og Mette Kirstine Borch, født 16.11.1833 i Ødis, død 11.3.1875 i Kolding. Christen Lauridsen var gift to gange. 25.11.1875 blev han viet i Kolding til sin anden hustru Mette Kirstine Beck, født 5.7.1841 i Sønder Bjært sogn.

Marie Magdalene Lauridsen opvoksede under beskedne kår. Hendes forældre var fattige, og der fandtes ikke en eneste bog i hendes barndomshjem. Allerede som femårig mistede hun sin mor og fik stedmor, og hun var kun nitten år gammel, da hendes far døde. Trods alt tilmædes det hende at blive elev på den velrenommerede Kolding Døtreskole af 1881 og at bestå almindelig forberedelseseksamen i 1889. Højere op i uddannelseshierarkiet nåede hun aldrig - hun blev ikke student, fik ej heller lærerindeeksamen - men opnåede trods alt at blive lærerinde. Det skete i 1891, og derved fik hun et længe næret ønske opfyldt. Hun har selv fortalt, at da hun var barn, var det altid hende, der var lærerinden, når hun og nabobørnene legede skole!

I det nævnte år - 1891 - blev Marie Magdalene Lauridsen ansat som lærerinde ved Kolding Døtreskole af 1881. Dér virkede hun til og med år 1900 og underviste i hele denne periode i fagene dansk og regning og i enkelte af årene i religion, geografi, skrivning og håndarbejde. I 1901 blev hun lærerinde ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole), hvor hun i den første tid underviste i forberedelsesafdelingen, senere i mellemskoleafdelingen hovedsagelig i regning, dansk, håndarbejde og geografi.

Efter nogle års forløb ramtes hun af en sygdom, der viste sig at være uheldbreddelig - i hvert fald for datidens læger. Hun fik gangbesvær, så hun kun kunne bevæge sig omkring ved hjælp af stokke og i lange tider blev nødt til at lade vikarer passe sine timer. Hun var således sygemeldt fra sidst i april 1908 indtil slutningen af marts 1910, og ligeledes sygemeldt fra 1.9.1914 til 31.7.1915. Til sidst blev hun nødt til - kun knap 47 år gammel - at give op og søge sin afsked. Den blev hende bevilget fra 31.7.1916 at regne, og der tilstodes hende en pension på 880 kr. årlig. I Kolding højere Almenskoles årsskrift 1917 kan man blandt andet læse følgende smukke ord om hende:

"Hun forenede kærlighed til sine elever med samvittighedsfuldhed i sit arbejde og fasthed i disciplin og udøvede trods sin legemlige svaghed sin gerning under opbydelse af alle sine kræfter med gode resultater for eleverne".

Da hun i 1944 fyldte 75 år, omtalte Kolding Folkeblad hende i en artikel med overskriften: Den gamle Lærerinde fortæller. Hun var på det tidspunkt stærkt svækket og tilbragte den meste tid i sengen. Kun fra om eftermiddagen til klokken 20 om aftenen var hun oppe siddende på en stol. Der kom hver dag en kone og hjalp hende til og fra sengen. Forståeligt nok følte hun sig ensom, men fik af og til den opmuntning, at gamle elever besøgte hende.

20. HANS HENDRIK NISSEN

født 25.9.1871 på Sophie-Amaliegård i Todbjerg sogn, død 28.3.1949 i Kolding.

Forældre: Jens Frederik Wilhelm Nissen, forpagter på Sophie-Amaliegård under stamhuset Clausholm, og Anna Kirstine Dorothea Petersen. Hans Hendrik Nissen bestod studentereksamen fra Østre Borgerdydskole i København i 1890 og tog filosofikum i 1891. Derefter gav han sig

i kast med et studium med græsk som hovedfag, latin og dansk som bifag, men afsluttede det aldrig med nogen embedseksamen. I stedet udvidede han sin horisont ved studierejser til Sverige, Norge, Tyskland, Holland, Frankrig, Italien og Østrig. I 1896 blev han knyttet til Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt, hvor han kom til at virke som vikar fra 1896 til 1897, som konstitueret lærer fra 1897 til 1898 og som adjunkt fra 1898 til 1901. Endvidere var han inspektionshavende lærer på skolen med bolig på hovedbygningen fra 1898 til 1901.

Det synes, som om han faldt godt til på Sorø lærde Skole, men da hans embede var behæftet med den klausul, at det kun måtte være beklædt af en ugift, blev det nødvendigt for ham at søge andetsteds hen, da han i 1901 ønskede at gifte sig. Han søgte til Kolding, hvor Georg Bruun - der havde været en af hans lærere på Østre Borgerdydskole - netop i 1901 var blevet rektor for Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole). Der blev han så ansat som lærer 1.8.1901, fik i 1916 titelændring til adjunkt (se også under 24) og blev i 1920 udnævnt til lektor fra 1.10.1919 at regne (se også under 38). 31.7.1932 - da han var knap 61 år gammel - tog han sin afsked på grund af tiltagende tunghørighed.

Gennem alle årene i Kolding underviste han i dansk i gymnasieafdelingen, i regning og matematik i mellemskoleafdelingen. I 1911 overtog han Karl Hansens stilling som inspektør og leder af forberedelsesskolen (se under 7), en stilling, som imidlertid forsvandt, da forberedelsesskolen få år senere blev nedlagt.

Hans Hendrik Nissen var overordentlig interesseret i sønderjyske forhold og var en overgang kasserer for Sønderjydsk Skoleforening. Endvidere var han stærkt præget af grundtvigianismens ideer om børne- og ungdomsopdragelse. Dette kom tydeligt frem i en artikel, han fik optaget i Højskolebladet i 1933 (dvs. året efter at han var gået på pension). Man fornemmer hans engagement i de Grundtvig-Koldske tanker bøg følgende afsnit af artiklen:

"Den danske offentlige skoles særpræg er først og fremmest overlæselse og propperi. At man ved tvang søger at lære vore børn skrivning, regning og dansk, lader sig vel forsvare, skønt dette helst burde foregå i leg og med lyst i hjemmet og i nødstilfælde ved den offentlige skoles, statsskolens, hjælp. Men hvad man forlanger derudover ved tvang er af det onde. Allerede i vore folkeskoler overlæsses mange

børn med religion, historie, geografi, naturhistorie, fysik; men helt galt bliver det i vore mellemskoler, hvor man tilføjer engelsk, tysk, matematik, fransk (latin). Ja, hvis man tæller op, hvilke fag et barn i 14-års alderen på én gang skal tumles rundt i, bliver det i alt 14 fag (!!). Her er endda ikke regnet med, at flere af disse 14 fag igen består af forskellige dele (matematik af geometri og aritmetik; naturhistorie af zoologi, botanik og kemi). Regner vi disse underafdelinger med som fag, hvad de egentlig er, kommer vi op på tallet 20! Og det kalder man en barneskole. Når så dertil kommer, at mange børn tillige får privatundervisning i musik og dans, så kan man i sandhed ynkes over de børn, der skal holde til en sådan behandling".

Rektor Georg Bruun (også han var pensionist i 1933), der i sin tid havde været med til at opbygge mellemskolen, må ganske givet have følt et stærkt ubehag ved at læse Nissens artikel i Højskolebladet. I et indlæg i Kolding Avis den 30. april 1933 skrev han blandt andet følgende:

"Redaktionen kalder artiklen "bemærkelsesværdig". Og det er i sandhed bemærkelsesværdigt, at en lærer fælder en sådan dom over den skolegerning, i hvilken han har virket i ca. 30 år. Hr. lektor Nissen blev ansat i Kolding i 1901. Mellemskolen blev indført i 1903. Hans dom fældes altså på grundlag af hans erfaringer i Kolding højere Almenskole i årene 1903-1932 . . . Jeg skal nøjes med kort at spørge, hvorfor hr. lektor Nissen aldrig i de 26 år fra 1903 til 1929, da jeg var skolens rektor, har draget dette spørgsmål frem ved lærermøderne for om muligt at mildne følgerne af den påståede overlæsselse".

Nogle dage senere bragte Kolding Avis et indlæg, hvori lektor Kjeld Galster gav sin forklaring på, hvorfor Nissen ikke nogen sinde havde draget spørgsmålet frem ved lærermøderne (se herom under 30).

I 1930'erne fik Hans Hendrik Nissen efterhånden i alt syv artikler optrykt i Højskolebladet. Før den tid - i 1927 - havde bladet bragt en artikel af ham med overskriften S.S. (dvs. Sønderjydsk Skoleforening). I 1935 hævdede Nissen i en artikel dels, at det ville være naturligt, om oldnordisk "endog i en tidlig alder var et hovedfag i vore skoler", dels at faget religion burde tages ud af skolen. I 1939 slog han til lyd for at afskaffe eksamen i fagene dansk og historie i gymnasieskolen.

Hans Hendrik Nissen blev gift 28.7.1901 med Margarethe Christine

Jessie Petersen, født 22.5.1878 i Nordborg sogn, død 8.1.1957 i Kolding. Hun var datter af skibsfører Joachim Heinrich Petersen og Anne Marie Hellesø.

I en nekrolog optrykt i Gymnasieskolen 16.4.1949 skrev Nissens kollega Parmo C. Tang Petersen blandt andet følgende:

"Han havde et godt tag på at få de unge til at interessere sig for dansk litteraturhistorie, og det morede ham at instruere skolekomedierne. I litteraturhistorien lagde han særlig vægt på at give ungdommen et levende indtryk af de forskellige digteres personlighed og brugte meget at fortælle i timerne. Der var noget af en højskolemand i ham, læreren skulle først og fremmest væk k e. Han var en nær ven af Højskolebladets udgiver, Konrad Jørgensen, og var en årrække medarbejder ved bladet. En anden fremtrædende interesse hos Nissen var Sønderjylland, hvortil han også knyttedes ved sit ægteskab. Han beundrede H. P. Hanssens kloge og uegennyttige arbejde og arbejdede for Skoleforeningen og Sprogforeningen. En ørelidelse, som han havde fra ungdommen, generede ham en del, og allerede i 1932 måtte han tage sin afsked på grund af svigtende hørelse. Han blev boende i Kolding og tilbragte her et lykkeligt otium optaget af studier".

21. KAREN MARIE OBELITZ, født TEISEN

født 20.10.1864 i København, død 13.6.1941 i Gentofte.

Forældre: Hans Teisen, grosserer, og Caroline Cecilie Rasmussen.

Karen Marie Obelitz blev ansat som lærerinde ved Kolding Latin- og Realskole i august 1901. På det tidspunkt var hun endnu ugift og lød sit pigenavn Karen Marie Teisen. I oktober 1901 - knap tre måneder efter sin ansættelse - bad hun om at være fri nogle timer om ugen, om muligt fem. En læge, der blev konsulteret i forbindelse med hendes anmodning, erklærede, at hun led af nervøs hjertebanken og måtte have hvile.

Karen Marie Teisen kom kun til at virke i kort tid som lærerinde i Kolding; i april 1904 meddelte skoledirektionen for Brusk og Nørre Tyrstrup herreder, at hun - som svar på hendes egen forud indgivne ansøgning - var bevilget afsked fra 1.8.1904 at regne. I de år, hun havde været ansat ved skolen, havde hun hovedsagelig undervist i fage-gene dansk, naturhistorie og geografi.

3.5.1905 blev Karen Marie Teisen gift med Christian August von Obelitz, født 14.6.1850 på Christiansø, søn af kommandør i flåden Christian August von Obelitz og Caroline Annette Feveile. Christian August von Obelitz junior blev student i 1869 og bestod teologisk eksamen i 1874. Derefter virkede han som præst successivt forskellige steder i landet, sidst i Varde købstad, hvor han var sognepræst fra 21.7.1888, indtil han 8.9.1900 blev afskediget. Siden var han ansat på et af Københavns magistrats kontorer. Karen Marie Teisen var hans anden hustru. 16.9.1876 havde han ægtet sin første hustru Juliane Marie Bøgh, født 14.9.1849 i Skamstrup. Fra hende blev han separeret i november 1901 og skilt i 1905.

I 1922 døde Christian August von Obelitz, og derefter flyttede Karen Marie Obelitz tilbage til Kolding, hvor hun havde fået tildelt en lotterikollektion. Hun blev dog ikke længe her; 23.11.1926 flyttede hun tilbage til København.

22. MAREN JOHANNE LUND JAKOBSEN

født 27.1.1875 i Lille Løjtofte på Lolland, død 14.12.1918 i Kolding. Forældre: Hans Jørgen Jakobsen redaktør, og Magdalene Dorthea Petersen.

Maren Johanne Lund Jakobsen bestod lærerindeeksamen ved N. Zahles Seminarium i 1904 og blev ansat som lærerinde ved Kolding højere Almenskole fra 1.8.1904 at regne. I 1916 fik hun titelændring til adjunkt (se også under 24).

I næsten hele sin tid ved Kolding højere Almenskole - indtil hun døde kun knap 44 år gammel - underviste Johanne Lund Jakobsen i dansk i mellemskoleafdelingen og i fransk i gymnasieafdelingen. Derudover har hun haft timer i naturhistorie og håndgerning m.m. I bladet Kvinden og Samfundet årgang 31 findes der en lille artikel af hende med titlen Lærerindernes Stilling i Gymnasieskolen, og også i Kvinden og Samfundet årgang 32 samt i Den højere Almenskole, Medlemsblad for Privatskolernes fagordnede Lærerforening årgang 15 kan man finde bidrag fra hendes hånd. Efter hendes død bragte skolens årsskrift 1919 følgende nekrolog:

"Den 14. december 1918 døde adjunkt frk. Johanne Lund Jakobsen efter at have været lærerinde ved skolen siden 1. august 1904. Hun kom til skolen fuld af ungdom og virkelyst, med dybe interesser ikke blot

for lærergæringen, men også for tidens politiske og sociale spørgsmål, af hvilke særligt kvindernes fuldstændige ligestilling i alle sociale, politiske og økonomiske forhold optog hende stærkt. Så kastede hun sig med iver ind i dette dobbelte arbejde. Hun havde store forudsætninger for at blive en dygtig lærerinde, hun havde gode kundskaber i adskillige fag, særligt dansk og fransk, hun studerede ivrigt, hun gik med frejdighed og lyst til sit arbejde i klasserne, hun elskede sine elever, eleverne holdt af hende, og de disciplinære mangler, som kun mærkedes svagt i hendes første år, kunne ventes at ville svinde. Så kom efter få års arbejde - måske overarbejde, på grund af arbejdets dobbelthed - sygdommen og slog hende ned gang efter gang. Sygdommen var en hårdnakket, stadig tilbagevendende bronkitis, der stod i forbindelse med en hjertelidelse, som skyldtes en gigtfeber i hendes eksamenstid. Hun måtte år efter år forsømme skolen i uger og måneder, hendes overskud af kraft var borte, og selvfølgelig prægedes hendes skolearbejde af hendes svaghed. Forgæves søgte hun helbredelse ved et vinterophold på Korsika. Hun fik hurtigt tilbagefald ved sin hjemkomst. Hun kæmpede i sine sidste år en tragisk kamp mod sygdommen, en kamp, der fyldte alle hendes kollegaer og venner med den dybeste medlidenhed. Syg slæbte hun sig om morgenen til skolen, sygere slæbte hun sig efter skoletiden hjem, for der at hvile ud og samle lidt kræfter til næste dag. Endelig i efteråret 1918 måtte hun give op, hun søgte om afsked til 31. december, blev i december angrebet af influenza og bukkede hurtigt under for sygdommen. Hun efterlader sig på skolen mindet om en nidkær lærerinde, hvem det ikke forundtes at øve den gerning, som hun elskede, et tappert menneske, der kæmpede sin livskamp til det sidste, og så i skolens sangsamling nogle små sange, skrevne til skolens fester, der vidner smukt om hendes kærlighed til hendes elever".

23. AGNES GRØNNING

Agnes Grønning virkede kun i kort tid ved Kolding højere Almenskole. I juni måned 1907 blev hun konstitueret i et nyoprettet embede som gymnastiklærerinde, og i november måned samme år fik hun efter eget ønske bevilget afsked fra den følgende 1. december at regne. Det er bemærkelsesværdigt, at rektor Georg Bruun og skoledirektionen for Brusk og Nørre Tyrstrup herreder forud for Agnes Grønnings an-

sættelse havde bedømt hendes kvalifikationer forskelligt. Georg Bruun havde 2.5.1907 opført hendes navn som nr. 1 på en liste med navne på tre ansøgere, som han indstillede til det nye gymnastiklærerindeembede. Som nr. 2 havde han opført Thora Jacobsen (der faktisk senere fik embedet, se herom under 24). Der var 16 ansøgere i alt. Skoledirektionen anførte 4.6.1907 følgende i en skrivelse, den sendte til ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet:

"Hvad ansøgerinde nr. 9 vedrører, da har hun vel ministeriel tilladelse til at søge gymnastiklærerinde-embeder trods sin manglende eksamen, men denne tilladelse vil dog ikke være tilstrækkelig i dette tilfælde, hvor hun også skal undervise i de almindelige skolefag. Hvis ministeriet imidlertid skulle ville udstrække dispensationen til også at gælde i dette tilfælde, skal direktionen ikke have noget imod at konstituere frk. Grønning i det omhandlede embede. Hvis ministeriet måtte finde overvejende betænkeligheder ved at give sådan tilladelse . . . da vil direktionen sætte pris på at kunne kalde ansøgerinde nr. 4".

Ansøgerinde nr. 4 var Thora Jacobsen!

24. THORA BIRGITTE AREVAD JACOBSEN

født 18.11.1870 i Kjeldstrup, død 17.2.1947 i Odense.

Thora Birgitte Arevad Jacobsen (i det følgende kaldt Thora Jacobsen) blev uddannet til gymnastiklærerinde på Paul Petersens Institut og kvalificerede sig yderligere til en lærerindegerning ved at deltage i et årskursus i geografi, et årskursus i engelsk, et studieophold i England og forskellige feriekurser. I maj 1907 blev hun indstillet som nr. 2 til det lærerindeembede ved Kolding højere Almenskole, som Agnes Grønning (se under 23) blev kaldet til. Allerede da bemærkede skoledirektionen for Brusk og Nørre Tyrstrup herreder hendes kvalifikationer og meddelte ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet følgende:

"Hendes personlighed gør et meget tiltalende indtryk, og foruden at hun har en længere virksomhed bag sig i en højere pigeskole, har hun ikke blot søgt særlig uddannelse i gymnastik, men også to gange med særdeles smukt vidnesbyrd gennemgået statens etårige kursus".

Efter at Agnes Grønning havde søgt sin afsked, blev Thora Jacobsen ansat som lærerinde ved Kolding højere Almenskole fra 8.1.1908 at regne. I 1916 fik hun titelændring til adjunkt, og 31.7.1938 tog hun sin afsked på grund af alder. I oktober 1938 flyttede hun til Odense.

I det meste af sin tid ved Kolding højere Almenskole underviste hun i gymnastik i gymnasieafdelingen, i engelsk og geografi i mellemskoleafdelingen.

Efter at der sidst på året 1919 var vedtaget love med nye bestemmelser for aflønningen af både statsskolernes og de kommunale gymnasieskolers lærere, forsøgte Thora Jacobsen og hendes kollega Nicoline Mortensen (se under 32) at få deres status som titulære adjunkter ændret til "virkelige" adjunkter med adjunkt-løn. Herom kan der oplyses følgende:

I en skrivelse dateret 13.5.1916 gav undervisningsministeriet sit samtykke til, at fast ansatte lærere og lærerinder ved Kolding højere Almenskole fremtidig måtte benævnes adjunkter. Ministeriets samtykke blev taget til efterretning, og i skolens årsskrift 1917 blev alle navne på fast ansatte lærere og lærerinder anført med titlen adjunkt. Imidlertid meddelte undervisningsministeriet i marts 1918 følgende: "Angående adjunktstitlen" er det "en forudsætning, at vedkommende lærer eller lærerinde udøver en adjunkts arbejde, i hvilken henseende der må lægges afgørende vægt på, om den pågældende underviser i et eksamensfag i gymnasieafdelingen, hvorimod vedkommendes foruddannelse vil være uden betydning i så henseende".

Denne ministerielle afgørelse ramte Thora Jacobsen og Nicoline Mortensen. De underviste ganske vist begge i gymnasieafdelingen, men det fag, de underviste i dér - gymnastik - var ikke et eksamensfag. De slap dog for at skulle opgive titlen adjunkt, idet ministeriet i april 1918 meddelte, at hvis en lærer "allerede almindeligt er blevet benævnt adjunkt", havde ministeriet ikke noget "at erindre mod, at denne benævnelse opretholdes".

I sommeren 1920 forlod fem af Kolding højere Almenskoles lærere skolen, blandt dem to, der underviste i gymnastik. De bortdragne måtte nødvendigvis erstattes (se i denne forbindelse under 39), og derfor blev lærerne Frederik Munk (se under 42) og Arnold Marius Stoklund (se under 47) ansat ved skolen henholdsvis 1.9.1920 og 1.9.1921. Begge kom til at undervise i gymnastik i gymnasieafdelingen, men ingen af dem fik noget eksamensfag i denne afdeling. Til trods herfor opnåede de begge ansættelse som "virkelige" adjunkter.

Det er forståeligt, at Thora Jacobsen og Nicoline Mortensen nu ansøgte om, at de også måtte blive udnævnt til virkelige adjunkter. Af

de mange skrivelser, der efterhånden udveksledes i denne sag, skal der her blot citeres følgende uddrag af en enkelt - dateret 13.10.1921 - sendt fra Kolding byråd til undervisningsministeriet (om det i skrivelseren omtalte 8de lektorat se under 30):

"I skrivelse af 16. juni 1921 har undervisningsministeriet udtalt, at det ikke mener at kunne gå med til forslaget om en ændring af Kolding højere Almenskoles skoleplan . . . gående ud på, at to af skolens lærerinder, som nu er titulære adjunkter, forfremmes til virkelige adjunkter, hvilket atter ville medføre, at det 8de nu ekstraordinære lektorat blev ordinært. Ministeriet udtaler, at det må anses for korrekt, når de pågældende lærerinder er anbragt i lærerindeklassen og ikke i adjunktklassen, idet den normale forudsætning derfor må være, at vedkommende har fuld uddannelse og følgelig kan tage andre fag i gymnasiet . . . Man tillader sig i den anledning at henlede det høje ministeriums opmærksomhed på, at der i dette specielle tilfælde er ganske særlige forhold til stede, som måske kunne berettige et andet synspunkt. Den omstændighed, at ministeriet i sin tid har givet de to lærerinder adjunkttitlen, medfører ganske naturligt en sammenligning med de andre adjunkter, som foruden titlen også har adjunktløn, og af hvilke flere ikke har eksamensfag i gymnasiet. Særligt gælder denne sammenligning de to nærmest ansatte mandlige kolleger, der i 1920 og 1921 - uden at have anden uddannelse end seminaristeksamen - med undervisningsinspektørens godkendelse er ansatte som adjunkter med gymnastik i gymnasiet og øvrig undervisning i mellemskolen. Tilmed har ingen af disse to mandlige adjunkter eksamensklasser, medens de to lærerinder i adskillige år med stor dygtighed har dimitteret til mellemskoleeksamen og realeksamen og i år har henholdsvis matematik og engelsk i realklassen. De to lærerinder sammenligner ganske naturligt deres eget arbejde med de to mandlige kollegers og føler det som en underkendelse af deres arbejde, at de ikke kan opnå jævntstilling".

Kolding byråds indestående argumentation hjalp ikke. De to lærerinder forblev titulære adjunkter resten af deres tid.

25. PARMO CARL TANG PETERSEN

født 30.12.1875 på Gimsinghoved ved Struer, død 24.12.1958 i Kolding.
Forældre: Parmo Carl Petersen, proprietær, og Nielly Johanne Tang.

Parmo Carl Tang Petersen bestod studentereksamen fra Ribe Katedral-skole i 1893 og blev i 1899 cand. mag. med historie som hovedfag, latin og dansk som bifag. Fra 1.12.1899 til 31.1.1901 var han vikar ved Randers lærde Skole, fra 1.11.1901 til 1909 lærer ved Marie Jørgensens Skole i Odense. 1.2.1909 blev han ansat som lærer ved Kolding højere Almenskole, i 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og i 1920 udnævntes han til lektor fra 1.10.1919 at regne (se også under 38). 31.7.1945 tog han sin afsked på grund af alder. En tid lang var han formand for lærerrådet ved Kolding højere Almenskole og 1944-1945 næstformand for fælleslærerrådet i Kolding. Han underviste i latin og oldtidskundskab i gymnasieafdelingen, i historie i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen og i dansk i mellemskoleafdelingen.

Tang Petersen har skrevet bogen Kolding lærde Skoles Historie (1914) og har leveret bidrag til tidsskriftet Danmark årgang 2, til Vejle Amts Årbog 1946 og til Festskrift ved St. Nikolaj Kirkes Jubilæum 1950. Hans barndomserindringer er trykt i Fra Ribe Amt 1972.

I bogen Kolding Studenter 1935-1959 (1974) skrev lektor Karen Margrethe Carstens blandt andet følgende om Tang Petersen:

"Juleaftensdag 1958 døde fhv. lektor ved Kolding højere Almenskole Parmo Carl Tang Petersen, få dage før han ville være fyldt 83 år . . . Yngre kolleger, der kom til skolen, lærte hurtigt at sætte pris på hans retlinede karakter og store venlighed; ingen har nogen sinde hørt ham sige et uvenligt ord til eller om nogen. Han trængte sig aldrig på, men var rede, når han f. eks. blev bedt om at krydre en andens dansktime med sin enestående evne til at læse op på jysk eller om at holde en af sine vægtige og humørfyldte taler ved en festlig lejlighed. Havde andre brug for stof til en vise om skolen, gik de aldrig forgæves til hans indholdsrige bog om Kolding lærde Skoles historie.

Den overordentlige flid, der gjorde det muligt for ham at skrive denne bog kun få år efter sin ankomst til Kolding, var livet igennem karakteristisk for ham, ligesom også den trofasthed, hvormed han fastholdt sine minder. Da han og to kolleger i 1912 byggede hver sit hus ved fjorden langt uden for den daværende bygrænse, kaldte han sit hus "Gimsinghoved" efter den hjemlige proprietærgård ved Struer, skønt han havde måttet forlade den kun seks år gammel efter at have mistet begge sine forældre. En kusine tog sig moderligt af ham og hans

broder, og da pastor Koch, som var hans formynder, blev kaldet til stiftsprovst i Ribe, fulgte den lille familie med dertil. I den gamle stiftsstad, hvor hans forfædre i 10. og 12. led, Anders Sørensen Vedel og Hans Tausen, havde levet, vaktes Tang Petersens historiske interesse, og da han 17 år gammel havde taget sin studentereksamen og, af frygt for ikke at kunne slå til som præst, havde opgivet tanken om teologien, kastede han sig over studiet af historie, latin og dansk. Hvis den københavnske studenterverden havde opdaget hans selskabelige talent, var han næppe blevet cand. mag. som 23-årig.

Efter et par års vikariater i Randers, hvor han traf den kvinde, der senere skulle blive hans hustru, fik han ansættelse ved Marie Jørgensens nyoprettede artiumskursus i Odense og stiftede hjem, men kunne ikke opretholde det for de 100 kr. om måneden, stillingen gav, og flyttede så i 1909 til Kolding, hvor han blev.

Her helligede han sig skolen og hjemmet, hvorfra fire drenge skulle sættes i vej. Der blev aldrig råd til rejser, men Tang Petersen fandt fuldgod erstatning i læsning og i haven, hvor han altid kunne arbejde et dårligt humør væk. Efterhånden blev huset tomt, sønnerne rejste ud, og hans hustru blev syg og kunne i mange år ikke være hjemme til stadighed, men selv efter hendes død kunne han ikke tænke sig at give en husbestyrerinde adgang til hendes stuer. Han passede sig selv og gik på sine ben den lange vej frem og tilbage til skolen eller til sine kollegers hjem, hvor han var en højtskattet gæst. Da han faldt for aldersgrænsen, gik den daglige spadseretur i stedet til Centralbiblioteket, hvis læsesal blev et hjem for ham, mens huset på Strandvejen stod uopvarmet vinter efter vinter, og hylderne i dets spisekammer fyldtes med bøger. Det lå ikke til ham at beklage sig. Da han under en sygdom i flere dage havde måttet klare sig med tørt rugbrød, oplyste han bagefter, at det smager godt. Han havde planlagt at bruge sit otium til at genopfriske sin skoletids græsk for at læse de tekster af Homer og Det ny Testamente, han kendte så godt fra skolen og kirken, på originalsproget, men det blev til hele Homer, hele Det ny Testamente, Herodot og Xenofon. Først i Thukydid kørte han fast og bøjede sig for den kendsgerning, at han var ved at blive gammel. Så solgte han huset og flyttede ind på et plejehjem, hvor han omsider, 79 år gammel, fandt den omsorg, han hidtil havde klaret sig foruden. Efterhånden som kræfterne tog af, gled han ud af byens liv, men alle, der har kendt ham, vil mindes ham med taknemmelighed".

Tang Petersen blev gift 3.1.1902 i Randers med Esther Fenger, født 13.5.1875 i Århus, død 24.1.1954 i Kolding. Hun var datter af stadsingeniør Johannes Heimdal Fenger og Charlotte Emilie Boesen.

26. CHRISTIAN NISSEN VYFF

født 21.6.1869 på Poulsminde i Vonsild, død 2.11.1935 i Kolding.

Forældre: Christian Jensen Vyff, gårdejer i Vonsild, og Pouline Elisabeth Nissen Lind.

Christian Nissen Vyff bestod studentereksamen fra Kolding Latin- og Realskole i 1889, blev cand. theol. i 1895, studerede i halvandet år (1898-1900) engelsk sprog og kultur i Hull i England og blev i 1904 cand. mag. med engelsk og historie som fag. Fra januar til juli 1902 var han vikar ved Roskilde Katedralskole, senere blev han lærer i Silkeborg, først fra 1.11.1904 ved Silkeborg private Realskole, derefter fra 1907 ved Silkeborg kommunale Realskole.

Efter Silkeborg-tiden kom Christian Vyff til Kolding, hvor han ansattes som lærer ved Kolding højere Almenskole 1.8.1910, fik titelændring til adjunkt i 1916 (se også under 24) og udnævntes til lektor 1.8.1932. Han var en af de fem lærere ved skolen, som i 1914 - ifølge en beslutning i skoleudvalget - fik forbud mod at få 8 timer i gymnasieafdelingen (se herom under 1), og en af de fire lærere, som i 1917 fik forbudet opretholdt. Hertil kom, at han blev forbigået, da otte af skolens lærere i 1920 blev forfremmet til lektorer (se herom under 38). Han fik imidlertid oprejsning, da der tolv år senere blev to lektorembeder ledige ved skolen. 19.5.1932 foreslog rektor Hakon Fogh i en indstillingsskrivelse til skolekommissionen, at det ene af disse to embeder skulle tilfalde Karen Oline Christiansen (se under 39), og anførte derefter følgende i skrivelsen:

"Når således kun det ene lektorembede besættes med en af ansøgerne, tillader jeg mig at foreslå, at det andet lektorembede fra 1.8.1932 besættes uden ansøgning med adj. Vyff, der er 63 år gammel, fuldtud lektorkvalificeret både hvad angår uddannelse og arbejde, og som tidligere, efter mit skøn med urette, er forbigået".

Christian Vyff underviste i al sin tid ved skolen i faget engelsk i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i en årrække i fagene historie og religion også i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen.

20.6.1929 bragte Kolding Avis et interview med Christian Nissen Vyff i anledning af hans forestående 60-års dag. Da journalisten under interviewet spurgte Vyff: "Hvorfor ville De ikke være præst?" svarede denne:

"Jeg synes ikke den gang, at jeg kunne blive det. Den gamle rektor ved skolen her, Sigurd Müller, der var grundtvigianer, havde, allerede mens jeg gik i latinskolen, henledt min opmærksomhed på Søren Kierkegaard. Og læsningen af Kierkegaards skrifter blev bestemmende for alt, hvad jeg senere har tænkt og ment. Man kan vel godt sige, at Søren Kierkegaard har hindret mange unge teologer i at blive præster - fordi man ikke straks og navnlig ikke i de unge år kan forene hans paradoksale krav om personlig sandhed med kaldelsen til at prædike for andre".

På journalistens spørgsmål: "Studerer De stadig Søren Kierkegaard?" svarede Vyff: "Nej, det gør jeg ikke. Jeg læser nok hans bøger og har gjort det hele livet igennem, men ikke som studiemateriale. Hver gang, jeg har en bog af ham i hænderne, føler jeg den samme impuls, den samme igangsættende impuls, jeg modtog som ganske ung". Og på et sidste spørgsmål: "Hvad har teologien betydet for Dem?" lød svaret: "Den har givet mig en respekt for åndelige værdier, som man næppe får ved at studere noget andet fag".

Efter Christian Vyffs død skrev rektor Hakon Fogh blandt andet følgende i Gymnasieskolen 20.11.1935:

"Lektor Christian Nissen Vyff døde lørdag den 2. november 1935, 66 år gammel, efter en uge sygeleje . . . Han var væsentligst engelsklærer og underviste regelmæssigt de nysproglige klasser som en anerkendt dygtig faglærer. I denne egenskab vil han dog naturligvis kunne erstattes; men hans, af et stilfærdigt lune prægede, uselviske og fornemme personlighed vil vi savne ved skolen. Han var en meget fåmælt mand, men det var pjanket, sladren og smålighederne, der manglede i hans tale. Ingen har hørt ham tale ondt om nogen, og ingen har grebet ham i løgn. Det var en stor skuffelse for den ærekære mand, da han, der i enhver henseende var kvalificeret til at blive lektor, i 1919 blev forbigået for yngre adjunkter; men det er karakteristisk for ham, at denne skuffelse ikke gjorde ham bitter. Hans elever, der havde stor respekt for ham, holdt af ham, fordi de følte, at han var deres ven. Tydeligst sås dette i eksamenstiden, hvor han som

ingen anden levede med i eksaminandernes spænding. Det var sådanne klare, usammensatte karakterer, i hvem der ikke findes svig, som de unge forstår at vurdere . . . ".

Christian Nissen Vyff var gift to gange. 10.7.1905 blev han viet i Hull til sin første hustru Helene Caroline Olson, født 21.3.1871 i Hull, død 9.1.1925 i Kolding, datter af skræddermester Johan Edvard Olson fra Strömstad og Amalie Carolina Lund. Hans anden hustru Anna Kirstine Bergine Thomsen, der var født 19.3.1880 i Varde, døde 25.5.1941 i Kolding. Hun var datter af købmand Peder Thomsen og Eva Hermandine Jensen i Varde.

27. EMMA KATRINE KYSTER, født LINDEMANN

født 4.2.1878 i Kolding, død sammesteds 20.1.1940.

Forældre (viet 29.10.1875 i Kolding): Frederik Karl Seier Lindemann, født 1.4.1848 i Kolding, skræddermester i Kolding, og Johanne Petrine Hillerup, født 30.9.1849 i Kolding.

Emma Katrine Kyster bestod almindelig forberedelseseksamen for eksamenskommissionen i København i 1894. I oktober 1896 fik hun af skolekommissionen i Kolding lov til "at deltage i undervisningen for at få øvelse i praktisk skolegerning", og i april 1898 blev hun konstitueret som timelærerinde ved Kolding Folkeskoler. I foråret 1900 fik hun tilladelse til at holde vikar i to år for at forberede sig til lærerindeeksamen. Den bestod hun så i sommeren 1902 ved Th. Langs Seminarium i Silkeborg, og to år efter - 15.8.1904 - blev hun fast ansat lærerinde ved Kolding Folkeskoler. Som sådan virkede hun derefter indtil 31.7.1911. De følgende fem år - fra 1.8.1911 til 31.7.1916 - var hun ansat som lærerinde ved Kolding højere Almenskole, hvor hun underviste i gymnastik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i håndgerning i mellemskoleafdelingen. I Kolding højere Almenskoles årsskrift 1916 kan man læse følgende, skrevet i anledning af hendes fratræden:

"Med udgangen af skoleåret 1915-16 opgav efter flere års tiltagende svaghed lærerinde fru Emma Kyster sin stilling som fastansat lærerinde ved skolen, fordi hendes læge bestemt erklærede, at hun ikke kunne tåle vedblivende at have sit fulde timetal, og fordi fast ansættelse ifølge loven nødvendiggør fuldt timetal. Skolen skylder fru Kyster stor tak for den dygtighed og interesse, hvormed hun har omfattet sin

gerning, og den kærlighed til eleverne og dybe forståelse af alle skoleforhold, som har præget alt hendes arbejde".

I sine senere år tog fru Kyster sig af de tekstile samlinger på Koldinghusmuseet og nyordnede dragter og kniplinger.

Emma Katrine Kyster var gift med Holger Gotfred Kyster, født 7.6.1872 i Kolding, død sammesteds 12.5.1944, søn af skomagermester Andreas Elies Kyster og Bodil Marie Hirth. En livsskildring af Holger Gotfred Kyster ligger uden for denne bogs rammer; her skal der blot nævnes, at han i 1898 etablerede sig med en sølvmedje i Kolding, fra 1907 til 1912 var formand for de jyske guldsmede, fra 1929 til 1944 var formand for Koldinghusmuseets bestyrelse og samtidig museets leder og fra 1934 til 1935 var formand for Kolding Kunstforening. Sammen med sin hustru skænkede han Kolding højere Almenskole udsmykningen til majdronningen og hendes kavalerer: krone, scepter, det særlige dronningesmykke i ordensbånd og dragter af fornem kvalitet.

28. AHRENT EMANUEL OTTERSTRØM

født 5.11.1870 i Uth, død 30.4.1958.

Forældre (viet 15.11.1867 i Hvorslev): Carl Erasmi Otterstrøm, født 17.8.1839 i Århus, drev fra 1867 til 1870 en højskole i Uth, var senere sognepræst, først i Hvilsted sogn, derefter i Nordby sogn på Samsø og endelig i Tyrsted og Uth sogne, død 16.5.1896 i Tyrsted, og Sophie Catharine Flensborg, født 11.12.1838 på Gjøl.

Ahrent Emanuel Otterstrøm bestod almindelig forberedelseseksamen i 1889 og blev forstkandidat i 1893. Han blev lærer ved Kolding højere Almenskole i 1911, men havde inden da virket i nogle år som lærer ved forskellige skoler i København - i 1895 var han blevet gymnastiklærer ved Gregersens Realskole, i 1899 lærer ved Den Brockske Handelsskole og i 1903 lærer ved Det kongelige Blindeinstitut. Baggrunden for hans ansættelse i Kolding var, at ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet i august 1911 havde givet sin tilladelse til, at der blev oprettet et særligt gymnastiklærerembede ved Kolding højere Almenskole. Der meldte sig adskillige ansøgere til embedet, og af dem indstillede Kolding skolekommission i september 1911 Ahrent Emanuel Otterstrøm som nr. 1 og en lærer ved Holbæk kommunale skolevæsen, cand. phil. M. C. Jessen som nr. 2. Skoledirektionen for Brusk og Nørre Tyrstrup herreder, der næsten altid plejede at følge skolekom-

missionens indstillinger, brød denne gang sin sædvane og udnævnte M. C. Jessen til embedet. Inden udnævnelsen var blevet omsendt til underskrift, lykkedes det imidlertid skolekommissionens formand, skoleudvalgets formand og rektor Georg Bruun ved en personlig henvendelse at få spørgsmålet taget op til ny overvejelse, og resultatet heraf blev, at Otterstrøm blev udnævnt. Ifølge rektor Georg Bruun skyldtes skoledirektionens vrangvilje en energisk påvirkning fra folkeskolens lærere, der var standskrænkede over, at byens nr. 1 ikke var en seminarieuddannet lærer.

Hvorom alting er, Otterstrøm blev ansat som lærer ved Kolding højere Almenskole fra 1. september 1911 at regne. I 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24). I de år, han var ansat i Kolding, underviste han i gymnastik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i naturhistorie, geografi og sløjd i mellemskoleafdelingen. Efter sommerferien 1920 forlod han Kolding og var derefter seminarielærer ved Tønder Statsseminarium indtil 1937.

Otterstrøm fik tid efter anden mindre artikler optrykt i forskellige tidsskrifter. Man kan finde indlæg af ham i Sønderjydske Maanedsskrift årgang 3, 4 og 13, i Dansk Seminarieblad årgang 13, 20 og 21, i Gymnasieskolen 1918, 1919 og 1920 samt i Vor Ungdom 1926.

Otterstrøm blev gift med Caroline Sophie Aagaard, født 3.2.1880 i København, blev mellemskolelærerinde, død 24.9.1942. Hun var datter af vekselerer Thor Christian Aagaard og Marie Magdalene Zeuther.

29. OLAF BØRUP

født 20.6.1883 i Kongens Lyngby.

Forældre: Lærer, senere landbrugsskoleforstander, landbrugskandidat Rasmus Jens Petersen Børup og Emma Albertine Alsted.

Olaf Børup bestod studentereksamen i Birkerød i 1901 og blev i 1907 cand. mag. med zoologi som hovedfag, botanik, geografi og geologi som bifag. Siden var han en tid lærer ved Holstebro kommunale Realskole og en tid lærer ved Marselisborg Skole i Århus, derefter virkede han ved Kolding højere Almenskole fra 1.2.1912 til 31.7.1918. I Kolding underviste han i naturfag og fysik i gymnasieafdelingen, i naturhistorie og geografi i mellemskoleafdelingen. Samtidig forberedte han sig til statsvidenskabelig eksamen. Den bestod han i januar 1918, og i august samme år ansattes han som adjunkt ved Niels Brocks Handels-

skole, Købmandsskolen og Handelshøjskolen i København, i august 1922 blev han lektor sammesteds. 31.7.1953 tog han sin afsked. Han blev gift 23.12.1909 i Helsingør med Asta Reinwald, født 3.7.1883 i Helsingør. Hun var datter af kaptajn Harald Balduin Julius Reinwald og Laura Sophie Margrethe Langkilde.

30. KJELD MØLLER GALSTER

født 19.10.1885 i Nørresundby, død 6.6.1960 i Ålborg.

Forældre: Fabrikant Julius Galster og Petrea Møller.

Kjeld Møller Galster bestod studentereksamen fra Ålborg Katedralskole i 1904, havde studieophold i Heidelberg i 1909, blev cand. mag. med dansk som hovedfag, historie og tysk som bifag i 1910 og erklæret dr. phil i 1927. Efter at have været lærer ved Øregård Gymnasium (oprindelig Plockross' Skole) i Hellerup og Østre Borgerdydsskole i København blev han 1.8.1913 ansat som lærer ved Kolding højere Almenskole. I 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og i 1920 udnævntes han til lektor fra 1.10.1919 at regne i et såkaldt "ottende lektorat". Forklaringen herpå er følgende:

I en skrivelse dateret 29.3.1920 havde rektor Georg Bruun oplyst, hvilke syv af Kolding højere Almenskoles lærere han ønskede forfremmet til lektorer, og havde samtidig gjort rede for de bevæggrunde, der havde fået ham til at udpege netop disse syv (se nærmere om denne skrivelse under 38). Endvidere havde han i skrivelsen forklaret, hvorfor det beklageligvis havde været nødvendigt for ham at forbigå Kjeld Galster, skønt han satte dennes dygtighed som lærer meget højt.

15.4.1920 kom Georg Bruuns skrivelse til forhandling i skolekommissionen og blev godkendt, dog med den tilføjelse, at kommissionen ønskede otte lektorater ved Kolding højere Almenskole, og at det ottende lektorat skulle tildeles Kjeld Galster. Det førte til, at Kolding byråd 22.5.1920 sendte en skrivelse til undervisningsministeriet, hvori det blandt andet hed:

"Efter at skolens rektor havde foreslået at oprette 7 lektorater, hvilket er 2/5 del af adjunktgruppens, hvis tal vil stige til 17 ved nye ansættelser, har skolekommissionen ment desuden at måtte foreslå oprettelsen af et ottende lektorat for hr. adjunkt Galster, for således at bevare ham for skolen, da det var bekendt, at han bestræbte sig for at opnå en bedre lønnet stilling ved en anden gymnasieskole, og da

man var klar over, at hvis han opnåede forflyttelse, ville den derved ledigblevne plads ikke kunne ventes at ville blive tilfredsstillende besat, hvis den blev oplåst som et adjunktembede . . . Skoleudvalget har i princippet sluttet sig til forslaget, dog med det forbehold, at det 8de lektorat kun blev på tid, så at det bortfaldt, så snart en af skolens 8 lektorer afgik fra sit embede, og byrådet har derefter i sit møde 20. maj vedtaget oprettelsen også af det 8de lektorat".

I den tid Kjeld Galster var ansat ved Kolding højere Almenskole, underviste han i fagene dansk, tysk og historie og havde - afvekslende fra år til år - timer i alle tre fag i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen. Desuden underviste han i en del år i oldtidskundskab. I 1919 fik han bevilget fri vikar i en uge i oktober måned for at kunne foretage en studierejse til indenlandske skoler, og i 1931 bevilgedes der ham fri vikar i tre uger i anledning af en pædagogisk studierejse til Tyskland.

Fra 1922 til 1935 var Kjeld Galster sammen med Oluf Bøggild (se nr. 34) leder af den private skole, Forskolen til Kolding højere Almenskole. Den nåede i sin bedste tid et samlet elevtal på 140.

I april 1933 bragte Kolding Avis et indlæg, hvori rektor Georg Bruun - som da var pensionist - imødegik lektor Hans Hendrik Nissen - også pensionist - som i Højskolebladet havde kritiseret mellemskolens "overlæsselse og propperi". Georg Bruun udtrykte sin forundring over, at Hans Hendrik Nissen aldrig havde draget dette spørgsmål frem ved lærermøderne i de mange år, han var ansat ved skolen (se herom også under 20). Denne meningsudveksling fik Kjeld Galster til at reagere skarpt. I et indlæg optrykt i Kolding Avis 2.5.1933 under overskriften "Monarken, som Rektor hedder . . .", anførte han blandt andet følgende:

"Hvis virkelig en lærer under et lærermøde har kviet sig ved at rejse en skolesag, er det forståeligt nok; thi intet var r. B. mere imod end den frie meningsudveksling. I spørgsmål af teoretisk interesse kunne det måske undertiden gå, men drejede det sig om noget konkret ved Kolding højere Almenskole, regnede han modsat eller blot afvigende mening for en insubordination, som han havde vanskeligt ved at glemme. Dette følte lærere, der havde noget på hjerte, og derfor blev møderne, under r. B.s så uforstående ledelse, golde. Han gjorde - mod

sin vilje vistnok, men ganske behersket af sit "sind" - hvad han kunne for at lægge pædagogisk initiativ øde i en skole, hvis facade han havde en egen evne til at få til at skinne. I stedet for at anbringe lektor Nissen på anklagebænken, burde r. B. have grebet i sin egen barm. Så havde han måske forstået, hvorfor diskussioner, der under en human, pædagogisk forstående rektors ledelse kunne have været så frugtbringende, var som banlyst fra Kolding højere Almenskole i hans regeringstid".

Længere fremme i sit indlæg skrev Kjeld Galster om Georg Bruun:

"Der sidder på sit kathedr,
Blandt peblings skælvende flok,
Monarken, som rektor hedder,
Med bog og med ris og med stok,

idet ris og stok dog naturligvis var moderniseret til åndelige straffemidler af tilsvarende art. Således virkede han i hvert fald på lærermøder . . . Dette billede er for mig det sande. Lad andre have et andet, gerne for mig! Det er i hvert fald en opfattelse, krystalliseret gennem mange år, et skøn efter bedste overbevisning".

Da et professorat i nordisk litteratur i 1934 var ledigt, fik et sagkyndigt udvalg bestående af professorerne Hans Brix, Paul V. Rubow og Vilh. Grønbech til opgave at afgive en indstilling om ansøgernes kvalifikationer. Der var seks ansøgere, en af dem var Kjeld Galster, og for ham var indstillingen ikke gunstig. Det hed blandt andet i den:

"Lektor, dr. phil. Kjeld Galster har udgivet en række afhandlinger og bøger om dansk litteratur, der vidner om hans interesse for faget. Men de er behæftede med sådanne mangler i viden, iagttagelsesevne, vurdering og fremstilling, at vi kun i ringe grad kan anse hans skrifter for virkelige bidrag til forståelse af de emner, han har taget op til behandling. Metode og tankegang er i reglen dilettantisk og utilfredsstillende. Som særlig svage tør fremhæves hans afhandling om Hakon Jarl . . . hans bog om Hauchs ungdom . . . og arbejderne om H. C. Andersen . . . Bedre er hans arbejder om Ingemann . . .".

Kjeld Galster og to andre af de seks ansøgere benyttede sig af deres ret til at indsende bemærkninger om indstillingens motivering. Galster henviste til, at professorerne Vald. Vedel, Vilh. Andersen og Hans Brix i sin tid havde antaget hans doktorafhandling og altså kendt ham værdig til at bære den videnskabelige udmærkelse, som en doktorgrad

er. Og han føjede til, at hvis fakultetet fulgte det sagkyndige udvalg og gjorde dets dom til sin, ville han se sig nødsaget til at ophæve sin erhvervede grad. Imidlertid forkastede fakultetet det sagkyndige udvalgs indstilling, og Kjeld Galster fandt sig dermed beføjet til at beholde sin doktorgrad. Denne sag medførte megen presseomtale i april 1934.

Fra 1.8.1936 til 31.7.1955 var Kjeld Galster ansat som rektor for Ålborg Katedralskole. Da en sabotagegruppe - Churchill-clubben - hvis vigtigste medlemmer var elever i katedralskolen, blev afsløret i 1942, krævede den tyske besættelsesmagt Kjeld Galster fjernet, og indtil befrielsen måtte han ikke opholde sig i Ålborg uden for ferierne.

Kjeld Galster var redaktør af Gymnasieskolen fra 1918 til 1920. Endvidere var han medlem af bestyrelsen for Sønderjysk Forenings Ålborg-afdeling fra 1937 til 1948, af Foreningen Nordens Ålborg afdeling fra 1937 til 1949 (formand fra 1945) og af Ålborg fadderskab for Uge sogn. Han udnævntes til ridder af dannebrogordenen i 1940 og blev senere også dannebrogsmænd. Han var gift med (viet 18.10.1913 i Vejle) faglærer Asta Klinge, født 13.8.1887 i Hobro, død 3.5.1973 i Ålborg, datter af urmager Julius Klinge og Anne Mette Christensen.

Af Kjeld Galsters litterære produktion kan nævnes: Ingemanns historiske Romaner og Digte (1922), Ingemann og Atterbom, en Brevveksling (1924), Fra Ahasverus til Landsbybørnene (disputats 1927), Carsten Hauchs Barndom og Ungdom (1930), Svend Grathe (1931), H. C. Andersen og hans Rektor (1933), Carsten Hauchs Manddom og Alderdom (1935), Ørnevisen (1936), Paulus Heliæ mod Kristian II (1937), Ålborg Katedralskole 1540-1940 (1940), Ålborg Katedralskole under Besættelsen (1945), H. C. Andersen politisk og nationalt (1951), Strid mellem danske og holstenere om Mindesmærker for Niels Ebbesen og Grev Gert omkring 1840 (1956), Da H. C. Andersen tog Jylland i Besiddelse (1957), Stiftamtmand Fr. Moltke og Rektor Emmanuel Tauber i Aalborg (1958), artikler i Vejle Amts årbøger 1946 og 1947.

31. ALBERT VICTOR NICOLAJ VERNER

født 31.3.1880 i Århus, død 12.11.1943 i Kolding.

Forældre: Alfred Viggo Verner, skuespiller ved Århus Teater, og Andrea Hermania Bothilla Nikoletta Clausen.

Albert Victor Nicolaj Verner (i det følgende kaldt Verner) bestod

studentereksamen fra Århus Katedralskole i 1898. Derefter ville han egentlig helst have stilet imod at blive læge, men måtte af økonomiske grunde opgive et medicinsk studium. I stedet gav han sig til at studere sprog og blev i januar 1905 cand. mag. med fransk som hovedfag, tysk og latin som bifag. Fra januar til juli 1905 vikarierede han ved forskellige københavnske skoler og ved Sorø Akademis skole, 1.8.1905 blev han lærer ved Rungsted Kostskole, og fra 1906 til 1914 var han lærer ved Borgerdydskolen samt ved Købmandsskolen i København. Derefter fik han sit virke ved Kolding højere Almenskole, idet han 1.8.1914 blev konstitueret som lærer ved skolen og 1.8.1915 opnåede fast ansættelse ved den. I 1916 fik han titelændring til adjunkt (se også under 24), og i 1920 udnævntes han til lektor fra 1.10.1919 at regne.

I Kolding underviste Verner i latin og fransk i gymnasieafdelingen og i tysk i såvel gymnasie- som mellemskoleafdelingen. I 1924 bevilgede skoleudvalget i Kolding ham fri vikar, så han fra 13. til 18. oktober kunne foretage studiebesøg ved andre gymnasier.

Efter at Verner var afgået ved døden, skrev hans kollega Parmo C. Tang Petersen blandt andet følgende:

"Som en livlig og elskværdig ung mand kom Verner til Kolding, hvor han straks blev vel lidt både på skolen og uden for den. Han havde fra faderen arvet interesse for skuespilkunst, instruerede eleverne, når der skulle være skolekomedie, med liv og lyst, idet han liberalt lod dem selv arbejde med deres roller, men kunne optræde med stor myndighed, når han fandt, at de outrerede for stærkt, og optrådte selv på scenen i Kolding dramatiske Selskab. Medens han i København hovedsagelig havde undervist i tysk, kom han i Kolding fuldt så meget til at beskæftige sig med fransk og latin, og af disse fag var det atter latinen, som i de senere år havde hans interesse. Han udgav en latinsk syntaks, væsentlig på grundlag af Madvigs grammatik, men mere tilrettelagt efter de mindre vidtgående krav, undervisningen i det nysproglige gymnasium stiller.

I de sidste år var lektor Verner kendeligt mærket af, at hans helbred vaklede, og at hans kræfter, som vist aldrig havde været store, tog stærkt af. Der kom noget træt og bekymret over den tidligere så muntre mand. I selskabeligt samvær kunne han være livlig, og på lærerværelset kunne han være den gamle, hyggelige kollega, men arbejdet

faldt ham tungt. Ved dette skoleårs begyndelse måtte han melde sig syg og lade sig indlægge på Kolding Sygehus til undersøgelse. Denne gav dog i første omgang intet resultat, og hans tilstand syntes at bedres. Men efter et ganske kortvarigt forsøg på at genoptage sit arbejde måtte han atter lade sig indlægge, og efter en galdestensoperation døde han 12. november".

Verner blev gift 8.4.1914 med Ellen Bertha Juhsen. Hun forlod i februar 1945 Kolding og flyttede til København. 21.10.1975 døde hun i Bagsværd.

32. NICOLINE MORTENSEN, født BAGGER

født 24.2.1888 i Fristrup ved Hobro, død 28.2.1986 i Kolding.

Nicoline Mortensen bestod lærerindeeksamen ved Haslev Seminarium i 1910 og var derefter lærerinde ved Frk. Wintelers Skole i Odense (senere Sct. Knuds Gymnasium) i fem år. 1.8.1915 blev hun ansat som lærerinde ved Kolding højere Almenskole (efter 1948 kaldt Kolding Gymnasium), i 1916 fik hun titelændring til adjunkt, og 1.8.1953 tog hun sin afsked. I 1920-1922 forsøgte hun og hendes kollega Thora Jacobsen forgæves at få deres status som titulære adjunkter ændret til virkelige adjunkter (se nærmere herom under 24).

Nicoline Mortensen underviste i hele sin tid ved Kolding højere Almenskole i matematik i mellemskoleafdelingen og i en lang årrække desuden i fysik i mellemskoleafdelingen samt i gymnastik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen. I over 25 år deltog hun i optagelsesprøven til 1. mellemskoleklasse i faget regning. Efter at hun havde taget sin afsked, virkede hun som deltidslærer ved Kolding Seminarium indtil 1960.

4.4.1917 blev Nicoline Mortensen gift med Kristen Hansen Mortensen, født 19.4.1884 i Skads sogn i Ribe amt, død 26.1.1970 i Kolding. Han havde bestået lærereksamen i 1913 og var blevet fast ansat som lærer ved Kolding kommunale skolevæsen 1.2.1917. Senere blev han overlærer. Han tog sin afsked 31.7.1951.

I Kolding Gymnasiums årsskrift 1986 skrev rektor Knud Moseholm blandt andet følgende:

"Adjunkt fru Mortensen hørte til de seminarieuddannede lærere, der følte sig hjemme i gymnasieskolen. Med fremragende dygtighed under-

viste hun i sine fag regning og matematik i mellemskolen og realklassen, i mange år også i gymnastik på alle skolens trin. Eleverne holdt af hende og så op til hende. De følte sig i gode og sikre hænder hos hende, og hendes ry for at kunne lære alle matematik og regning var stort. Selv mente hun, at det vigtigste og sværeste i hendes skolearbejde var hendes medvirken ved optagelsesprøven til mellemskolen i regning. Det arbejde deltog hun i i mere end 25 år, og på given foranledning udarbejdede hun til ministeriet en meget grundig og omfattende redegørelse for den særlige form, prøven havde ved Kolding Gymnasium.

Nicoline Mortensen var et friluftsmenneske. Hver dag gik hun lange ture, og endnu som 90-årig deltog hun i det motionsarrangement, som hedder Kolding-løbet. Efter sin mands død passede hun alene hus og have højt op i årene".

33. HANS HANSEN MISFELDT

født 10.2.1876 i Starup sogn i Sønderjylland, død 26.2.1961 i Ålestrup.

Forældre: Hans Henrik Misfeldt, kromand i Lunding, og Cathrine Marie Høier.

Hans Hansen Misfeldt kom til verden i Nordslesvig, da det var preussisk statsområde. Han måtte derfor som dreng gå i tysk landsbyskole, dog skete det hos en lærer, der inderst inde var dansksindet. Som 14-årig rejste han til Samsø, hvor han kom på kostskole, og i 1892 bestod han almindelig forberedelseseksamen. I 1893 blev han optaget på Polyteknisk Lærestalt, hvor han i 1896 bestod en eksamen i fagene matematik, fysik og kemi (svarende til den eksamen, bygningsingeniører aflagde i disse fag). Kommet så langt besluttede han at opgive ingeniørstudiet til fordel for en pædagogisk løbebane og underviste derefter fra 1896 til 1898 på Skælskør private Realskole, fra 1898 til 1899 på forberedesskolen til Ålborg Katedralskole, fra 1899 til 1901 på Fjerritslev Realskole (som han var med til at grundlægge) og fra 1901 til 1916 på Slagelse kommunale Realskole. Samtidig med at han virkede på sidstnævnte skole, bestod han i 1902 lærereksamen som privatist.

Fra Slagelse kommunale Realskole flyttede Hans Misfeldt til Kolding højere Almenskole, hvor han 1.8.1916 blev ansat som adjunkt og i

1920 udnævntes til lektor fra 1.10.1919 at regne (se også under 38). Sidstnævnte stilling beklædte han derefter, indtil han i 1946 måtte tage sin afsked på grund af alder. 1.8.1920 udnævntes han til skolens inspektør. I 1926 fik han bevilget orlov til en 10-dages pædagogisk studierejse til Tyskland og i 1927 bevilget orlov til en lignende rejse til Norge. En tid - omkring 1920 - var han formand for De kommunale Gymnasieskolelærereforening.

I hele sin tid ved Kolding højere Almenskole underviste Hans Misfeldt i matematik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen, desuden underviste han i nogle år i fysik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt enkelte år i kemi i gymnasieafdelingen.

I 1929 gjorde Hans Misfeldt to gange et forsøg på at blive rektor. Først søgte han rektoratet i Rønne, dernæst rektoratet ved sin egen skole, Kolding højere Almenskole. Skønt ingen af hans ansøgninger resulterede i ansættelse, gav de alligevel anledning til en offentlig debat. En forening ved navn Almindelig dansk cand. mag. Organisation gik ind for, at kun de, der havde underkastet sig en skoleembeds-eksamen eller magisterkonferens, burde have adgang til lektor- og rektorembeder. Denne organisation fandt det betimeligt at reagere, da Hans Misfeldt søgte rektoratet i Rønne. Dens formand Oluf Bøggild (som var Hans Misfeldts kollega ved Kolding højere Almenskole, se under 34) gjorde 25.5.1929 undervisningsinspektøren og en kontorchef i undervisningsministeriet opmærksom på, at hans organisation ikke kunne anse Hans Misfeldt for kvalificeret til et rektorembede.

Oluf Bøggilds henvendelse blev først kendt i Kolding, efter at Hans Misfeldt i juni måned 1929 havde indsendt sin ansøgning om rektoratet dér i byen, og fremkaldte da stor harme hos de mennesker, som ønskede Hans Misfeldt forfremmet til rektor for Kolding højere Almenskole.

5.7.1929 samledes Kolding skolekommission og Kolding skoleudvalg til et fællesmøde for at behandle de indkomne ansøgninger om rektoratet ved Kolding højere Almenskole. Forud for mødet havde man anmodet rektor Georg Bruun (hvis efterfølger man skulle finde) om at komme til stede og udtale sig om de forskellige ansøgere. Under mødet foreslog tre af deltagerne - den radikale Benedict Nordentoft samt socialdemokraterne Kirstine Sørensen og Knud Hansen - at Georg Bruun skulle fremsætte sin mening om ansøgerne skriftligt. Dette blev ned-

stemt af et flertal på fire, nemlig de to konservative Oluf Rasmussen og Niels Lund samt de to venstremænd V. F. Kjærsgaard og N. P. Nielsen. Som en protest derimod undlod de tre forslagsstillere at deltage i indstillingen til embedet.

Det vil være rimeligt på dette sted at pege på følgende momenter, som måske/måske ikke spillede en rolle, da der i 1929 skulle findes en ny rektor for Kolding højere Almenskole:

Georg Bruun ønskede utvivlsomt at få Hans Misfeldt gjort til sin efterfølger som rektor - i hvert fald mente han, at Misfeldt var en af de bedst kvalificerede blandt ansøgerne; det synes tydeligt, at Georg Bruun og Knud Hansen respekterede hinanden højt; det var kendt, at Hans Misfeldt politisk tilhørte Det radikale Venstre; der var mange, som havde den principielle opfattelse, at en gymnasielærer aldrig burde udnævnes til rektor for sin egen skole. Endelig kan det med sikkerhed fastslås, at Knud Hansen ønskede Hans Misfeldt til rektor; det fremgår af en artikel i Kolding Socialdemokrat 18.7.1929.

Hans Misfeldt deltog ivrigt i den offentlige debat om pædagogiske og skolepolitiske emner. Der findes indlæg af ham i Den danske Realskole årgang 23, i Ugeblad for Studerende årgang 16 nr. 31 og 32, i Gymnasieskolen 4.9.1920 samt i Vor Ungdom årgang 1925 (to indlæg), årgang 1926 (tre indlæg), årgang 1927 (to indlæg) og årgang 1928 (fire indlæg).

Hans Misfeldt blev gift 4.8.1903 med Anna Brøchner, født 3.1.1881 i Århus. Hun døde 4.3.1958 i Augustenborg.

I Kolding Gymnasiums årsskrift 1961 skrev lektor Karen Margrethe Carstens blandt andet følgende:

"26. februar 1961 døde fhv. lektor ved Kolding højere Almenskole Hans Hansen Misfeldt på Hvilehjemmet i Ålestrup, hvor han havde tilbragt sine sidste fire år. - Det er 15 år siden, han faldt for aldersgrænsen, men så længe han kunne, mødte han trofast op ved skolens fester, så selv om det er et mindretal af det nuværende lærerkorps, der har været kolleger med ham, har mange bevaret et indtryk af en væsentlig side af hans personlighed: hans vennelighed. Hans hjem stod åbent for alle, der havde brug for det, og han elskede at samle mennesker om sig i et festligt lag, ofte krydret med formfuldendte, træfsikre viser. Der gik ry af de muntre gilder på hans fødselsdag, den

10. februar, en dato, der for ham som sønderjyde på forhånd var fyldt med fest. Efterhånden som først hans hustru og siden hans egne kræfter aftog, måtte han nøjes med et parti l'hombre i ny og næ eller en hyggelig snak over en kop kaffe. Han savnede aldrig samtalestof, få har levet ivrigere med i sin tid end Misfeldt; det er vist ikke mange valgnætter, han er kommet i seng, før det sidste resultat havde lydt i radioen. Man vidste altid, hvor man havde ham; han var med, da Det radikale Venstre startedes i 1905, og han var enig med sit parti i 1920, men han glemte ikke dem, der blev tilbage syd for den nye grænse, eller dem i "den truede firkant". Da Duborgskolen oprettedes, trak det op til, at han skulle være dens første rektor. Det blev så ikke til noget, men når det siden gjaldt en indsats for indsamlingen på Dybbøldagen, for Koldings fadderskabsogn Bjolderup eller for Koldings og Bjolderups fælles fadderskabsby Arnæs, var han utrættelig. I sin person levedejorde han slagordet om Sønderjylland som front og bro. Mange er de Kolding-gymnasiaster, der har fået deres første indtryk af Tyskland og tyskere på sommerferieture eller ved elevudvekslinger under hans ledelse, og selv stiftede han på disse ture venskaber så holdbare, at de kunne genoptages efter 1945. Det hører med til billedet, at han efter befrielsen gjorde et stort menneskeligt arbejde i flygtningelejrene. Men i nazitiden gik turene nordpå, da lærte han de unge at opleve Norges natur. Og da alderen havde tvunget ham bort fra skolen, fortsatte han som rejseleder for Dansk-nordisk Ungdomsforbund. Til sidst tog han helt alene til Sicilien for også at underlægge sig Italien. Da sygdommen ramte ham, havde han bestilt valuta til endnu en en ensom Italiens-rejse. Det er tragisk, at han, der havde så stor en skat af oplevelser at tære på, nu totalt glemte alt dette; også synet svigtede, men han, der aldrig i sine yngre år havde prøvet at være syg og ikke tidligere havde udmærket sig ved tålmodighed, svarede til sidst alle, der spurgte, at han havde det godt".

34. OLUF ERNST KRUSE BØGGILD

født 2.6.1887 i Byrum på Læsø, død 4.2.1941 i Nakskov.

Forældre (viet 9.2.1885 i Holmens kirke i København): Nicolai Kruse Bøggild, født 12.4.1860 i Vammen sogn, sognepræst i Byrum, Vesterø og Hals sogne fra 1884 til 1892, i Nørresundby og Hvorup sogne fra

fra 1892 til 1912, provst i Kjær herred, død 20.7.1912 i Nørresundby, og Emma Kristine Olsen, født 2.10.1863 i København.

Oluf Ernst Kruse Bøggild (i det følgende kaldt Oluf Bøggild) bestod studentereksamen fra Ålborg Katedralskole i 1906 og blev i 1912 cand. mag. med naturhistorie & geografi som hovedfag, fysik og kemi som bifag. Fra 1913 til 1917 var han lærer ved Københavns Kommunes Mellem- og Realskole og tillige ved Hellerup højere Pigeskole. 1.8. 1917 blev han ansat som adjunkt ved Kolding højere Almenskole og i august 1920 udnævnt til lektor sammesteds fra 1.10.1919 at regne (se herom også under 38).

I Kolding underviste Oluf Bøggild i kemi og naturfag i gymnasieafdelingen, i geografi, naturhistorie og - enkelte år - fysik i mellemskoleafdelingen. I 1920 fik han orlov fra 5. til 26. maj, så det blev ham muligt at foretage en studierejse til Frankrig, Belgien, Holland og Tyskland.

Fra 1922 til 1935 var Oluf Bøggild sammen med Kjeld Møller Galster (se under 30) leder af den private skole, Forskolen til Kolding højere Almenskole. Den nåede i sin bedste tid et samlet elevtal på 140.

I 1918 blev Oluf Bøggild medlem af bestyrelsen for Almindelig dansk cand. mag. Organisation, fra 1924 til 1937 var han organisationens formand, og i 1937 udnævntes han til dens æresmedlem. Almindelig dansk cand. mag. Organisation gik ind for, at kun de, der havde underkastet sig en skoleembedseksamen eller magisterkonferens, burde have adgang til lektor- og rektorembeder. Som følge deraf gjorde Oluf Bøggild 25.5.1929 undervisningsinspektøren og en kontorchef i undervisningsministeriet opmærksom på, at hans organisation ikke kunne anse Hans Hansen Misfeldt (som var Oluf Bøggilds kollega ved Kolding højere Almenskole, se under 33) for kvalificeret til rektorembedet i Rønne, som Misfeldt søgte.

Fredag den 2. december 1932 fik lektor Bøggild uventet besøg af den fra den russiske revolution 1917 verdenshistorisk berømte Leo Trotzky, som var ledsaget af sine sekretærer og Oluf Bøggilds broder. Leo Trotzky var på gennemrejse og besøget ganske kortvarigt, men det gav anledning til megen presseomtale.

Fra 1.4.1937 til sin død var Oluf Bøggild rektor for Nakskov kommunale Gymnasium og samtidig skoleinspektør for Nakskov samlede kommunale skolevæsen. Efter hans død oprettedes der et legat, som

fik navnet Skoleinspektør, Rektor Oluf Bøggilds Mindelegat. Af legatets midler er der i tidens løb uddelt økonomisk hjælp til elever i Nakskov Gymnasiums afgangsklasser.

Oluf Bøggild har skrevet Armod (roman, 1928), Haandbog i Erhvervsgeografi (sammen med lektor Gruelund, 1933, 2. udgave 1939) og Danmarks Erhvervsgeografi (1927). Desuden har han haft indlæg i forskellige periodica, i Ugeblad for Studerende årgang 20, i Højskolebladet 1933 og i Gymnasieskolen årgang 20.

Oluf Bøggild var gift to gange. 3.7.1914 blev han viet til Frida Augusta Johanne Schertiger, født 11.2.1888 i Ålborg, Budolfi sogn, død 16.3.1932 i Kolding, datter af fabrikant Vilhelm Schertiger og Adele Wichers, og 28.10.1934 blev han viet til Julie Behrens, datter af vice-skoleinspektør Julius Behrens og Benthe Christensen.

35. ERNST AUGUST KIØRBOE

født 11.2.1883 i Refsnæs, død 22.2.1981 i Tønder.

Forældre: Carl William Kiørboe, sognepræst, og Sophie Elizabeth Henriette Laub (se under 65).

Ernst August Kiørboe var ansat som adjunkt ved Kolding højere Almenskole fra 1918 til 1920 og underviste i den tid i fransk i gymnasieafdelingen og i engelsk i mellemskoleafdelingen. Om hans livsforløb i øvrigt kan anføres følgende:

Han bestod studentereksamen fra Sorø Akademi i 1900 og blev i 1908 cand. mag. med fagene fransk, engelsk og latin. Han var lærer ved københavnske skoler og kursus fra 1908 til 1911, ved Horace Mann School i New York fra 1911 til 1913, ved De forenede Kursus og Translatørskolen fra 1914 til 1918 og var lektor ved Tønder Statsskole fra 1920 til 1953. Han blev gift 21.7.1916 i Bramdrup med Gwendolynne Laub, født 22.8.1889 i New York.

36. INGER PETERSEN VARDER

født 9.1.1880 på Ourø, død 12.12.1974 i Bagsværd.

Forældre: Tellef Gottfred Petersen Varder, født 18.8.1837 på Ourø, sognepræst dér fra 1873 til 1893, derefter sognepræst i Rønnebæk og Olstrup sogne, død 18.11.1910 i Rønnebæk, og Jutta Marie Sofie Frederikke Hasselriis, født 10.3.1846 i Rønne.

Inger Petersen Varder bestod lærerindeeksamen fra N. Zahles Seminarium i 1903 og udvidede senere sin uddannelse med et årskursus i dansk. Efter i nogen tid at have virket i Korsør og Skanderborg blev hun 1.8.1918 ansat som lærerinde ved Kolding højere Almenskole. Da de nye lønningslove af 1919 var vedtaget, blev hendes stillingsbetegnelse mellemskolelærerinde, og som sådan fortsatte hun derefter sin gerning ved skolen indtil 1.8.1945. Hun underviste i mellemskoleafdelingen i fagene religion, dansk og historie samt i en årrække desuden i håndgerning. Hun var skolens inspektrice fra 1919 til 1938 og dens bibliotekar fra 1932 til 1936.

Inger Varder blev næsten 95 år og fik over 30 år som pensionist. I 1952 - syv år efter sin afsked - udgav hun bogen: Sagn og Minder fra Ourø og Horns herred. Sine sidste år boede hun på plejeafdelingen i kollektivhuset Hareskovbo i Bagsværd.

I Kolding Gymnasiums årsskrift 1975 skrev lektor Karen Margrethe Carstens blandt andet følgende om Inger Varder:

"Hendes undervisningsfag var dansk, historie og religion, fag hun selv var dybt engageret i, et engagement, hun forstod at give videre til eleverne, som både menneskeligt og fagligt havde stort udbytte af hendes undervisning. En gammel elev har for nylig fortalt mig, at hendes timer om det klassiske Grækenland står lyslevende for ham endnu i dag, at han endnu husker hendes gennemgang af folkeviserne, og at han hos hende erhvervede en livslang kærlighed til svensk sprog og kultur. Hendes fortælling om Grundtvig og Luther står for ham som højdepunkter i skolens religionsundervisning. Også yngre kolleger kunne hente inspiration hos frk. Varder, f. eks. hendes stærke tro på anekdotens evne til at lette forståelsen og slå noget fast i hukommelsen. - Levende optaget af alt, hvad der rørte sig i tiden, og med sine selvstændige meninger virkede hun inciterende på lærerværelsets diskussion. "I diskussionen frøken Varder er oftest uenig med begge parter"".

37. MARTHA CHRISTINE LARSEN, født DIEDRICHSEN

født 2.6.1876 i Århus, død 14.1.1955 i Vejlbj.

Martha Christine Larsen - datter af landskabsgartner Diedrichsen - bestod lærerindeeksamen fra Femmers Kvindeseminarium i 1898. Hun

var ansat som mellemskolelærerinde ved Kolding højere Almenskole fra 1.1.1919, indtil hun 31.7.1938 måtte tage sin afsked på grund af sygdom. Hun underviste i mellemskoleafdelingen - i hele sin tid ved skolen i fagene dansk, håndgerning og tegning, i en årrække desuden i geografi og skrivning. Efter at have taget sin afsked flyttede hun til Trelde Sande. Hun var gift med Poul Larsen (se under 41), der døde 18.4.1938.

38. HANS CHRISTIAN SØRENSEN

født 10.1.1887 i Skydebjerg sogn, død 24.9.1966.

Forældre: Husmand Christian Peder Sørensen og Marie Kathrine Jensen på Skydebjerg mark.

Hans Christian Sørensen bestod lærereksamen ved Jelling Seminarium i 1908, studentereksamen fra Arvins kursus i 1911 og blev i 1919 cand. mag. med matematik som hovedfag, fysik, kemi og astronomi som bifag. Fra 1908 til 1910 var han lærer ved Årup Realskole, fra 1910 til 1912 vikar og derefter indtil 1919 lærer ved Københavns kommunale skolevæsen. Han blev ansat som adjunkt ved Kolding højere Almenskole 1.8.1919 og udnævnt til lektor sammesteds 1.8.1920. Han avancerede således fra en adjunktstilling til den bedre lønnede lektorstilling efter kun ét års virksomhed ved en gymnasieskole.

Den begunstigelse, der blev Hans Christian Sørensen til del, da han så hurtigt avancerede til lektor, hang til en vis grad sammen med, at daværende rektor Georg Bruun ville sikre fornøden kvalificeret lærerkraft til Kolding højere Almenskoles matematiske gymnasieafdeling, der var blevet oprettet i 1916. Hertil kom imidlertid, at lektorstillingen i 1920 var et nyt løntrin, først oprettet ved lov om statens tjenestemænd af 12.9.1919. Det betød, at der i 1920 skulle oprettes et antal lektorater ved Kolding højere Almenskole, og at Georg Bruun fik til opgave at indstille, hvilke af skolens lærere han ønskede udnævnt til lektorer. Georg Bruun opfyldte sin pligt på den måde, at han i en lang skrivelse dateret 29.3.1920 ikke blot nævnte navnene på de lærere, han ønskede forfremmet, men også gjorde udførligt rede for de principper, han havde udvalgt dem efter.

De mest markante afsnit af rektor Georg Bruuns skrivelse af 29.3.1920 lyder som følger:

"Som meddelt i skoleplansudkastet fra oktober 1919 side 5, er lektoratet ikke tænkt som en anciennitetsplads, men som en advancementsplads, der skal anspore dygtigheder og belønne den større arbejdsydelse. For statsskolernes vedkommende udtales det bestemt, at dette højere løntrin ikke bør forbeholdes lærere, der er cand. mag.'er, men at der bør tages hensyn både til dygtighed, uddannelse og arbejdets kvalitet. Ligeledes betones det stærkt både af ministeriet og lønningsudvalget, at man bør benytte dette nye løntrin til at skaffe de fra hovedstaden fjernere liggende skoler lærere, som sådanne skoler ellers har vanskeligt ved at knytte til sig. De samme principper bør sikkert lægges til grund ved fordelingen af lektoraterne mellem skolens lærere. Pladserne kan altså ikke bortgives efter anciennitet. Lærere, som har anden uddannelse end cand. mag. eksamen, bør ikke være udelukkede, hvis de præsterer det store arbejde. De ledende principper for fordelingen må være 1)arbejdsydelsens størrelse og kvalitet, 2)hensynet til, at skolen får ansat, eventuelt fastholder de for skolens drift mest nødvendige lærere".

Georg Bruun gør derefter rede for, at han anser Misfeldt, Tang Petersen, Bøggild, Verner, Nissen og Brusendorff som værdige til fremmelse, og fortsætter så skrivelsen således:

"Jeg har i bemærkningerne til den i oktober 1919 indsendte skoleplan § 6-12 påvist, hvor langt vanskeligere det vil være at skaffe kvalificerede lærere i fremtiden, end det hidtil har været, og at denne vanskelighed særligt gælder for det matematiske gymnasiums vedkommende. Skolen har været så heldig at få ansat til den matematiske linies undervisning 3 meget dygtige lærere, de herrer Misfeldt, Bøggild og Sørensen. Ved de tre opslag om matematiske lærere i 1918, 1919 og 1920 har der bogstavelig talt kun været een både formelt og reelt kvalificeret ansøger, nemlig hr. cand. mag. Sørensen. . . Denne mand bør skolen fastholde, og der er fare for, at han vil søge tilbage til det københavnske kommunale skolevæsen, når der bliver ledige gymnasiepladser. Det matematiske gymnasium ved vor skole hviler på disse 3 mænds arbejde, og ingen af dem kan undværes, hvis det matematiske gymnasium vedblivende skal kunne præstere det bedste. Og da den nuværende mangel på lærere til det matematiske gymnasium i hele landet er så stor, at det må anses for givet, at ingen af dem kan erstattes, medmindre det eventuelt ledige embede opslås som et lektor-

rat, og det selv så er tvivlsomt, om der kan fås en ny lærer, der står mål med den, der skal erstattes, mener jeg, at byen allerede nu bør benytte de ledige lektorater til at knytte alle disse tre mænd fast til skolen. Derfor tillader jeg mig at foreslå, at også hr. adjunkt Sørensen - der for fremtiden hvert år vil få 12-15 timer ugentlig i gymnasiet - udnævnes til lektor, men først fra 1. august, på hvilket tidspunkt hans konstitution som adjunkt ophører.

Hvis de her anlagte synspunkter anerkendes af skolekommission og byråd, vil resultatet blive, at en dygtig lærer med større anciennitet i det nysproglige gymnasiums hovedfag (hr. Galster) bliver forbigået for en yngre, dygtig lærer i det matematiske gymnasiums hovedfag, og dette kan jeg kun beklage, da jeg selv sætter hr. Galsters dygtighed som lærer meget højt. Og det er mig i det hele taget ganske klart, at de herrer Bøggild og Sørensens hurtige advancement vil vække misfornøjelse hos tidligere ansatte adjunker, der også udfører et stort og dygtigt arbejde i gymnasiet, men jeg har ikke været i tvivl om, at personlige hensyn i denne sag må træde tilbage for hensyn til institutionens tarv . . . ". (Galster blev trods alt lektor, se under 30).

Som Georg Bruun ventede, vakte hans forslag til lektorudnævnelser misfornøjelse. Adjunkt Thau kritiserede det i en artikel i Kolding Folkeblad (se herom under 16), og i 1932 hævdede rektor Hakon Fogh - Georg Bruuns efterfølger - at Christian Nissen Vyff (se under 26) med urette var blevet forbigået.

Hans Christian Sørensen var kun ansat ved Kolding højere Almenskole i tre år. Han underviste i den tid i matematik og fysik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen, i kemi i gymnasieafdelingen og i naturhistorie i mellemskoleafdelingen. Efter at have forladt Kolding var han lektor ved Rysensteen Gymnasium fra 1.8.1923 til 31.8.1953 og tillige lærer ved Danmarks Lærerhøjskole fra 1931 til 1961. Han virkede som censor ved lærereksamen fra 1950 til 1959, blev medlem af eksamenskommissionen for faglærereksamen i 1937, var formand for De kommunale Gymnasieskole Lærereforening fra 1930 til 1945, blev denne forenings æresmedlem i 1945 og var medlem af Gymnasieskolenes Lærereforenings bestyrelse fra 1930 til 1945. Han udnævntes til ridder af dannebrogordenen i 1954. Der findes artikler eller diskussionsindlæg fra hans hånd i Vor Ungdom 1929, Vor Ungdom årgang 53 og Gymnasieskolen årgang 26.

Hans Christian Sørensen blev gift 20.7.1912 i København med Emma Gerhardt født 30.11.1885 i Gamtofte sogn, datter af daværende malersvend, senere malermester Johannes Harding Gerhardt og Ane Katrine Jensen.

39. KAREN OLINE CHRISTIANSEN

født 11.2.1888 i Lindknud sogn, død 17.5.1938 i Kolding.

Forældre: Povl Hans Christiansen, lærer i Lindknud, og Helene Marie Kruse.

Karen Oline Christiansen tilbragte ikke ret mange år i sit fødesogn Lindknud. Hendes far døde i en ung alder, og det medførte, at hendes mor i 1899 flyttede til Kolding sammen med sine børn. I de følgende år kom familien til at leve i meget små kår, men trods alt lykkedes det moderen at få børnene godt i vej.

Karen Oline Christiansen bestod studentereksamen fra Kolding højere Almenskole i 1906 og blev i 1916 cand. mag. i fagene fransk, tysk og engelsk. 1.8.1916 fik hun ansættelse ved den kommunale gymnasieskole, Marselisborg Skole. Den havde Århus by i 1916 overtaget efter private ejere, som var kørt fast økonomisk.

I 1919 tog Århus byråd en beslutning angående lærerlønningerne ved Marselisborg Skole, hvorved det ikke blot tiltrak sig offentlighedens opmærksomhed, men oven i købet fik både regering og lovgivningsmagt til at reagere. Kort refereret skete der følgende:

I den lov om lønninger for folkeskolens lærere, der trådte i kraft i oktober 1919, lød § 3: "Rektorer og lærere ved kommunale gymnasieskoler lønnes ligesom de tilsvarende tjenestemænd ved statsskolen". Denne § 3 fortolkede Århus byråd derhen, at loven kun fastslog lønnen, men overlod til byrådene at bestemme, hvor mange ugentlige timer en lærer ved en kommunal gymnasieskole skulle læse for sin løn. Statsskolernes lektorer og adjunkter læste dengang 24 ugentlige timer, men i Århus lavede man den sindrige ordning, at en lærers pligtige timetal kun kom ned på 24, hvis alle hans/hendes timer faldt i gymnasieafdelingen. Hver time, en lektor eller en adjunkt læste i den øvrige skole, regnedes kun lig 4/5 time.

Da ministeriet imidlertid ikke ville acceptere en sådan fortolkning, skete der - til manges forbavselse - det, at rigsdagen i 1920 vedtog

en lov, som var udformet på en sådan måde, at den gav kommunerne fri rådighed over deres lektorer og adjunkters timetal.

Det er forståeligt, at lærerne ved Marselisborg Skole var utilfredse i 1919-1920. Flere af dem søgte bort, og fire fik ansættelse andetsteds. Der var dengang - på grund af genforeningen - gode muligheder for at opnå ansættelse ved de højere skoler. Tre af de fire kom til Kolding højere Almenskole, den ene var Karen Oline Christiansen, de to andre Alfred Jørgensen (se under 40) og Poul Larsen (se under 41).

Karen Oline Christiansen var ansat ved Kolding højere Almenskole i knap 18 år, først fra 1.8.1920 til 1.10.1932 som adjunkt, derefter - indtil hun døde kun 50 år gammel - som lektor. Hun underviste i fransk i gymnasieafdelingen, i tysk i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen og i en del år i engelsk i mellemskoleafdelingen. I 1931 fik hun bevilget fri vikar i tiden fra den 12. til den 17. oktober, så hun kunne få lejlighed til at høre på undervisning i tysk og fransk ved københavnske skoler.

Efter hendes død anførte skolens årsskrift 1938 blandt andet følgende om hende:

"Ved hendes ganske uventede død lider Kolding højere Almenskole et meget stort tab. Hendes elever vil komme til at savne den lærer, for hvem de havde den største ærbødighed og respekt, thi ved sin ganske overordentlige flid og aldrig svigtende samvittighedsfuldhed havde frk. Christiansen skabt sig en ganske særlig stilling ved skolen . . . Hendes eksamensresultater var altid fremragende, så hendes elever følte sig trygge i hendes fag".

40. ALFRED JØRGEN PETER JØRGENSEN

født 3.11.1888 i Horsens, død 14.8.1970 i Søllerød kommune.

Forældre: Peter Anton Jørgensen, skræddermester, og Karen Marie Kirstine Petersen.

Alfred Jørgen Peter Jørgensen (i det følgende kaldt Alfred Jørgensen) bestod studentereksamen fra Horsens lærde Skole i 1908, var i 1911 på studieophold i Marburg og blev i 1917 cand. mag. med historie & oldtidskundskab som hovedfag, dansk og tysk som bifag. I 1916 virkede han en tid som timelærer ved Metropolitanskolen i København, og fra 1.8.1917 til 31.7.1920 var han adjunkt ved den kommunale gymnasie-

skole, Marselisborg Skole, i Århus. Han forlod Århus i 1920, fordi Århus byråd tolkede 1919-loven om lønninger for folkeskolens lærere på en måde, der stillede Marselisborg Skoles lærere økonomisk set dårligere end lærerne ved andre kommunale gymnasieskoler (se herom under 39).

Fra 1.8.1920 til 31.1.1929 var Alfred Jørgensen adjunkt ved Kolding højere Almenskole og underviste dér i dansk og historie i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i oldtidskundskab i gymnasieafdelingen. I efteråret 1926 fik han bevilget fri vikar under et otte dages studiebesøg ved indenlandske gymnasieskoler.

Alfred Jørgensen stod på god fod med skolens rektor Georg Bruun. Dette kom særligt til udtryk, efter at han i 1924 havde skrevet en kantate til skolens majfest (en forårsfest, som på Georg Bruuns initiativ var blevet indført ved skolen i 1899). Kantaten faldt i god jord hos Georg Bruun, som derfor bad Alfred Jørgensen udarbejde en kantate til brug ved skolens translokationer. Alfred Jørgensen imødekønte ønsket, og kantaten blev til. Herom har Georg Bruun senere noteret: "Den blev skrevet i 1924 og 1925 efter mange fortrolige samtaler mellem lektor Jørgensen og mig". Da kantaten var færdig, blev den trykt - den kom til at fylde en halv snes sider - og Alfred Jørgensen anvendte en hel side forrest i den til en dedikation lydende: "Tillegnet Rektor Georg Bruun".

Den hengivenhed, som Alfred Jørgensen viste Georg Bruun, og som hans dedikation er et synligt udtryk for, blev besvaret af den tillid, Georg Bruun viste Alfred Jørgensen. Det gav sig på et vist tidspunkt et udslag, som først blev kendt af andre flere år efter, at de to mænd var afgang ved døden.

Georg Bruuns søn Svend Bruun overdrog i 1945 Kolding kommune en forsegleet pakke, der ifølge et notat uden på pakken indeholdt en af hans far udarbejdet "udvidet skildring af Kolding Latin- og Realskoles og Kolding højere Almenskoles historie 1880-1930". Notatet præciserede, at pakken ikke måtte åbnes før 1975. Da den omsider blev åbnet, viste det sig, at den indeholdt et håndskrevet manuskript på flere hundrede sider. En gennemlæsning af dette manuskript afslørede, at i hvert fald én person foruden forfatteren havde set det, inden det var blevet indpakket og afleveret til Kolding kommune. Denne ene person var Alfred Jørgensen. Han har flere steder i manuskriptet foretaget

korrigerende notater i margenen og underskrevet disse notater med sit navn. Det kan han givetvis kun have gjort efter aftale med Georg Bruun.

Alfred Jørgensen forlod Kolding ved udgangen af januar 1929 og var derefter lektor ved Vejle højere Almenskole fra 1.2.1929, indtil han 31.7.1949 måtte tage sin afsked på grund af svagelighed. I Meddelelser om Vejle kommunale Gymnasium 1948-49 kan man blandt andet læse følgende om ham:

"Der er kun få lærere, der som han har kunnet fængsle de unge, få dem til at lytte og arbejde med, så de ofte glemte, at det var en skoletime. Den bebrejdelse, der tit rettes mod danskundervisningen, at den dræber al interesse for litteraturen, rammer i hvert fald ikke Alfred Jørgensen. I hans timer fik eleverne netop blikket åbnet for den rigdom, bøgerne rummer. - Selv de danske stile, der plejer at ride de fleste som en mare, blev af Jørgensens elever ofte skrevet med lyst og interesse. Han forstod nemlig den kunst at tale med eleverne. Over for ham lukkede de sig op og fik luft for det, de gik og tumlede med. Derved lærte de glæden ved at prøve at finde udtryk for deres tanker og følelser, både mundtligt og skriftligt".

I 1966 flyttede Alfred Jørgensen til Lyngby-Tårnbæk. Ved sin død i 1970 boede han i Holte. Han var blevet gift 22.3.1919 i København med faglærer Vilborg Nielsen Kærn, født 7.11.1889 i København, død 4.8.1958 i Vejle. Hun var datter af hovedkasserer, cand. jur. Carl August Wilhelm Nielsen Kærn og Clare Wilhelmine Augusta Wandall.

41. POUL LARSEN

født 16.1.1864 i Næsbyhoved-Broby sogn, død 18.4.1938 i Kolding.

Forældre: Lars Rasmussen, husmand og hjulmand i Broby, og Dorthe Rasmussen.

Poul Larsen blev efter sin konfirmation sat i snedkerlære, men da han havde lyst til at læse, kom han på Skårup Seminarium, hvor han bestod lærereksamen i 1884. Så aftjente han sin værnepligt som løjtnant og var derefter successivt huslærer, højskolelærer på Ask og lærer ved Kolding Realskole. Imidlertid gennemgik han det monradiske årskursus i matematik og fysik, og i 1890 blev han bestyrer af Kjellerup Realskole. I 1901 finder vi ham i Århus, hvor han havde fået ansættelse som lærer ved en kommunal skole, der på det tidspunkt bar navnet

Den højere Borger-Drengeskole (den var stiftet i 1847), men som senere - efter at 1903-loven om højere almenskoler var trådt i kraft - kom til at hedde Ny Munkegades Skole. Den var, som det fremgår af dens oprindelige navn, en skole, i hvilken eleverne alle var drenge. Ved den virkede han indtil 1917, da det timedes ham at avancere til adjunkt ved den kommunale gymnasieskole, Marselisborg Skole. Der blev han imidlertid kun i tre år. Som det tidligere er omtalt (se under 39), tolkede Århus byråd 1919-loven om lønninger for folkeskolens lærere på en sådan måde, at flere af Marselisborg Skoles lærere søgte bort. Også Poul Larsen forlod Århus; han søgte til Kolding, hvor han kom til at virke som adjunkt ved Kolding højere Almenskole fra 1.10. 1920 indtil sommeren 1931. I hele denne tid underviste han i naturfag i gymnasieafdelingen samt i naturhistorie og geografi i mellemskoleafdelingen. Enkelte skoleår underviste han tillige i matematik i mellemskoleafdelingen. I 1922 fik han bevilget vikar i tre måneder i anledning af en videnskabelig rejse til Island med det formål at studere svampe. Til denne studierejse havde Carlsbergfondet bevilget ham 6000 kroner.

Poul Larsen blev gift med Martha Christine Diedrichsen, lærerinde ved Kolding højere Almenskole fra 1919 til 1938 (se under 37).

I en nekrolog optrykt i Gymnasieskolen den 20. maj 1938 anførte rektor Hakon Fogh blandt andet følgende om Poul Larsen:

"Han tog sin afsked somren 31 for helt at kunne ofre sig for sin videnskab. Han var nemlig en fremragende botaniker, og det var disse hans videnskabelige kvalifikationer, der førte ham fra folkeskolen over i den højere skole, hvor han blev en dygtig naturfagslærer i gymnasiet. Han var en indsigtfuld og begejstret florist, der havde gennemtravet og gennemstuderet hver mose, hver skov, hver hede i meget store områder, ja vist i langt den overvejende del af Jylland. Han var derfor en meget anset medarbejder ved den plantetopografiske undersøgelse af Danmark. Hans anseelse som kender af danske hatsvampe fremgår af hans medarbejderskab ved Jakob E. Langes *Flora Agaricina Danica*. Selv udgav han *Fungi of Iceland* som frugten af en rejse, bekostet i 1922 af Carlsbergfondet.

Hans egentlige speciale var dog pyrenomyceterne, og han var ved sin død den ubestrideligst bedste kender af denne svampegruppe her i landet. Antallet og omfanget af de publikationer, der foreligger fra Poul

Larsens hånd, står ikke i forhold til omfanget af hans viden og til hans videnskabelige kompetence, thi han var uden større ydre ærgerrighed, og han syntes, at skrivearbejdet stjal den kostbare tid fra iagttagelserne i naturen og ved mikroskopet. Hans mange optegnelser er nu overtaget af botanisk bibliotek".

Der findes notater om Poul Larsens litterære produktion i Dansk Bogfortegnelse 1920-1924 under navnet Johs. Gandrup og i Dansk Bogfortegnelse 1930-1934 under hans eget navn.

42. FREDERIK MUNK

født 15.9.1877 i Sinding, død 11.5.1956 i Kolding.

Forældre: Kristoffer Munk, lærer, og Kristiane Andersen.

Frederik Munk bestod lærereksamen ved Vordingborg Seminarium i 1902. Senere udvidede han sin uddannelse dels med et årskursus i gymnastik på Statens Gymnastikinstitut, dels med to feriekursus i sløjd (et i 1921 og et i 1924). Under hvert af de to sløjdkursus betalte Kolding skoleudvalg ham dagpenge i kursusperioden. Fra 1.11.1904 til 31.8.1920 virkede han som lærer ved folkeskolen i Kolding, idet han først indtil 15.4.1906 var timelærer, derefter fast ansat lærer. I august 1920 kaldte skoledirektionen for Brusk og Nørre Tyrstrup herreder ham til at være adjunkt ved Kolding højere Almenskole fra 1.9.1920 at regne. Denne kaldelse hang givetvis sammen med, at Kolding højere Almenskole i sommeren 1920 mistede fem lærere, blandt dem to, der underviste i gymnastik. Skolen måtte derfor have ansat nye lærere i gymnastik, og man må åbenbart have fundet det nærliggende - måske nødvendigt - at ansætte sådanne i de ledige adjunktembeder.

Kort tid efter Frederik Munks ansættelse skete der det højst uheldige, at de to agtede lærerinder Thora Birgitte Arevad Jacobsen og Nicoline Mortensen, der havde været ansat ved skolen siden henholdsvis 1908 og 1915, og i 1916 begge havde opnået titel som adjunkt, fik afslag på en ansøgning om at blive "virkelige" adjunkter, det vil sige blive aflønnet med adjunktløn (se mere herom under 24). Afslaget betød, at de to lærerinder blev ringere behandlet end Frederik Munk og også ringere behandlet end Arnold Marius Stoklund (se om ham under 47), der blev ansat i 1921.

Frederik Munk virkede ved Kolding højere Almenskole indtil 31.7.1946. Han underviste i hele sin tid ved skolen i gymnastik i både gymnasie-

og mellemskoleafdelingen og i sløjde i mellemskoleafdelingen. Desuden underviste han i en årrække i religion, historie og skrivning i mellemskoleafdelingen. Han var endvidere gårdinspektør fra 1.12.1920 til udgangen af december 1930. Skolens årsskrift 1947 indeholder følgende oplysninger om ham:

"Adjunkt Frederik Munk, der var født 15. septbr. 1877, tog sin afsked som en træt, ikke helt rask mand et år før, han skulle falde for aldersgrænsen. Hans hovedfag var gymnastik. Man skulle se adjunkt Munk i en gymnastiktime omgivet af de mindre drenge for at se ham udfolde sine bedste egenskaber. Så var han elskeligheden selv. Han vil blive mindet af sine talrige elever med kærlighed".

Frederik Munk var gift to gange. Hans første hustru var lærerinde Margrethe Tranholm. Efter at hun var død, giftede han sig 11.7.1921 med mellemskolelærerinde Ida Karoline Augusta Petersen (om hende se under 43).

43. IDA KAROLINE AUGUSTA MUNK, født PETERSEN

født 23.6.1892 i Haslev, død 10.10.1977 i Kolding.

Forældre: Emil Julius Karl Petersen, skomagermester, og Christine Nielsen.

Ida Karoline Augusta Munk (i det følgende kaldt Ida Munk) bestod lærereksamen ved Haslev Seminarium i 1914 og gennemgik 1915-1916 et årskursus i gymnastik på Statens Gymnastikinstitut. Under et besøg i Finland i 1928 lærte hun gymnastikpædagogen Elli Bjørksten at kende og blev fra da af en "ren bjørksten". Efter en tid at have virket ved private realskoler (blandt andet Åbybro Realskole og Svinninge Realskole) blev hun 1.9.1920 ansat som mellemskolelærerinde ved Kolding højere Almenskole (efter 1948 kaldt Kolding Gymnasium). I 1959 udnævntes hun til overlærer, og efter 42 års tjeneste ved skolen tog hun 30.6.1962 sin afsked på grund af alder. På hendes 70-års dag 23.6.1962 hædrede Kolding Folkeblad hende med et langt interview.

Ida Munk underviste i mange år i gymnastik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i det meste af sin tid ved skolen i matematik i mellemskoleafdelingen. Desuden underviste hun i en årrække i skrivning. Hun var den første i Kolding, der anvendte musikledsagelse ved gymnastikundervisningen. Ved siden af sit arbejde på skolen un-

derviste hun en tid lang i gymnastik på nogle private hold, der blev kaldt De Raske Piger. Efter hendes død skrev rektor Knud Moseholm blandt andet følgende i en nekrolog i skolens årsskrift 1978:

"Ida Munk var en af de seminarieuddannede lærere, som faldt til i gymnasieskolen. Hendes hovedfag var gymnastik, som hun, så længe helbredet tillod det, underviste i på alle skolens trin - i mellemskolen og realklassen var matematik, regning og skrivning hendes fag. Hun var en meget dygtig og anset lærer. Hendes timer gik med liv og lyst, præget af hendes lyssyn og gode humør - ikke underligt, at hendes elever holdt meget af hende. Også i lærerkollegiet satte man stor pris på hende. Hendes livsglæde og munterhed var smittende.

Det var et hårdt slag for Ida Munk, da "bentøjet", som hun sagde, begyndte at svigte, og hun måtte holde sig mere i ro. Men hun lod sig ikke slå ud. Da hun ikke længere selv kunne bevæge sig frit, blev bilen hende til stor hjælp. Hun blev en ivrig lystfisker og var meget stolt af, at hun et år fangede en rekordstor gedde. Hun broderede, og med sikker smag dekorerede hun tændstikæsker og bordkort, som hun rundhåndet forærede til venner og bekendte".

Ida Munk blev gift 11.7.1921 med adjunkt Frederik Munk (om ham se under 42).

44. AXEL van der Aa NIELSEN

født 30.6.1871 i Odense Sct. Knuds sogn, død 1.11.1937.

Forældre: Paul Christian Nielsen, født i Hjørring, cand. philol., ansat ved Odense Katedralskole, og Clara Elfrida Kühle, født i Asmild sogn.

Axel van der Aa Nielsen bestod studentereksamen fra Odense Katedralskole i 1888 og blev i 1895 cand. mag. med fransk som hovedfag, dansk og latin som bifag. 1.10.1920 - 49 år gammel - ansattes han som adjunkt ved Kolding højere Almenskole. Inden da havde han været realskolelærer i treogtyve år, først fra 1897 til 1899 ved Nykøbing Mors Realskole, derefter fra 1899 til 1920 ved Korsør Realskole. Ved Kolding højere Almenskole underviste han i mellemskoleafdelingen i fagene dansk, engelsk og fransk.

Med tiden svækkedes van der Aa Nielsens helbred; fra december 1934 var han konstant sygemeldt, indtil han om efteråret 1935 blev nødt til at søge sin afsked. Efter hans død bragte Gymnasieskolen en nekrolog

om ham, skrevet af hans kollega Inger Petersen Varde (om hende se under 36). Heri hed det blandt andet:

"De, der har kendt adjunkt Nielsen i hans yngre dage, husker ham som en dygtig lærer med et naturligt anlæg for disciplin og med en betydelig arbejdsevne. Han studerede således i Korsør engelsk for efter skolens ønske at undervise deri, og engelsk blev i en årrække hans hovedfag, vist også hans yndlingsfag. Efter en lang skoledag fandt han ikke blot glæde, men også hvile ved anstrengende friluftsarbejde. Han var en ivrig cyklist og kendte Danmark ud og ind fra sine cykelture i ferierne. Det morede ham at iagttage menneskene, og han besad en stærkt udviklet kritisk sans, der dog aldrig var uden godmodighed. Han interesserede sig levende for sin by og alle dens anliggender og for sine bysbørn, men navnlig for sine elever. Han holdt af dem, og han havde en lykkelig evne til at kunne huske hver eneste af dem selv efter mange års forløb. Jeg er nær ved at tro, at han vidste, hvordan det var gået de fleste af dem senere i livet, og han glædedes, når han hørte, det gik dem godt. Der er sikkert mange af dem, der også bevarer ham i venlig erindring.

Hans helbred svækkedes imidlertid i en alt for tidlig alder af stadige sygdomsanfald. Det var forbi med friluftslivet og cykelturene, men ikke med hans lyst til at lære nye egne at kende, og derfor foretog han med sin hustru og datter lange bilture rundt om i Europa.

Sit arbejde passede han stadig samvittighedsfuldt, men kræfterne svigtede mere og mere, og det var trist at se ham så forpint og træt. I 1935 tog han sin afsked".

Axel van der Aa Nielsen blev gift 14.5.1901 med Augusta Marie Garde. Hun flyttede i december 1937 til Vejle, hvor hun derefter levede indtil sin død 3.7.1958.

45. JØRGEN CHRISTIAN SVANE

født 12.3.1879 i Ildved i Hvejsel sogn, død 24.1.1939 i Kolding.

Forældre: Anton Andersen, gårdejer i Ilved, og Mette Marie Rasmussen.

Jørgen Christian Svane bestod i året 1900 lærereksamen ved Silkeborg Seminarium og var i 1916 på årskursus i København, hvor han samtidig tog studentereksamen. Han var ansat ved Silkeborg private Realskole fra 1900 til 1907, ved Slagelse Kommuneskole fra 1907 til 1908 og

ved Hjørring højere Almenskole fra 1908 til 1920. Derefter virkede han fra 1920 til sin død som adjunkt ved Kolding højere Almenskole, hvor han underviste i matematik i den sproglige gymnasieafdeling og i mellemskoleafdelingen samt i fysik i mellemskoleafdelingen. Mens han var ansat i Hjørring, fik han en lille artikel med titlen Arvin's Regneapparat optrykt i bladet Købstadskolen, Organ for Købstadskolen og den købstadlignende Skole.

I 1927 søgte Svane en stilling som skoleleder - hvor vides ikke - og i den anledning anførte skolekommissionen i Kolding blandt andet følgende i en påtegning på hans ansøgning:

"Adjunkt ved Kolding højere Almenskole I. C. Svane er ikke blot en ualmindelig dygtig lærer med sjælne evner til at bibringe sine elever kundskaber, men han er tillige en mand, der ved sin karakterfaste og tilforladelige personlighed har vundet elevernes kærlighed og venskab og hjemmenes fulde tillid. Skolekommissionen vil kun med beklagelse se ham forlade gerningen her, hvor han gør så fortrinlig fyldest, men når han nu søger en stilling som skoleleder, er det vor pligt dertil at medgive ham en uforbeholden anbefaling".

Efter adjunkt Svanes død skrev rektor Hakon Fogh en nekrolog, der blev optrykt i Gymnasieskolen 5.2.1939. Den sluttede med ordene:

"Hans elever satte ham højt. De værdsatte hans store flid og samvittighedsfuldhed og hans stillfærdige, rolige væsen, og de værdsatte hans evne til navnlig at få de lidt svage med. Han har næppe været helt rask i efteråret, men ingen anede, da han den 2. december tog sygeorlov, at det skulle gå så rask nedad bakke. Døden kom som en befrivelse".

Jørgen Christian Svane blev gift 8.6.1905 med Magda Lauridsen, født 12.3.1880 i Ilved. Hun forlod i august 1939 Kolding og flyttede til København. Derfra flyttede hun i november 1966 til Gentofte, hvor hun døde 9.5.1967.

46. MARIE POULINE WANNING

født 21.7.1888 i Skæve.

Marie Pouline Wanning, datter af agent P. Wanning i Hjørring, bestod lærerindeeksamen fra Hjørring Seminarium i 1912. Fra 1.9.1920 til 31.7.1935 var hun ansat som mellemskolelærerinde ved Kolding højere Almenskole, hvor hun underviste i mellemskoleafdelingen i fagene reli-

gion, dansk, historie, håndgerning og skrivning. Fra 14.7. til 16.8.1924 deltog hun med økonomisk støtte fra Kolding kommune i statens kursus i håndarbejde.

I november 1933 blev Marie Poulina Wanning alvorligt syg, og da sygdommen trak ud, måtte hun i februar 1935 søge sin afsked. Den blev hende bevilget med pension fra 1.8.1935 at regne. Allerede fem måneder tidligere - 1.3.1935 - havde hun forladt Kolding og var flyttet til Dianalund. Derfra videreflyttede hun 4.2.1941 til Nykøbing-Rørvig. Hendes senere skæbne kendes ikke. Kolding højere Almenskoles årskrift 1935 anfører blandt andet følgende, skrevet i anledning af hendes afsked:

"Frk. Wanning er en meget kundskabsrig og meget energisk lærerinde, som stillede store krav til sig selv og sine elever. Hun havde altid en meget lang arbejdsdag, og det er ikke usandsynligt, at hendes svagelighed til dels kan skyldes, at hun har budt sig selv for meget. Det fortælles, at da frk. Wanning første gang skulle gennemgå Erasmus Montanus med 4. mellem, satte hun sig til at lære latin. Historien er måske ikke sand, men at den kan fortælles, er meget karakteristisk for frk. Wannings samvittighedsfuldhed".

47. ARNOLD MARIUS STOKLUND

født 25.11.1890 i Byrum sogn på Læsø, død 20.11.1981 i Kolding.

Forældre: Skibsfører i Den kongelige grønlandske Handel Johs. Stoklund og Marie Juline Larsen.

Arnold Marius Stoklund stak til søs som 14-årig og sejlede en tid som matros, dels på Grønland, dels i den indenrigske fart. Imidlertid blev han ked af sømandslivet, gik i land og bestod i 1911 lærereksamen ved Nr. Nissum Seminarium. Senere udvidede han tid efter anden sin uddannelse ved forskellige kurser (to kurser i sløjd, to kurser i kemi, kursus i naturhistorie og kursus i produktionslære). Fra 1.8.1911 til 31.7.1912 var han lærer ved Horsens private Realskole, foretog derefter en rejse til Grønland i kultusministeriets tjeneste og var så fra 1.11.1912 til 30.6.1915 lærer ved Nykøbing Mors Realskole. I 1915 tog han afgangsprøve fra fodfolkets kornetskole og blev samme år løjtnant i sikringsstyrken.

Fra 1.11.1916 til 31.8.1921 var Stoklund lærer ved Kolding kommunale skolevæsen, hvorefter han 1.9.1921 blev ansat som adjunkt ved Kolding

højere Almenskole (efter 1948 kaldt Kolding Gymnasium). I maj 1947 foreslog rektor Hakon Fogh, at man udnævnte Stoklund til ekstraordinær lektor, og i marts 1949 godkendte undervisningsministeriet udnævnelsen under forudsætning af, at Kolding kommune betalte forskellen mellem adjunkt- og lektorlønnen. Udnævnelsen fik gyldighed fra 1948 at regne. - Da Stoklund i 1960 tog sin afsked, hædrede Kolding Folkeblad ham den 25. november i en artikel med overskriften: Lektoren var matros, da han første gang besøgte Kolding.

Stoklund underviste i hele sin tid ved skolen i naturhistorie i mellem-skoleafdelingen, de fleste år i geografi og sløjd i mellemskoleafdelingen, i en årrække i gymnastik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen og en del år i bogføring i realklassen. Fra 1930 til 1946 var han pladsinspektør, fra 1946 til 1960 skriftlig inspektør. Fra 1919 til 1959 virkede han endvidere som timelærer ved Kolding Købmandsskole. Han var gift med Thekla Emilie Petersen, født 26.9.1894, død 8.3.1988 i Kolding.

I 1982 bragte Kolding Gymnasiums årsskrift en nekrolog, skrevet af rektor Knud Moseholm, hvori det blandt andet hedder:

"På Kolding Gymnasium fik lektor Stoklund sin livsgerning, og hans betydning for skolen i den lange årrække, han virkede her, var stor. Han var ikke blot en dygtig lærer i sine fag . . . også i de forskellige inspektionshverv, han i årenes løb beklædte, viste han sine store pædagogiske og administrative evner. . Hans kendskab til og viden om eleverne, gamle som nye, var imponerende, og han var i høj grad med til at skabe god orden og disciplin på skolen. Hans pligtfølelse og samvittighedsfuldhed var enestående. Man kunne være sikker på, at hvad han havde med at gøre altid var i smukkeste orden og færdig til tiden. Der stod respekt om lektor Stoklund, både menneskeligt og fagligt, og han var afholdt både af elever og kolleger - de vil mindes ham i taknemmelighed".

48. JAKOB CHRISTIAN JAKOBSEN

født 15.1.1893 i Snøde, død 9.9.1974 på Egtved plejehjem.

Forældre: Hans Jakobsen, gårdejer, og Hansine Oline Jakobsen.

Jakob Christian Jakobsen var ansat ved Kolding højere Almenskole (efter 1948 kaldt Kolding Gymnasium) fra 1.8.1922 til 31.7.1961, idet han blev konstitueret som adjunkt 1.8.1922, fast ansat 1.8.1923 og ud-

nævnt til lektor 1.8.1934. I hele sin tid ved skolen underviste han i engelsk i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i tysk i mellemskoleafdelingen, i nogle år tillige i tysk i det matematiske gymnasium. Efter hans død skrev rektor Knud Moseholm blandt andet følgende i bogen Kolding Studenter 1935-1959 (1974):

"Lektor Jakobsen var født på Langeland, blev student fra Odense Katedralskole i 1912 og tog skoleembedseksamen i 1919 med engelsk som hovedfag, tysk og - som en af de første - gymnastik som bifag. Samme år ansattes han som lærer ved Høng studenterkursus, som han i 1921 blev leder af. Han kunne have fortsat i denne stilling, men han foretrak i 1922 at blive adjunkt ved Kolding højere Almenskole, nu Kolding Gymnasium, som han trofast tjente i 40 år, indtil han i 1961 tog sin afsked.

Lektor Jakobsen var en dygtig og anset lærer i sine fag engelsk og tysk - gymnastik ønskede han ikke at undervise i, sprog var hans store interesse, navnlig engelsk. Han var en meget benyttet censor i dette fag i det gamle faste censorkorps. Som emeritus lærte han sig italiensk, og man kunne selv under hans sygdom træffe ham ivrigt optaget af for sin egen fornøjelses skyld at oversætte litterære tekster fra engelsk eller dansk til italiensk.

Lektor Jakobsen kunne virke afmålt og tilbageholdende, men det skyldtes kun hans stilfærdige væsen og hans store beskedenhed, det lå ikke for ham at føre sig frem. Alle, der lærte ham nærmere at kende, kom til at holde af ham".

Jakob Christian Jakobsen blev gift 30.12.1922 i Stoense med Karen Karoline Hansen, født i Stoense 1.6.1902 som datter af skræddermeester Frederik Christian Hansen og Christine Juliane Hansen.

49. ADOLF FRIIS MATHIASSEN

født 6.12.1898 i København, død 19.5.1964 i Kolding.

Forældre: Fabriksejer Miliam Nicolai Mathiasen og Bodil Kirstine Friis. Adolf Friis Mathiasen bestod studentereksamen fra Roskilde Katedralskole i 1916 og blev i 1924 cand. mag. med fysik som hovedfag, matematik, kemi og astronomi som bifag. Han var ansat ved Kolding højere Almenskole (efter 1948 kaldt Kolding Gymnasium) fra 1.8.1924 indtil sin død i 1964, først som adjunkt, derefter fra 1.12.1936 som lektor. 1.4.1958 udnævntes han til lektor i den da nylig oprettede 26.

lønningsklasse. Igennem mange år var han rektors stedfortræder og formand for skolens lærerråd. Han underviste i fysik i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen, i matematik i mellemskoleafdelingen samt i nogle år i kemi i gymnasieafdelingen. Der findes faglige indlæg af ham i Gymnasieskolen årgang 16 og 23 samt i Fysisk Tidsskrift årgang 44.

Friis Mathiasen var gift tre gange, først med Paula Marie Hansen (ægteskabet opløst), derefter med Inger Skov, mellemskolelærerinde ved Kolding højere Almenskole fra 1938 til 1954, (ægteskabet opløst) og endelig fra 1962 til sin død med Karen Marianne Elmquist, født 15.6.1924 i Vordingborg.

I Kolding Gymnasiums årsskrift 1965 skrev lektor Kaj Lindberg Nielsen blandt andet følgende om Adolf Friis Mathiasen:

"Han var dybt engageret i sine fags problemer, og en stigende utilfredshed med de dengang eksisterende lærebøger, navnlig i fysik, satte ham i gang med at udarbejde sit eget lærebogssystem. Med den ildhu, der var karakteristisk for Mathiasen, når han påtog sig en opgave, tog han fat på udarbejdelsen af lærebøgerne, og der fremstod et værk, der på original fremsynet måde brød med de hidtidige lærebøger i fysik for gymnasiet.

I modsætning til de øvrige lærebogssystemer gennemførte han en aksiomatisk gennemgang af fysikpensummet, begyndende med mekanisk fysik og med energibegrebet som det fundamentale, hvorpå resten af stoffet hvilede. Det for fysisk forskning karakteristiske begreb måleusikkerhed var ligeledes et fornyende træk i Mathiasens beskrivelse af de fysiske fænomener.

Bøgerne udkom kun som dupliserede hæfter, så der til stadighed var mulighed for at ændre enkelte sider af bøgerne, når nye ideer eller apparater gav anledning dertil, en mulighed, der lige til det sidste blev udnyttet i rigt mål. Gentagne opfordringer fra mange sider til at lade bøgerne trykke blev da heller aldrig efterkommet.

Også den gængse terminologi var Mathiasen ude efter, og han yndede det pædagogiske princip i sine bøger at indføre nye begreber ved gløser, som eleverne ikke på forhånd tillægger noget følelsesmæssigt indhold. Størrelsen $K \cdot s \cdot \cos v$ indførtes f. eks. som ergasi (med måleenheden erg) i stedet for det gængse "arbejde", der ikke har noget entydigt indhold. Gløser med meningsforstyrrende indhold blev også

udskiftet; i elektrostatikken tales der sædvanligvis om "fordeling" af elektriske ladninger, hvor Mathiasens "sortering" vel bedre dækker det fysiske indhold".

Skolens årsskrift 1965 indeholder også følgende mindeartikel, skrevet af rektor Knud Moseholm:

"Lektor A. Friis Mathiasen var de klare standpunktets mand, han kunne ikke gå på akkord. Til det sidste var han parat til at bryde en lanse for sit fag, hvis vilkår under den nye skolelov han fandt utilfredsstillende. I sin undervisning pløjede han dybt, altid på vagt over for overfladiskhed. Fra talrige samtaler med gamle elever ved jeg, hvilken afgørende betydning hans fysikundervisning har haft for dem, ikke bare fagligt ved det fortræffelige grundlag, han gav dem for videregående studier, men også menneskeligt ved den filosofiske problemstilling, han indførte dem i. Jeg ved også fra forskellige censorer, hvor berigende det kunne være at følge hans eksamination ved studentereksamen.

Igennem mange år var Friis Mathiasen en udmærket formand for lærerrådet og min stedfortræder. Jeg er ham i begge disse egenskaber stor tak skyldig. Ved hans bortgang har Kolding Gymnasium lidt et stort og smerteligt tab. Vi vil savne ham dybt".

50. KAREN MARGRETHE NILSSON, født BEK

født 26.1.1903 i Kolding, død sammesteds 16.10.1976.

Forældre: Handelsgartner Jens Peter Bek og Magdalene Skov.

Karen Margrethe Nilsson bestod studentereksamen fra Kolding højere Almenskole i 1922 og blev i 1928 cand. mag. med dansk som hovedfag og tysk som bifag. 1937-1938 var hun på studieophold i Frankrig, og i 1939 bestod hun tillægseksamen i fransk.

Fra februar til sommerferien 1929 vikarierede Karen Margrethe Bek (som navnet var dengang) ved Kolding højere Almenskole i nogle af de timer, Alfred Jørgensen (se under 40) havde læst, før han rejste til Vejle, derefter var hun konstitueret adjunkt ved skolen fra 1.8.1929 til 31.7.1931. I sidstnævnte periode underviste hun i dansk i både gymnasie- og mellemskoleafdelingen samt i historie og matematik i mellemskoleafdelingen. Siden hen var hun lærerinde ved Fredericia Døtreskole fra 1.7.1932 til 1.7.1937, løs vikar ved Sdr. Vang Skole i Kolding fra sommerferien til jul 1938 og lærerinde ved Kolding Døtreskole af 1881

fra 1.8.1939 til skolen nedlæggelse 1.8.1950. I maj 1951 blev hun vikar ved Sdr. Vang Skole i Kolding, blev fast ansat dér 1. oktober samme år og udnævnt til overlærer 1. april 1955. Med udgangen af skoleåret 1968-1969 tog hun sin afsked. Hun blev gift 27.12.1960 med kancelliskrivare fil. kand. Lage Arvid Verner Nilsson, født 27.4.1906 i Gårdby, Øland. Han var søn af lantbrukar Johan August Nilsson og Amelie Maldina Larsdotter.

51. JOHAN ERNST MARIUS BORCK

født 21.9.1833 i Rendsborg, død 29.8.1900 i Kolding.

Forældre: Johan Friederik Nicolaus Borck, kommandersergent, dannebrogsmænd, og Marie Margrethe Johanne Christiane Pott.

Johan Ernst Marius Borck (i det følgende kaldt Ernst Borck) trådte ind som hornblæser i den danske hær i 1850, det vil sige, da han var 16 år gammel. På det tidspunkt var der krig i landet - Treårskrigen - og den unge Ernst Borck kom til at deltage både i slaget ved Isted, i slaget ved Mysunde og i slaget ved Mühlhorst. Efter krigen avancerede han hurtigt, 28.10.1851 blev han korporal, 15.2.1859 sergent og 1.10.1867 oversergent. Allerede som korporal fik han eksercersnoren for uddannelse af rekrutter, hvilket dengang var noget ret enestående. I 1864 var han atter i ilden og deltog både ved Dybbøl - hvor han blev lettere såret - og på Als. Han opnåede at få tildelt hæderstegnet for 16 års tro tjeneste og - i 1867 - at blive udmærket med dannebrogsmændenes hæderstegn. I 1871 forlod han hæren og blev politibetjent af første klasse i Odense. Derfra flyttede han til Kolding, hvor han var overpolitibetjent fra 1.3.1875 indtil sin død.

Ved siden af sin gerning som overpolitibetjent virkede Ernst Borck gennem mange år som lærer i gymnastik. Han underviste i Vejle Amts højere Realskole i Kolding fra 1876 til 1880, i Kolding Latin- og Realskole fra 1880 indtil 1.12.1899. I sidstnævnte skole havde han i en årrække alle klasser, senere underviste han otte til tolv timer om ugen.

I 1926 udgav rektor Georg Bruun en lille bog med titlen: Ernst Borck Elevminder. Den indeholder mange fortællinger om den farverige overpolitibetjent og gymnastiklærer. Her skal til illustration citeres følgende få løsrevne afsnit:

"Borck var i sin glansperiode en lille, før, men kraftig mand med rank holdning, uden at være stiv. Hans gang var let og elastisk. Ansigtet var fyldigt, ansigtsfarven sund, ikke mærket af spiritus. Han blev tidlig hvidhåret. Han havde kraftige hvide moustacher, men hårvæksten

var tynd. Han søgte længe at dække det forreste af sin skaldepande med nogle hårtjavs, som han strøg op fra sidehåret. De kaldtes af eleverne for hejrefjerene . . . Til daglig gik han i jakke med en gammel guldtræsket kasket, på festdage mødte han i en stramtsiddende uniformsfrakke med blanke messingknapper og flunkende ny kasket. På brystet var anbragt hans tre hæderstegn i brede ordensbånd. Han var meget stolt over sit sølvkors. . . . Borck var stolt af sin stilling som gymnastiklærer ved latinskolen og af sin omgang med lærerne. Usnobbet og fuld af selvtilid som han var, følte han sig mindst som deres ligemand. I frikvartererne var sofaen hans selvfølgelig plads. Det kollegiale forhold var i almindelighed godt. Som gammel militær var han i sine gode år altid loyal og lydige over for rektor, når han fik en mild påmindelse . . . ".

Georg Bruun fortæller i sin bog, at 1890'erne blev en tilbagegangstid for Ernst Borck, og at tilbagegangen efterhånden blev til "rivende tilbagegang i orden, fasthed, præcision og disciplin . . . Der var ikke længer den gamle appel ved øvelserne i salen, ikke længer det tidligere sikre fodslag på marchturene". - De uholdbare forhold endte med, at Ernst Borck efter et hæftigt ordskifte med skolens rektor Sigurd Müller tog sin afsked midt i skoleåret.

Ernst Borck var gift to gange. Hans første hustru Mathilde Baumann, der var født i Fredericia, døde 27.12.1880. Hans anden hustru Anna Bolette Dorthea Thurnam var fra København.

52. HENRIK MATHIAS LØDING

født 21.8.1833 i Haderslev, Vor Frue sogn, død 1.7.1920 i Kolding. Forældre: Johann Heinrich Loeding, der i 1833 blev anført i Haderslev Vor Frue kirkebog som hjulmager, men senere ses benævnt karetmager, og dennes hustru Mette Madsdatter, født i Skjern. Folketællingen 1901 oplyser, at Mette Madsdatter da var "fraskilt" og havde sit forhold hos Henrik Mathias Løding.

Henrik Mathias Løding bestod lærereksamen ved Jelling Seminarium i 1853 og fik endnu samme år en stilling som huslærer. Fem år senere - 1.4.1858 - blev han ansat som lærer ved Vejle Amts højere Realskole i Kolding, hvor hans undervisningsfag blev naturhistorie i hele skolen, sang, regning, skrivning og gymnastik. Efter 22 års tjeneste - i 1880 - blev han nødt til at tage sin afsked, fordi skolen blev ned-

lagt. Han fik tilkendt en lille pension, men ophørte dog ikke ganske med at virke som lærer. Fra 1880 til 1888 underviste han nogle timer om ugen i naturhistorie ved Kolding Latin- og Realskole, og fra 1889 til 1894 havde han timer ved Kolding Døtreskole af 1881.

Løding er blevet betegnet som den mest afholdte af alle lærerne ved Vejle Amts højere Realskole i Kolding. Han anvendte aldrig korporlig revselse, men holdt alligevel god disciplin i sine timer. Ved fællessang om lørdagen hændte det, at han underviste cirka 100 drenge i alderen 8 - 16 år, uden at der blev tale om ondartet uro. Til støtte for sin undervisning i faget naturhistorie tog han ofte på botaniske udflugter sammen med eleverne, udflugter, som eleverne var glade for, og på hvilke de lærte mange planter at kende.

Efter i 1880 at være ophørt med sin gerning ved Vejle Amts højere Realskole i Kolding virkede Løding i en årrække som boghandler. Bogladen, der lå i Helligkorsgade, havde han erhvervet allerede i 1875. I dens baglokale modtog han ofte besøg af gamle elever, med hvem han drøftede glade minder.

I begyndelsen af 1890'erne solgte han bogladen og blev vejer ved brovægten på Kolding havn. Som medejer af det daværende hotel Skandinavien havde han en grund direkte op til havnen. I mange år passede han personligt vægten fra morgen til aften, og han gav først op, da alder og gigt tvang ham bort. De sidste to år af sit liv var han seneliggende.

Løding blev gift 12.11.1868 i Kolding med Eleonora Sophie Gøhlmann, født 2.6.1844 i Kolding, datter af Peter Jürgen Gøhlmann, død 16.6.1884 i Kolding, og (viet 9.11.1832 i Kolding) Catharine Jacobsen. Peter Jürgen Gøhlmann, der har lagt navn til både Gøhlmanns mølle og Gøhlmannsvej, var en foretagsom mand. Han drev et garveri og et stort landbrug, ejede et teglværk og et kalkbrænderi på arealet mellem Borberggade og Langelinie, drev et eddikebryggeri og besad to gårde i Ejstrup. Endvidere gav han sig af med cindersfabrikation, ejede et saltkogereri og byggede sig sin egen mølle.

53. JOHANNES ANTON SCHMIDT

født 1.2.1843 i Østerlindet, død 4.4.1920 i Kolding.

Forældre (viet 17.10.1829 i Østerlindet): Lauritz Schmidt, gårdmand, og Marie Kirstine Jensen.

Johannes Anton Schmidt bestod lærereksamen som privatist i 1870. Fire år senere finder vi ham som andenlærer ved Andkjær Skole; derfra søgte han til Kolding, hvor han 9.12.1874 blev konstitueret og 1.1.1875 fast ansat som kordegn og klokker ved Sct. Nicolai kirke samt sanglærer ved folkeskolen. Han kom til at undervise 15 timer om ugen, og for det arbejde modtog han 15/36 af den for en fast ansat lærer bestemte løn. Derudover erholdt han de med kordegn- og klokkerembedet forbundne indtægter. 30.9.1915 tog han sin afsked, og dermed ophørte forbindelsen mellem stillingen som kordegn og klokker og et lærerembede.

Johannes Anton Schmidt var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole) fra 1880 til 1916 og underviste i hele dette tidsrum i sang i 5, 6 eller 7 timer om ugen. Desuden underviste han fra 1891 til 1914 i sang ved Kolding Døtreskole af 1881. Han var en fortrinlig violinspiller og var medstifter af Musikforeningen af 1880, ligesom han i mange år var dirigent for Kolding Sangforening.

Kordegn Schmidt blev gift 24.4.1880 i Kolding med Edith Warming, født 31.7.1856 i Kolding som datter af købmand Christian Warming og Johanne Oline Holst.

54. LUDVIG CARL MORITZ WAGNER

født 25.6.1838 i Rendsborg, død 13.4.1909.

Forældre: Moritz Carl Frederik August Wagner, oberstløjtnant, og Margrethe Sophie Charlotte Manthey.

Ludvig Carl Moritz Wagner var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1880 til 1885 og underviste i den tid nogle få timer om ugen i faget religion. Hans livsforløb er skildret i Paul Nødergaards præstehistorie; her skal blot anføres følgende:

Han blev student fra Borgerdydskolen i København i 1855 og bestod teologisk eksamen i 1861. Senere finder vi ham som feltpræst for danske krigsfanger i Preussen i 1864, hjælpepræst forskellige steder i årene 1864-1869, sognepræst i Almind og Viuf sogne fra 1869 til 1877, i Seest sogn fra 1877 til 1885, i Lyngø og Vester Broby sogne fra 1885 til 1894 og i Saksøbing fra 1894 til 1907. Allerede i sin ungdom havde han knyttet sig til grundtvigianismen, og efterhånden fik han nær kontakt til adskillige fremtrædende grundtvigske personlig-

heder. Han skrev en del og fik artikler optaget i forskellige periodica, men udgav også selvstændige publikationer. Han blev gift 30.7.1870 med Nancy Cæcilie Margrethe Grønvold, født 5.2.1845 i Slagelse, død 12.5.1912. Hun var datter af grosserer Carl Ferdinand Grønvold og Helene Cathrine Wittrup.

55. TH. CHR. AUGUST IVERSEN

Th. Chr. August Iversen var stabssergent ved grænsegendarmeriet. Folketællingen 1880 anfører ham som enkemand og oplyser, at han var født i Slesvig. Han virkede som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1883 til 1885 og underviste i den tid nogle få timer om ugen i faget skrivning.

56. O. C. BRUUNSGAARD

O. C. Bruunsgaard virkede som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1885 til 1887 og underviste i den tid nogle få timer om ugen i faget skrivning. Han var dengang løjtnant.

57. C. NIELSEN

C. Nielsen virkede som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1885 til 1887 og underviste i den tid nogle timer om ugen i faget gymnastik. Han var dengang jernbaneassistent.

58. FREDERIK VIGGO ERIK FRISENBERG THORUP SCHJØTT

født 12.11.1839 i Odense, død 4.10.1898 i København.

Forældre: Peter Ulrik Frederik Schjøtt, født 1.9.1802 i Skibet sogn, sognepræst, folketingsmand, død 11.12.1873 i Skallerup sogn (se bogen Kolding Studenter indtil 1856, side 286-288), og Theodora Christiane Lichtenstein, født 31.1.1802, død 25.11.1853 i Skallerup.

Frederik Viggo Erik Frisenberg Thorup Schjøtt var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1885 til 1894 og underviste i den tid nogle få timer om ugen i faget religion. Hans livsforløb er skildret flere steder, blandt andet i Dansk biografisk Leksikon, 1. udgave; her skal der blot anføres følgende:

Han blev student fra Ålborg Katedralskole i 1858, deltog i krigen 1864, blev sekondløjtnant, bestod teologisk eksamen i 1866, var sognepræst i Ringkøbing fra 1875 til 1883, i Kolding fra 1883 til 1894 og i Nakskov resten af sin levetid. Han var en stor kapacitet, hvad nyttestamentlig tekstkritik angår, og udgav i 1897 en tekstkritisk udgave af Det ny Testamente. Kirkeligt stod han den indre-missionske bevægelse nær og støttede den uden dog i nogen større udstrækning at deltage direkte i dens missionsarbejde. 21.5.1869 blev han gift i Sct. Johannes kirke i København med Alvida Neergaard, født 28.4.1838 i Flade, død 24.9.1901 i København. Hun var datter af Peter Neergaard, sognepræst i Ugilt og Tårs sogne, og Julie Erasmie Christiane Eibe.

59. KARL ANDREAS MORTENSEN

født 18.2.1867 i Bramdrup ved Kolding, død 21.5.1942 i Haderslev. Forældre: Morten Ladegaard Nielsen (1815-1904), gårdejer, og Mette Marie Hansen (1841-1921).

Karl Andreas Mortensen var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1887 til 1889 og underviste i den tid 30-31 timer om ugen i en række forskellige fag. Da han er ret udførligt biograferet i Dansk biografisk Leksikon og andetsteds, skal kun de vigtigste data i hans liv kortfattet meddeles her.

Han bestod studentereksamen fra Kolding Latin- og Realskole i 1885, blev cand. mag i 1894, fik universitetets guldmedalje i 1896 og erhvervede den filosofiske doktorgrad i 1901. Fra 1899 til 1918 var han ansat ved Odense Katedralskole, derefter var han rektor for Ribe Katedralskole fra 1918 til 1920 og for Haderslev Katedralskole fra 1920 til 1937. Han står som forfatter til en lang række publikationer med emner, der vedrører dansk litteratur og litteraturhistorie.

Han blev gift 2.5.1896 i Seest med Botille Louise Viuff, født 28.2.1873 i Seest, død 6.2.1961 i Haderslev. Hun var datter af gårdejer, entreprenør Hans Jensen Viuff (1839-1912) og Anna Margrethe Lindskov (1839-1915).

60. MADS PEDERSEN VELLING BUHL

Mads Pedersen Velling Buhl bestod afsluttende skolelærereksamen som privatist i 1886. Han var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og

Realskole fra 1890 til 1893 og underviste i alle tre år i underskolen (elementarafdelingen), hovedsagelig i faget gymnastik.

61. HENRIK WANDALL

født 13.9.1852 i Svendborg, død 3.6.1913 i Kolding.

Forældre: Jens Lorentius Wandall, gæstgiver, og Mariane Viisby.

Henrik Wandall lærte tømrerhåndværket som ung og blev senere uddannet til arkitekt. Efter at have virket en tid i Svendborg, blandt andet som lærer ved den tekniske skole dér, kom han til Kolding og overtog 1.9.1889 stillingen som forstander for Kolding tekniske Skole. Den stilling beklædte han derefter til sin død. Han var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole fra 1892 til 1897 og underviste i den tid nogle få timer om ugen i faget tegning.

Henrik Wandall var gift med Laura Margrete Magdalene Brosbøll, født 18.3.1856 i Meldorf Ditmarsken, død i januar 1922.

62. LOUISE MARIE HEENO, født RUDOLPHS

Louise Marie Heeno var ansat som timelærerinde ved Kolding Latin- og Realskole (efter 1903 kaldt Kolding højere Almenskole) fra 1894 til 1907 og underviste i den tid fra 8 til 14 timer om ugen i gymnastik. Endvidere underviste hun i tiden fra 1889 til 1903 i gymnastik ved Kolding Døtreskole af 1881. Hun var gift med Laurits Heeno (om ham se under 1) og flyttede i oktober 1930 sammen med ham til Frederiksberg. Dér døde hun 14.12.1936.

63. MADS HANSEN RING

født 31.1.1871 i Thisted, død 27.11.1938.

Forældre: Niels Anker Erasmus Ring, fotograf successivt i Grenå, Thisted og Århus, og Johanne Jesperine Høimark.

Mads Hansen Ring var ansat som timelærer ved Kolding Latin- og Realskole i ét år, skoleåret 1899-1900, og underviste i den tid to timer om ugen i faget sløjd. Man kan finde oplysninger om hans livsforløb flere steder, blandt andet i Dansk biografisk Leksikon og Paul Nedergaards præstehistorie; her skal blot anføres følgende:

Han blev student fra Århus Katedralskole i 1890 og bestod syv år se-

nerne - i 1897 - både sløjdlærereksamen og teologisk eksamen. Fra 1898 til 1902 virkede han som hjælpepræst i Vonsild og Dalby sogne og blev derefter sognepræst. Som sådan har han været ansat i følgende sogne: Taps, Dalbyneder-Dalbyover, Ørsted i Jylland og Næstved Sct. Mortens. Han var en foregangsmand inden for det grundtvigske ungdomsarbejde, blev medlem af overstyrelsen - og var en tid formand - for De danske Ungdomsforeninger, blev bestyrelsesmedlem i Kirkeligt Samfund, medlem af udvalget for Porto Novo-missionen og meget mere. I 1928 udnævntes han til ridder af dannebrogordenen. Han blev gift 11.10.1899 med Sophie Regitze Gaarn Malling, født 7.7.1876 i Århus, død 30.4.1952. Hun var datter af assistent ved DSB Rasmus Malling og Petrea Heine.

64. FREDERIK CARL SCHAUBURG STREET

født 19.7.1856 i Nyboder i København, død 7.9.1926 i Kolding. Frederik Carl Schauburg Street kom på hærens elevskole i 1871, blev sergent i artilleriet i 1875 og udnævnt til gymnastiklærer i 1877. Fra 1881 til 1883 var han lærer ved Skårup Seminarium og fra 1883 til 1886 lærer på hærens elevskole på Frederiksberg slot. Han blev oversergent i 1886, stabssergent i 1895. Fra 1.11.1897 til sin død var han arrestforvarer i Kolding og både ved sit 25-års jubilæum som sådan i 1922 og ved sin 70-års dag i 1926 blev han hædrende omtalt i lokale aviser. Han var ansat som timelærer ved Kolding højere Almenskole fra 1899 til 1910 og underviste i den tid 10-12 timer om ugen i gymnastik. Han var gift med Emilie Theodora Olsen, født 2.5.1858 i København. Hun flyttede i december 1926 til København, hvor hun døde 24.6.1931.

65. CARL WILLIAM KIØRBOE

født 26.9.1850 i Århus, død 4.12.1930, begravet på Refsnæs kirkegård. Forældre: Friederich Wilhelm Kiørboe, grosserer og skibsreder, og Emma Michaeline Elisa Søegaard.

Carl William Kiørboe - sognepræst i Kolding fra 1899 til 1925 - virkede som timelærer ved Kolding højere Almenskole fra 1901 til 1921. Han underviste nogle få timer om ugen i faget religion. Fra 1906 til 1921 underviste han også de ældste klasser i Kolding Døtreskole af 1881 i religion. Om hans livsforløb i øvrigt kan kort anføres følgende:

Han blev student i 1869 (privat dimitteret) og bestod teologisk eksamen i 1875 og igen i 1876. Efter nogen tids timelærer- og manuduktørvirksomhed i København var han sømandspræst i Newcastle og Hartlepool i knap fem år. Derefter var han sognepræst i Refsnæs sogn fra 1881 indtil han i 1899 kom til Kolding. I Refsnæs blev han formand for de fattiges kasse, i Kolding for den kommunale hjælpekasse, og i 1922 blev han ridder af dannebrogordenen. Han var en mand af stor arbejdskraft og i stand til at omgås alle slags mennesker. Han er blevet biograferet flere steder, sidst i værket: Kolding i det tyvende Århundrede indtil Kommunesammenlægningerne i 1970. Han blev viet 29.8.1877 i Trinitatis kirke i København til Susanne Sophie Elizabeth Henriette Laub, født 8.6.1852 i Hågerup, død 17.10.1897 i Refsnæs. Hun var datter af biskop, dr. theol. Hardenack Otto Conrad Laub og Susanne Charlotte Hedevig Johanne Thostrup.

66. GUDRUN INGEBORG SCHJØRRING

født 12.12.1862 i København, døbt i Vartov kirke.

Forældre: Caspar Peter Charles Schjørring, født 1.1.1831 i Vandborg, død 2.4.1913 i Kolding, og (viet 31.7.1857 i Ormslev) Elvira Teilmann, født 22.9.1830 i Bøvling, død 24.4.1880 i Kolding. - Caspar Peter Charles Schjørring var en af sin samtids kendte og agtede personligheder. En udførlig skildring af hans livsforløb ligger uden for denne bogs rammer; her skal blot kortelig anføres følgende: Han bestod juridisk eksamen i 1854, blev kancellist i justitsministeriet i 1858, protokolsekretær i højesteret i 1860, var medlem af folketinget fra 1866 til 1876, byfoged og borgmester i Skælskør og samtidig herredsfoged i Vester Flakkebjerg herred fra 1869 til 1877, byfoged og borgmester i Kolding fra 1877 til 1909. Han udnævntes til ridder af dannebrogordenen i 1892, blev dannebrogsmænd i 1900, æresborger i Kolding 1909.

Gudrun Ingeborg Schjørring var ansat som timelærer ved Kolding højere Almenskole fra begyndelsen af skoleåret 1902-1903 indtil 15.3.1906. I den tid underviste hun ti timer om ugen i pige-gymnastik. Hun forlod Kolding højere Almenskole for at overtage stillingen som forstanderinde for Dronning Karoline Amalies Asylskole i København. (Dronning Karoline Amalies Asylskole var blevet oprettet i 1841 af kong Christian den Ottendes hustru dronning Karoline Amalie. Tidsskriftet *Bavnen* bragte 18.9.1941 en mindeartikel om den).

67. ANNA KAROLINE HAGERUP, født GEILL

født 23.4.1857 i Kolding, død sammesteds 26.2.1925.

Forældre (viet 28.12.1848 i Kolding): Hans Christian Geill, lærer i Kolding, død 22.5.1884 i Kolding, og Gerhardine Ploug.

Anna Karoline Hagerup var ansat som timelærer ved Kolding højere Almenskole fra 1906 til 1919 og underviste i dette tidsrum nogle få timer om ugen i dansk og skrivning. Endvidere har hun lejlighedsvis vikarieret, når andre lærere ved Kolding højere Almenskole var sygemeldt, ligesom hun i adskillige år underviste i tysk ved Kolding Handelsskole. Fra 1913 til 1917 var hun medlem af Kolding byråd som repræsentant for det konservative parti. Hun blev gift i 1896 med Andreas Thomsen Hagerup, født 24.11.1856 i Store Solt i Angel, død i oktober 1919 på Bispebjerg Hospital i København. Han havde som 28-årig taget afgang fra Kunstakademiet som arkitekt og bosatte sig i Kolding i 1893. (Se Koldingbogen 1985).

68. JOHAN CHRISTIAN AACHMANN

født 14.5.1864 i Bogense.

Forældre: Avlsbruger Paul Aachmann og Ane Marie Langscheidel af Fredericia.

Johan Christian Aachmann bosatte sig i Kolding i 1890. Han var malermester. Fra 1907 til 1911 underviste han som timelærer ved Kolding højere Almenskole nogle få timer om ugen i tegning.

Malermester Aachmann var gift med Mathilde Charlotte Schipper, født 11.11.1868 i København.

69. JULIUS SØREN PETER CHRISTENSEN

født 28.8.1855 i Assens.

Forældre: Rasmus Christensen, smedesvend i Assens, og Ane Marie Knudsen.

Julius Søren Peter Christensen var stabssergent. Han virkede som timelærer ved Kolding højere Almenskole i ét år, skoleåret 1910-1911, og underviste i den tid ti timer om ugen i faget gymnastik.

Stabssergent Christensen var gift med Maren Kirstine Pedersen, født 13.12.1856 i Rynkeby sogn på Fyn, datter af indsidder og daglejer Peder Rasmussen og Anne Jensdatter på Rynkeby mark.

70. LARS SØREN LYNTH-LARSEN

født 24.3.1871 i Harløse i Tjæreby sogn, ændrede 1926 sit efternavn Larsen til Lynth-Larsen, død 19.8.1962 i København, begravet i Helsing.

Forældre: Lars Larsen, gårdejer i Harløse, og Sidse Vilhelmsen.

Lars Søren Lynth-Larsen var ansat som timelærer ved Kolding høgere Almenskole fra 1912 til 1914 og underviste i den tid to timer om ugen i faget religion. Om hans livsforløb i øvrigt skal der her blot anføres følgende:

Han blev student fra Frederiksborg Statsskole i 1890 og bestod teologisk eksamen i 1896. Derefter virkede han nogle år som lærer - fra 1896 ved Stevns Højskole, fra 1898 i Nysted og fra 1899 i Askov (her dog som huslærer). Fra 1900 til 1906 var han dansk præst i USA (først i Manistee i Michigan, siden i Tacoma i State Washington), fra 1906 til 1914 residerende kapellan ved Sct. Nicolai kirke i Kolding og endelig fra 1914 til 1941 sognepræst i Helsing og Valby sogne. Han blev viet 29.5.1900 i Hvedstrup kirke til Johanne Pouline Clausen, født 11.2.1870 i Assens, død 24.4.1958, begravet i Helsing. Hun var datter af førstelærer og kordegn, senere sognepræst Niels Clausen, død 3.1.1906 i Hvedstrup, og Emma Elfride Larsen, død 17.3.1891 i Hvedstrup.

71. JOHANNES ALFRED LUND

født 15.3.1869 i Agri sogn, død 29.11.1951 i Kolding.

Forældre: Peter Johannes Theodor Lund, lærer i Agri, og Augusta Henriette Nielsen Radoor.

Johannes Alfred Lund bestod lærereksamen ved Ranum Seminarium i 1888. Derefter var han en tid hjælpelærer i Astrup, aftjente så sin værnepligt i Århus, var en overgang enelærer i Fjellerad ved Ålborg og blev endelig i 1895 fast ansat i et embede som folkeskolelærer i Kolding. Det embede beklædte han indtil 30.10.1916, hvorefter han blev kordegn - senere tituleret kantor - ved Sct. Nicolai kirke i Kolding. Han tog sin afsked i 1943. Den 6. december det år hyldede 150 mennesker ham ved en storslået afskedsfest på Saxildhus. Dagen efter blev festen skildret i en lang artikel i Kolding Folkeblad, som også havde omtalt ham, da han i 1939 fyldte 70 år.

Straks efter at Lund var blevet folkeskolelærer i Kolding, kom han til at undervise ved Kolding tekniske Skole. Det fortsatte han med i cir-

ka 25 år. Endvidere var han fra 1916 til 1933 timelærer ved Kolding højere Almenskole, hvor han underviste fem timer om ugen i sang. I 1932 gav rektor Hakon Fogh udtryk for utilfredshed med hans undervisning.

Johannes Alfred Lund blev gift med Jenny Christiane Marie Toubroe Gulbrandsen, født 8.10.1872 i Ørsted ved Randers. Hun var datter af redaktør, folketingsmand Niels Gulbrandsen.

72. OLAV FOG-NIELSEN

født 26.2.1875 i Damsholte sogn, død 31.5.1944.

Forældre: Carl Nielsen, bestyrer af Magleby private Realskole på Møn, og Henriette Beate Dorthea Fog.

Olav Fog-Nielsen var ansat som timelærer ved Kolding højere Almenskole fra 1920 til 1926 og underviste i den tid fem timer om ugen i faget religion. Om hans livsforløb i øvrigt kan kort anføres følgende: Han blev student i 1894 (privat dimitteret) og bestod teologisk eksamen i 1900. I de nærmest følgende år var han først en tid lærer ved Magleby private Realskole, så fra 1906 kaldskapellan i Dover og Venge sogne. Derefter var han sognepræst i Hejls, indtil han i november 1925 blev kaldet til embedet som sognepræst i Middelfart. I Hejls fik han især sit arbejde blandt grundtvigianere, og han var fra 1923 til 1926 formand for Kirkeligt Samfund 1898 i Sydøstjylland. I Middelfart arbejdede han på sindssygehospitalet og holdt andagt på amtssygehuse og sygestuer. Alt i alt var han - både i og uden for sin embedsvirksomhed - en flittig og foretagsom mand. I 1939 udnævntes han til ridder af dannebrogordenen. Han blev gift 31.7.1903 med Anna Vilmine Borch, født 20.1.1879 i Kolding, død 13.12.1951. Hun var datter af lærer ved Vejle Amts højere Realskole i Kolding, cand. theol. Andreas Geert Geelmuyden Borch og dennes anden hustru Mathilde Sofie Jordahn. (Se Kolding Studenter indtil 1856, side 63).

73. BENEDICT NORDENTOFT

født 17.1.1873 i Brabrand, død 11.12.1942 i Kolding.

Forældre: Peder Nordentoft Thomsen, sognepræst i Brabrand og Årslev sogne, og Vicentia Christiane Michelsen.

Benedict Nordentoft var ansat som timelærer ved Kolding højere Al-

menskole fra 1926 til 1935 og underviste i dette tidsrum nogle få timer om ugen i faget religion. Om hans livsforløb i øvrigt kan kort anføres følgende:

Han blev student i Århus i 1892 og bestod teologisk eksamen i 1898. I en årrække opholdt han sig i USA, hvor han en tid var forstander for Grand View College i Iowa og i 1914 grundlagde Atterdag College i Solvang i Californien. Han var sognepræst i Mariager fra 1922 til 1926, i Kolding fra 1926 til 1942. 18.4.1918 blev han gift med Mary Hansine Christiansen, født 19.3.1898 i Newell i Iowa, datter af farmer i USA Hans Jørgen Christiansen og Anna Thyra Kirstine Hansen.

74. JENS MIKKELSEN ROESEN

født 19.1.1879 i Ejerslev, ændrede i 1906 sit efternavn Jensen til Roesen, død 11.4.1956 i Kolding.

Forældre: Jens Christian Jensen (senere Roesen), gårdejer i Ejerslev, og Mette Marie Thomsen.

Jens Mikkelsen Roesen var ansat som timelærer ved Kolding høgere Almenskole fra 1926 til 1932 og underviste i den tid nogle få timer om ugen i faget religion. Om hans livsforløb i øvrigt kan kort anføres følgende:

Han blev student fra Viborg Katedralskole i 1897 og bestod teologisk eksamen i 1903. Fra 1904 til 1908 var han personel kapellan i Nyborg, fra 1908 til 1914 sognepræst i Håsum og Ramsing sogne, fra 1914 til 1921 residerende kapellan ved Zions kirke i Esbjerg, fra 1921 til 1925 anden residerende kapellan ved Sct. Nicolai kirke i Kolding og fra 1925 til 1948 sognepræst ved Kristkirken i Kolding. I 1927 blev han provst i Brusik og Nørre Tyrstrup herreder. Han blev gift 3.11.1908 i Nyborg med Sofie Magdalene Drejøe, født 2.4.1886 i Nyborg, datter af købmand August Georg Drejøe og Nathalie Thyboe.

REGISTER

- Bagger, Nicoline, 45
Bek, Karen Margrethe, 70.
Borck, Johan Ernst Marius, 73.
Brusendorff, Ernst Octavius, 22.
Bruunsgaard, O. C., 77.
Buhl, Agnete, 17.
Buhl, Mads Pedersen Velling, 78.
Bøggild, Oluf Ernst Kruse, 49.
Børup, Olaf, 39.
Christensen, Julius Søren P., 82.
Christiansen, Karen Oline, 56.
Diedrichsen, Martha Christine, 52.
Fog-Nielsen, Olav, 84.
Friis Mathiasen, Adolf, 68.
Galster, Kjeld Møller, 40.
Geill, Anna Karoline, 82.
Grønning, Agnes, 29.
Hagerup, Anna Karoline, 82.
Hansen, Anna M. J. A., 22.
Hansen, Claudius Nicolai, 14.
Hansen, Hans Jørgen Karl, 12.
Heeno, Laurits, 1.
Heeno, Louise Marie, 79.
Holm, Niels Peter Andreas, 14.
Holst, Hans Peter, 2.
Høpfner, Holger Vilhelm, 17.
Haagerup, Niels C. Johan, 13.
Iversen, Th. Chr. August, 77.
Jacobsen, Thora B. Arevad, 30.
Jakobsen, Jakob Christian, 67.
Jakobsen, M. Johanne Lund, 28.
Jessen, Richard Peter, 4.
Jørgensen, Alfred Jørgen P., 57.
Jørgensen, Anna M. J. A., 22.
Kanaris-Klein, Valdemar, 6.
Kiørboe, Carl William, 80.
Kiørboe, Ernst August, 51.
Kyster, Emma Katrine, 37.
Larsen, Henrik, 8.
Larsen, Martha Christine, 52.
Larsen, Poul, 59.
Lauridsen, Marie Magdalene, 23.
Lindemann, Emma Katrine, 37.
Lorenzen, Erna, 18.
Lund, Johannes Alfred, 83.
Lyngh-Larsen, Lars Søren, 83.
Løding, Henrik Mathias, 74.
Mathiasen, Adolf Friis, 68.
Misfeldt, Hans Hansen, 46.
Mortensen, Karl Andreas, 78.
Mortensen, Nicoline, 45.
Moth, Claus Frederik, 16.
Munk, Frederik, 61.
Munk, Ida Karoline Augusta, 62.
Nielsen, Axel van der Aa, 63.
Nielsen, C., 77.
Nilsson, Karen Margrethe, 70.
Nissen, Hans Hendrik, 24.
Nordentoft, Benedict, 84.
Obelitz, Karen Marie, 27.
Olsen, Laurits, 1.
Otterstrøm, Ahrent Emanuel, 38.
Petersen, Ida Karoline Aug., 62.
Petersen, Parmo Carl Tang, 32.

- Rasmussen, Martin, 15.
Ring, Mads Hansen, 79.
Roesen, Jens Mikkelsen, 85.
Rudolphs, Louise Marie, 79.
Schjørring, Gudrun Ingeborg, 81.
Schjøtt, F. V. E. F. T., 77.
Schmidt, Johannes Anton, 75.
Stoklund, Arnold Marius, 66.
Street, F. Carl Schauburg, 80.
Svane, Jørgen Christian, 64.
Sørensen, Hans Christian, 53.
- Tang Petersen, Parmo Carl, 32.
Teisen, Karen Marie, 27.
Thau, Jens Martinsen, 19.
Wagner, Ludvig Carl Moritz, 76.
Wandall, Henrik, 79.
Wanning, Marie Poulaine, 65.
Varder, Inger Petersen, 51.
Verner, Albert Victor N., 43.
Wiwel, Hylling Georg, 9.
Vyff, Christian Nissen, 35.
Aachmann, Johan Christian, 82.